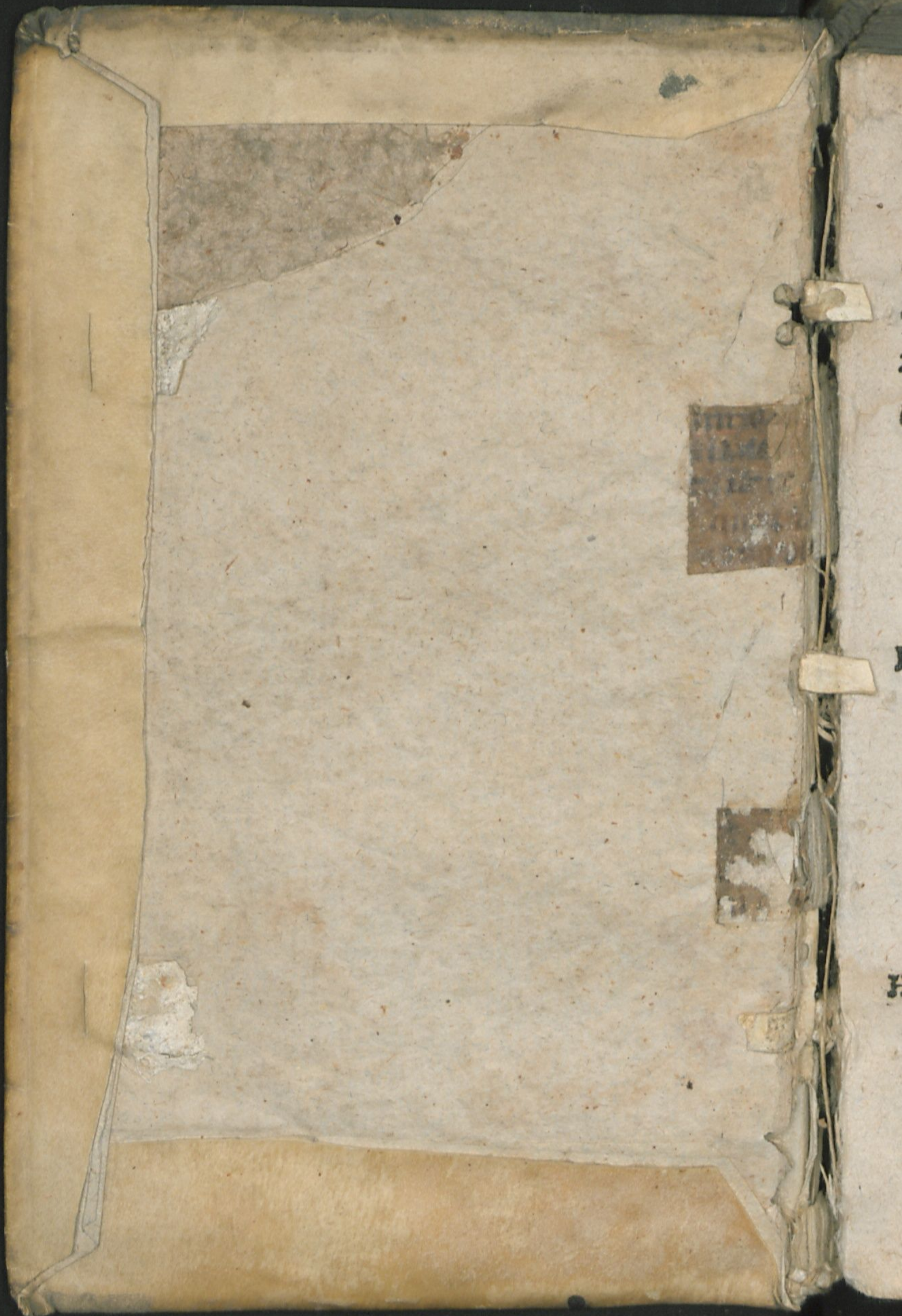

Handwritten text, possibly a library stamp or title, faintly visible on the cover.

PETRI LINDE-
BERGII

*De precipuorum tam in sacris
quam Ethnicis scriptis Nu-
merorum nobilitate, mysterio,
& eminentiâ, liber unus, nu-
per in Bibliothecâ Bre-
denbergensi ex varijs aucto-
ribus collectus.*

Auspicio & expensis, amplissimi
& illustris viri
HENRICI RANZOVII Equitis
Holsati, qui non pauca ipse
adjecit exempla.

Accessit methodus Apodemica, vel ratio
describendi regiones, urbes, & arces, &
quid singulis locis, in peregrinatio-
nibus studiosi expiscari & ob-
servare debeant.

EIVSDEM

HEN: RANZ: iussu & dispositione dili-
genter ab ALBERTO MEIE-
RO conscripta.

*Liber Johan-
nis Stifonij*

*Sum
M. Luca Baselin*

ROSTOCHII

Typis Myliandrinis. Anno XCI.

N. 64.

Faint, mostly illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a formal document or letter. Some words are difficult to decipher due to the fading and the age of the paper.

Handwritten notes or signatures in dark ink, located in the lower-left quadrant of the page. The handwriting is cursive and somewhat difficult to read.

04

HENRICI facies structu-
ràq; corporis hæc est,
Cui genus ex atavis nobi-
le RANZOVIIIS.
Virtus ingeniosa viri &
prudentia velox,
Ex oculis multâ cum gra-
vitate micat.

Forma quid hæc simplex? sim-
plex fuit ipsa vetustas:
Simplicitas formæ stem-
mata prisca notat,

KÖN. PR. FR.
UNIVERS.
ZV HALLE

ter
ru
fæc
pra
re c
tina
pef
mis
rico
des
ceve
ada
sum
Ro
sten
tjjs,
bjjs.
hisc

LECTORI MEO

salutem dico

PETRUS LINDEBERGIUS

Bisi omninò inficias ire non possum, sicut priscorum manuscriptorum, ita etiam recentiorum eleganter & emendatè impressorum librorum venustate, paullo ante nostrum sæculum Italos Germanis palmam præripuisse: Tamen è diverso affirmare cogor, hæc nostrà, quæ Græca & Latina linguæ Alpes pertransierunt, tempestate, sicut doctissimis & disertissimis viris, ita etiam veterum & neotericorum librorum typis elegantibus descriptorum apparatu, Germanos viceversâ Italos, si non superare, saltem adæquare. Testis ipse mihi locuples sum, qui summi Pontificis librariam Romæ, Medicæorum Florentiæ, Estensium Ferrariæ, Venetorum Venetijs, plurium Cœnobitarum in cœnobijs, & viginti quatuor Academiarum hisce conspexi, hisce vidi. Testes etiã

A 3,

alijs,

A. C.

1584

PRÆFATIO

alij, qui iuxta mecum easdem forsitan & plures, perlustrarunt. Atq; ut de prædictis Italis & Germanis publicis, quarum apud Pontificem Romanum Electores, Principes, primarias Civitates, & Universitates ferè omnes, existant præstantissimæ; & de privatis, quarum apud Euggeros, Augustæ; Alveslebianos, Erxlebiæ in Marchiâ; Grisbechios, Mulfelsiæ in Boëmiâ, & passim apud alios nobiles videtur magnificæ, verba facere desinam: una illa Cimbrica, illa Henrici Ranzovij, trium ordine Daniæ Regum in Ducatibus Vicarij

*Bibliothec.
libr. 6300.*

Bis ter mille libris constans, librisq; trecentis, Vilibus exceptis, quos numerare, grave

*In folio
libri sunt
1230.
Plut. 172.*

Bibliotheca, quam habet ad suam, & suorum utilitatem in arce Bredenbergâ instructissimam, vix Italicis & Germanis hodiè cedit, tanta enim ejus est structuræ magnificentia: tanta selectissimorum auctorum librorumque (quorum in folio tantùm, ut vulgus loquitur, 1230. sicut & pluteorum

PETRI LINDEBERGII

rum 172. proximè à me numerati
sunt) copia: tantus æneorum astrola-
biorum, globorum Astronomicorum
Geographicorumq̃, & nomismatum
Romanas antiquitates referentium,
cumulus: tanta horologiorum minu-
torum, picturarum, imaginum, auro,
argento, cupro, alabastriti insculpta-
rum, quibus Daniæ Regum, Holsa-
tiæ Ducum, plurium magnatum, &
nonnullorum Ranzoviorum res, do-
mi forisq̃ gestæ, opera, fundationes,
ædificia, genealogiæ exprimuntur, a-
bundantia: tantus, ut paucis multa
complectar, aliarum rerum preciosa-
rum, ex varijs mundi regionibus coa-
cervatarum acervus, ut nemo eam, nisi
magnâ cum admiratione, delectatio-
ne & fructu perlustrare ullo modo
possit, sæpèq̃ in ea incidat, quæ legit
& vidit antea numquam. Quemad-
modum & nos, cum unum atq̃ alte-
rum pluteos nuper excuteremus, in
anonymi cujusdam, de numerorum
nonnullorum præstantiâ, manuscri-
ptas quasdam incidimus chartas, à ver-

PRÆFATIO

tice quidem, quòd ajunt, ad extremū
usq̃ unguem mutilas & mancas, nec
tamen, ut videre est, prorsus inutiles
& lectu injucundas. Quæ causa
nos movit, ut illas ipsas statim incudi
nostræ tradentes, retractaremus, &
diligentiore ascia, nodos tollentes, la-
cunas supplentes, poliremus. Quàm
feliciter, & quàm benè, nominatus
Heros Henricus Ranzovius, qui pri-
ora vidit, legit, perlegit, & alij ab ipso
judicabunt. Sequutus autem in hoc
opusculo sum primi artificis mentem,
nec ab eâ latum unguem discessi, quæ,
quantum ego ex delineatione ejus
conjiçio, fuit, non tam argumentis &
rationibus probabilibus, quòd factu
admodum diffiçile foret, quàm varijs
exemplis, quibus sacra & prophana
scripta exuberant omnia, Numerorum
præcipuorum eminentiam demon-
strare. Atq̃ ut verum fatear, multa
sunt in rerum naturâ ἀναπιολόγητα, id
est ita abstrusa & abdita, ut temerari-
um sit, eorum rationem inire, aut fa-
cti causam explicare. Contrà mul-
ta quoq̃

PETRI LINDEBERGII

ta quoque sunt, quorum levis aliqua & proximè ad scopum collimans ratio excogitari atque effectus causa, si non evidenter & perspicuè, certè verisimiliter, reddi potest. Verbi gratia, ne ad externa eamus, nemo ut arbitramur, cur Ternarius & Septenarius, & pauci alij numeri, præ reliquis omnibus tantam prærogativam obtineant? cur Ternarij & Septenarij non tantum apud Prophetas, Apostolos, ipsumque adeò filium Dei; sed etiam apud Ethnicos omnes tanta dignitas? cur Binarj, Octonarij, Novenarij & reliquorum non eadem vis, eadem reputatio? Nemo, inquam, illud solidis & probabilibus fundamentis demonstrabit. E contrario cur septimo & nono Climactericis annis, tam certæ, tam crebræ, tam periculosæ in humani corporis fabricâ vicissitudines ebulliant? cur tot, qui unquam celebres exstiterè viri, in ipsdem carnis sarcinam deponant? cur Reges et Principes de semetipsis loquentes, numero utantur plurali, & tamen singulari

PRAEFATIO

cum Deo, Rege, & Principe summo, appellari gaudeant. De his & similibus non planè vera, sed vero consentanea ratio aliqua fingi potest, & nos in hujus libelli capite quinto quorundam de prioribus duobus exemplis opiniones in medium adduximus atq; inpraesentiarum de hoc ultimo, mentem quoq; nostram aperiemus. Non hoc superbia adinvenit, ut Princeps tamquam se unum pro multis, Nos Dei gratiâ Adolph^o &c. scribens censeat; sed summa modestia peperit, ut ita se non solùm consultare, non solùm cuncta suæ virtuti arrogare, non solùm præclara facinora perpetrare, verùm omnia sese, post Deum, prudentiâ fidèq; insignium Consiliariorum, operâ & ope agere, ijsq; egere & semper uti, testetur. Hanc esse causam, ego nisi fallor, omninò puto, quòd Princeps de se loquens dicat, veluti de pluribus loquatur, nimirum, nos Dei gratiâ Adolphus id jubemus, mandamus, decrevimus, non id jubeo, mando, decrevi. Cui illam, subjicio

cio

PETRI LINDEBERGII

cio, quòd magis honorificum Principi, si cum Principe cælesti, Deo ter Optimo Maximo in singulari, non plurali numero salutetur. Cum enim dico, quæso te Christe Deus, te appello Rex Christianissime, in solo ipso magis cuncta reposita esse demonstro, ac si dicerem vobis supplex sum optime Deus, vos appello Domine Rex. His subscribunt scriptores classici, qui similiter de semetipsis loquentes, plerumq; numero utuntur plurali, viceversa quos appellant, appellent numero singulari. Idem simili modestia: Modestius enim loqui videntur, si quæ ipsi soli egerunt, plurali numero exprimant, hoc modo, multa scripsimus, plura negotia confecimus, magnam consequuti sumus gloriam, quasi non soli, sed alijs adiutoribus, ea præstiterint. Contra aliorum dignitatem minuere videntur, si ijs alium quasi socium ob res gestas adjungant, ut si, Fridericum Daniæ Regem, immortalis memoriæ, alloquentes, dicerent,

VOS

PRÆFATIO

vos Dithmarfos superastis, pro tu o
Rex Friderice Dithmarfos superasti.
Atq; hunc scribendi modum mordicus
observare solitus est, uterq; Præceptor
& amicus meus, summâ mihi
observantiâ colendus, IOANNES
CASELIVS, Academiae Iuliae professor
primarius, et BERNHARDVS HEDERICVS,
Scholæ Suerinensis Rector fidelissimus,
quos honoris causâ hîc nomino, in
omnibus scriptis suis, quantumvis ipsi,
& alij ab ipsis, ubi hic respectus non
est, modò singularem, modò pluralem
proferant. Eandem summæ modestiæ
orbitam insequuti etiam sunt, priscis
illis sæculis, Artifices celeberrimi,
absoluta sua opera pendentem semper
titulo inscribentes, hoc modo, Apelles
faciebat, Zeuxis pingebat, Phidias
sculpebat, ut tanquam inchoatâ &
imperfectâ adhuc arte, contra
iudiciorum varietates superesset
regressus ad veniam, veluti
emendaturis, si quid desideraretur;
& plenum hoc erat verecundiæ.

PETRI LINDEBERGII
diæ. Nam si scripsissent, Apelles
fecit, Zeuxis pinxit, Phidias sculpsit,
tacitè subindicassent, ab auctore opus
absolutum, & suis locis redditum, fu-
issetq; illud arrogantia non leve argu-
mentum. Sed cæca quædã *φιλαυτία*
& barbarica adulatio omnia hodie
pervertit & invertit, adeò ut & syco-
phantæ nonnulli, doctrinarum solum-
modò exuvijs amictos numero plurali
linguâ Romanâ salutare, pseudoarti-
ficum opera inepta, consummata dice-
re, & dominos suos, cùm sunt ebrij,
vocare lætos; cùm sunt nigri, nomi-
nare fuscos; cùm sunt stolidi, appel-
lare probos & simplices; cùm sunt
mentis amotæ, id est, insani, nuncu-
pare ægrotos, non erubescant. In-
tantùm assentationis scabies, & im-
pudentiæ virus omnes mundi partes
pervasit, infecit, commaculavit. Sed
quorsum hæc, inquires? ut Numero-
rum, de quibus nobis sermo est, emi-
nentiam, aut nullis prorsus, aut sub-
languidis saltem rationibus confirma-
ri posse demonstraremus, & adole-
scen-

PRÆFATIO

scientes ad eorum considerationem diligentiore, nequaquam Epicureorum more relinquendam, invitaremus. Quod si assequar, de quadrumviratu, bonorum remora, Momo, Zoilo, Falsario, & Asopho, ne manum quidem verterim. Vale amice Lector, & quidquid id est, quod ex Bibliothecâ Ranzouij, præter sequens ejusdem decretum, non unâ de causâ huc appositum, tibi propinamus, boni consule, visurus posthac maiora & meliora, atq; brevi omnium inibi librorum catalogum, ejusq; bibliothecæ exactam descriptionem. Datum Bredenbergæ, Anno epochæ Christianæ cl. l. xcl. Sextilis die decimo septimo, quo anno superiori, Sixtus V. Pont. Max: vitam cum dignitate deposuit, & Anno 1544. Regiomontana Academia, per Albertum I. Borussiae Ducem, fundata, ac Georgio Sabino Rectore primo solemniter introducta est.

HEN-

HENRICI RAN-
ZOVII perpetuum
de Bibliotheca sua
decretum.

Que infra scripta sunt, hunc in modum
sancita sunt,
Inviolatèq; observantur.

Ranzovij nec quisquam alius hanc possidento,
Heredes eam non dividunto,

Nemini libros, codices, volumina, picturas,

Ex eâ auferendi, extrahendi,

Aliove asportandi,

Nisi licentiâ possessoris,

Facultas esto.

Si quis secus fecerit,

Libros, partemve aliquam abstulerit,

Extraxerit, clepserit, rapsorit,

Concerpserit, corruperit,

Dolo malo.

Illicò maledictus,

Perpetuò execrabilis,

Semper detestabilis

Esto, maneto.

SAP.

SAPIENT.

11.

Omnia in numero, in men-
fura, & in ponde-
re disposuit
D E U S.

CAPUT PRIMUM DE TRIADE.

TRæ reliquis numeris omnibus, apud Priscos TERNARIUS fuit mysticus, auspiciatus, & sacer habitus, cum quod Ioui, Soli, & Veneri competeret, primusque in tres æquales partes, parem ac impari continens numeros, divideretur, tum quidquid in eo consisteret, id ratum, salutare, ac efficax haberetur. Neque id solum à superstitionis Ethnicis, impares numeros paribus efficaciores credentibus, verumetiam à Christianis, ob numinis diuini, adeoque sanctissimæ individuae Trinitatis venerationem, mordicus observatum esse legimus. Et, si omnes omnium temporum libros eolverimus, cuncta mysteria, & quæ alicuius momenti fuere credita, Triade constare, ejusdemque rationem in quibusdam iucundam & admirabilem, in quibusdam (quod & de septenario intelligi volo) abditam & imperscrutabilem esse, certò experiemur. Id autem cum laboris sit non minimi, nos collectis tam sacris, quam prophanis aliquot exemplis, dicti numeri præcellentiam stabiliemus.

B

DiUi.

Divinitas individua tribus consistit personis, Patre, filio & spiritu sancto. Atqui tribus hisce personis tres causae ascribuntur, Efficiens Patri, Formalis Filio, Finalis Spiritui Sancto. Et Tria Deo Patri conveniunt, Aeternitas, potentia, & causa efficiens. Tria filio congruunt, sapientia, species, & veritas: Tria Spiritui Sancto, nexus, concordia, & bonitas.

2. Trinitas Sanctissima praesens & loquens fuit in primi hominis creatione: ait enim Deus numero plurali, Faciamus hominem (licet nonnulli haec verba ad Angelorum praesentiam referant) ad imaginem nostram. Item, Spiritus Domini ferebatur super aquas.

3. In eadem creatione Deus totam mundi machinam in tres divisit partes, in aera, terram, & aquam, ut praeset homo similiter tribus, Piscibus maris, volatilibus caeli, & bestiis universae terrae, Gen: 1.

4. Adam tertia hora in Paradiso lapsus est.

5. Tres Abraham sedentem Gen: 18. in ostio tabernaculi sui accedunt viri. Quos ubi videt, statim occurrit in occursum eorum,
ado.

DE NUMERO TERNARIO. 3

adorando eos dicens : Domine ne transeas servum tuum. Quo in loco notandum, quòd quamvis in divinis litteris sit numerus & discretio personarum, una tamen adoratione colantur Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, propter unicam honoris individui causam, quòd unica sit in tribus personis majestas, substantia & æqualitas.

6. Abraham jubet Saram sumere tria sata similis, & conficere hospitibus subcinericios panes. Ibid.

7. Tres propagines, paullatim in gemmas crescere, videt in somnio Pharaonis pincerna. Gen: 40.

8. Tria farinae canistra super caput suum exsistere in somnio videt ejusdem Pharaonis pistorum Magister. Ibid.

9. Tribus mensibus enutritus fuit Moyses in domo paternâ, priusquam exponeretur. Exod. 2.

10. Ter in anno voluit Deus coram se apparere omne masculinum. Exod. 23. In Paschate, in Pentecoste, & die Tabernaculorum.

11. Tertio cum verberasset asinam Balaam, cepit loqui. Num: 22.

12. Ter Balaam benedixit populo Israëlico. Num: 23.

B 2

13. Tres

4 C A P I T P R I M U M

13. Tres Domino iubente constituuntur civitates refugij. Deut: 19. Et Num: 36. ex oppidis, quæ Leviticis ascripta sunt, sex separari jubet, ut fugiat itidem ad ea, qui fuderit sanguinem, & his exceptis alia quadraginta duo oppida.

14. Trium Davidi datur electio, ut seligat ex tribus hisce unum. Aut septem annorum famem, aut tribus mensibus adversariorum persecutionem, aut trium dierum in domo suâ pestem. 2. Reg: 24.

15. Helias resuscitans Sareptanæ filium, expandit se tribus vicibus super eum. 3. Reg: 17.

16. Idem ter infundit aquam super holocausta. 3. Reg: 18.

17. Tria sunt insatiabilia, & quartum nunquam dicit sufficit, Infernus, os vulvæ, & terra, quæ non satiatur aquâ. Ignis verò nunquam dicit sufficit. Proverb. 30.

18. Tria sunt difficilia, & quartum penitus ignoratur, via aquilæ in cælo, via colubri super terram, via navis in medio mari, quartum est via viri in adolescentiâ. Ibid.

19. Per tria movetur terra, & quartum sustinere nequit. Per servum, cum regnaverit; per stultum, cum præter solitum fuerit saturatus cibo: & per odiosam mulierem,
cum

DE NUMERO TERNARIO. 5

cum in uxorem fuerit assumpta : & per ancillam cum fuerit heres dominae. Ibid.

20. In cantu Angelico, Esai: cap. 6, ter repetitur, Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Zabaoth.

21. Tres odit Dominus, pauperem superbum, diuitem mendacem, & senem fatuum. Eccles. 25.

22. Ionas tres dies fuit in utero piscis. Idem tertio die iterum in littore ponti Euxini incolumis eijcitur, cum tamen esset a ceto absorptus in mari prope Ioppen, ut scribit Iosephus lib. 9. Cap. 11. Ex quibus necessario sequitur, Piscem cum Ionâ, tribus illis diebus & noctibus, ultra 250. miliaria, per mare Aegeum, & bosphorum Thracicum, prope Constantinopolim urbem, in pontum Euxinum circumcurrisse, & singulis horis quatuor ferè miliaria processisse: Ipsumque Ionam circiter miliaria 200. ab eo loco, ubi a pisce fuit ejectus, versus urbem Ninive, contendisse.

23. Sara, filia Raguelis, tribus diebus non manducans neque bibens, sed in oratione persistens, cum lacrymis deprecatur Deum, ut se ab isto improperio liberet. Tob: 3.

24. Raphaël Angelus, Tobiae Iuniori, tribus diebus ac noctibus primis a Sponsâ ut

B 3 absti-

6 C A P U T P R I M U M

abstineat, ne malo spiritu vexetur, mandat.
Tob: 6.

25. Tres sunt viri, Ezech: 14. quos Deus de magnâ tribulatione liberaturus est, Nohe, Daniel, & Iob.

26. Tres viros Sadrach, Mesach, & Abednego, Rex Nebucadnezar in candentem fornacem mittit. Daniel. 3.

27. Daniel ter in die procumbens, Deum invocat, ideoq; leonibus tandem obicitur. Dan: 6.

28. Tribus in veteri testamento concedebantur unctiones, Prophetis, Regibus, & Sacerdotibus.

29. Terra sancta, quæ & terra Canaan, seu Palæstina dicta, in tres divisa fuit partes, in Iudæam, Samariam, & Galilæam.

30. Tres magi, stellâ desuper ostendente, Melchior, id est, Rex illustris: Caspar, id est, Cancellarius: & Balthasar, id est princeps militiæ, tria offerunt puero Christo, Aurum videlicet, thus, & myrrham. Matth: 2.

31. Tres personæ divinitatis apparent in baptismo Christi, Pater in voce, Filius in personâ, & Spiritus Sanctus in specie columbæ Matth: 3.

32. Tribus vicibus Iesus in Eremo tentatur à diabolo. Matth: 4. Lucæ. 4.

33. Tes

DE NUMERO TERNARIO. 7

33. Ter Christus in horto flexis genibus erat, dicens: Pater, si fieri potest, transeat à me: calix iste, Math: 26.
34. Ter Apostolorum princeps Petrus, sicut Christus ei prædixerat, Dominum abnegat. ibid.
35. Idem Petrus amans numeri Ternarij ait: Faciamus tria tabernacula, Tibi unum, Moyfi unum, & Heliae unum.
36. Maria visitans Elizabetham, manet cum eâ circiter menses tres. Luc: 1.
37. Post triduum Maria puerum Iesum, in templo sedentem, in medio Doctorum invenit. Luc: 2.
38. Ter vae Christus exclamat super Phariseos, scribas, & legisperitos. Luc: 11.
39. Christus trino se dignatur epitheto, dicens, Ego sum via, veritas, & vita. Ioh: 14.
40. Idem Simonem Petrum ter interrogat, an se amet. Ioh: 21.
41. A tribus Christus fuit ad necem raptus, à Phariseis, Scribis, & Sacerdotibus.
42. Ter perversi Iudæi Christo in passione illudunt. 1. In atrio principis, cum velatâ facie colaphis eum cederent. 2. Ante prætorium, cum coronâ spineâ induto diceret, Ave Rex Iudæorū. 3. cum in cruce pendenti acclamarerent, vah quàm destruis templum Dei.

B 4

43. Ter

43. Tertiâ horâ, id est, circa nonam nostram, teste Marco, Christus linguis Iudæorum clamantium crucifige, ad mortem postulatus, & ad columnam ligatus ac flagellatus est.
44. Ipse tertius inter duos latrones, quorum alter Dismas, alter Gasmas vocatur, suspensus est, secundum hos versus:
*Disparibus meritis pendentia corpora ramis,
 Dismas & Gasmas, medio divina potestas.
 Dismas salvatur, Gasmas ad tartara fertur.*
45. Tribus clavis affixus fuit cruci, unde & hodie Iesuitæ in suis insignibus imaginem cordis, ejque tres infixos clavos gestant.
46. Tribus linguis titulus crucis à Pilato fuit perscriptus. Ioh: 10. Nimirum Hebraicâ, Græcâ, & Latinâ, quæ tres linguæ adhuc in toto terrarum orbe, præ reliquis omnibus, primas obtinent.
47. Tribus horis continuis, nimirum à sextâ usque ad nonam, id est, à duodecimâ nostrâ usque ad tertiam, tempore passionis Christi, sol in plenilunio defecit. Matth: 27. Quòd cum Dionysius Areopagita vidisset, exclamasse fertur, Aut Deum naturæ pati, aut mundi machinam ruituram.
48. Tertio Aprilis die, & non Martij 25,
 ut pu

DE NUMERO TERNARIO. 9

ut putatur, Christum passum esse, Henr:
Buting. & Bartholomæus Scultetus, evi-
dentissimis rationibus demonstrant. Eumq;
tribus diebus in sepulcro fuisse, accipiendo
partem pro toto, Biblia sacra testantur.

49. Tres mulieres invisunt Christi sepul-
crum, Maria Magdalena, Maria Jacobi, ali-
às Ioses seu Cleophas dicta, & Salome.
Mar: 16.

50. Tertio die Christus resurrexit à mor-
tuis.

51. Ter adhibet Maria circa corpus Chri-
sti unguentum. Cùm ungeret pedes ejus in
domo Simeonis Pharisei: Cùm unguen-
tum in domo Simeonis leprosi super caput
ejus effunderet, & cùm emeret aromata ad
ungendum eum jacentem in sepulcro. Ubi
voluntas pro facto reputatur, cùm per eam
non steterit, quo minus, quod voluit, ex-
plerit.

52. Cum duobus aliis, Cleophà nimirum
& Lucâ, seu ut quidam volunt, Nathanaë-
le, Christus ipse tertius in Emaus descendit.
Luc. 24.

53. Tres Christi innocentis primarij con-
demnatores, Hannas, Caiphas, & Pilatus,
uno eodemque anno, quarto scilicet post
salutiferam Domini passionem, graviter

B S RUC

rursum puniuntur. Hannas miserabiliter obiit: Caiphas ab officio removetur: Et Pilatus Romam mittitur, qui tandem desperabilis sibi, Cassiodoro, & Eutropio testibus, septimo à crucifixione Christi anno, manus violentas infert. Iosephus antiq. lib. 18. 54. Tres sunt Herodes, quos infamis crudelitas in sacra scriptura famosos facit. 1. Herodes Ascalonita, sub quo natus est Christus, quiq; præter multas innocentium neces, parvulos Bethleemitas gladio interemit. 2. Herodes Antipa, qui Ioannem decollari fecit, & Dominum illusum Pilato remisit, & tandem Lugduni in Gallia à Cajo Caligula Cæsare in exilium pulsus miserè vitam finijt. 3. Herodes Agrippa, qui Iacobum occidit, & Petrum incarceravit, de quibus hi exstant versus.

Ascalonita necat pueros: Antipa Ioannem:

Agrippa Iacobum, tenet atq; in carcere Petrum.

55. Tres sunt qui testimonium perhibent in Cælo, Pater, verbum, & Spiritus Sanctus.

56. Tres sunt qui testimonium perhibent in terrâ, Spiritus, aqua, & sanguis. 1. Ioh: 5.

57. Saul in itinere à Domino percussus, tribus diebus visum amittit: Act: 9.

58. Tres viros Cornelius mittit ad Petrum. Act: 10.

58. Ter

DE NUMERO TERNARIO. 12

59. Ter se virgis cæsum, & ter naufragium fecisse, Paulus queritur. 2. Cor: 12.

60. Tres vivi in cælum sublatis sunt, Henoch ante diluvium, Elias post diluvium, & quadagesimo post salutiferam suam resurrectionem die, Christus.

61. Tribus modis peccamus, Ore, opere, & corde, id est, verbis, factis & cogitationibus.

62. Trinum cultum Deo exhibemus, Cordis linguæ & operis.

63. Plenissimum pietatis est illud trium verborum, DEVS OPT: MAX:

64. Tribus Latinis verbis, seu solis tribus capitalibus litteris, omnis amplissimus Germaniæ status antiquâ consuetudine denotabatur S. R. I. id est, sacrum Romanum Imperium.

65. Veteres similiter in Epistolis tribus litteris saluatoriis utebantur. S. P. D. id est salutem plurimam dico.

66. Ecclesia catholica tres Sanctorum natiuitates celebrat, Christi, Ioannis & Mariæ.

67. Trigamma Ens haud caret peculiari mysterio, denotans sacrosanctam Trinitatem, si ex singulis litteris initialibus sententiam aliquam huic rei congruentem formabis, ut Entis Nomina Sancta. Ex quo apparet, illud Aristotelis in agone mortis districti dictum, δ Ens

12 C A P I T P R I M U M

Ens Entium miserere mei, non Ethnicis-
mum, sed meram pietatem sapere.

68. Triplex servatur symbolum in Eccle-
siâ, Apostolicum, Athanasij & Nicenum.

69. Tria mundi tempora, Tempus sine le-
ge, tempus legis, & tempus gratiæ, sive, ut
Grammatici distinguunt, præsens, præteri-
tum & futurum.

70. Ter tribus in locis signo crucis, in me-
moriam Christi crucifixi se signare Chri-
stiani solent. 1. In fronte, loco satis conspi-
cua signamus nos, cum ut exterminator An-
gelus videns nos signo crucis munitos, per-
transeat, sicut pertransivit in Aegypto do-
mos Ebræorum sanguine agni linitas,
tum ut spreto furo & pudore, nos Christi
crucifixi non pudere testemur. 2. In ore, ut
crucem Domini audacter prædicaturos, de-
que illà omni tempore sermonem nos fa-
cturos subindicemus. 3. In pectore, ut pe-
ctori & menti verba Evangelij, passionem-
que Domini inclusuros ostendemus.

71. Triplicem Pontifex Romanus gestat
coronam, ad denotandum, quòd sit Vicari-
us Dei, Rex Regum, & animarum in limbo
salvator.

72. Tria posita sunt à Philosophis in cul-
tu Dei observanda, Adoratio, propter reve-
rentiam;

DE NUMERO TERNARIO. 15

rentiam. Thus, ob distributionem suavissimi-
mæ cognitionis Divinæ & omnium virtu-
tum: & Hymnus, propter concentum cæli,
secundum Pythagoram.

73. Tria hæc antiquitus in optatis fuere,
Ut homo saperet tria præterita, Intelligeret
tria præsentia, Provideret tria futura. Præ-
terita tria: Malum commissum, bonum o-
missum, & tempus amissum. Præsentia tria:
Vitæ brevitatem, salvandi difficultatem,
salvandorum paucitatē. Futura tria: Mortē,
quâ nihil miserius, Iudicium ultimum, quo
nihil horribilius, & supplicium æternum,
quo nihil intolerabilius.

74. IURISCONSULTIS etiam Ternarius
hic Numerus in consideratione fuit. Ius
civile vel ad personas pertinet, vel ad res,
vel ad actiones.

75. Vastissimum Iustitiæ pelagus tribus
vulgaribus repagulis comprehenditur, Ho-
nestè vivere, alterum non lædere, Ius suum
cuiq; tribuere.

76. Ter olim Prætor servū munumittere
cupiens, Ulindictâ seu Fectucâ, id est virgâ
suâ, servi caput percutiebat, ter repetens, a jo-
te esse liberum.

77. Ius privatum est triplex, Naturale,
Gentium, & civile.

78. Iure

78. Iure gentium tria hominum genera esse cœperunt, Liberi, Servi, & libertini.

79. Tres sunt in iudiciis personæ. Iudex, Actor, & Reus.

80. Tribus modis legitimantur spurij: Per subsequens parentum matrimonium: Per dationem curiæ: Et per rescriptum principis, seu Comitum Palatini.

81. Civis Romani status in tribus consistit: In civitate, libertate, & familiâ, id est jure agnationis.

82. Atque is status amittebatur tribus modis, aut maximâ, aut minore, aut minimâ a capitis diminutione. Maximâ capitis diminutionem vocabant, cum quis civitatē & libertatē amitteret. Minorem, cum quis retentâ libertate civitatem amitteret. Minimâ, cum civitate & libertate retentâ, alterius potestati quis subiceretur, & prior status mutaretur.

83. Tres sunt gradus agnationis & cognationis, Ascendentium, descendendum, & collateralium.

84. Tribus edictis vel uno pro tribus accusati peremptoriè citari solent.

85. Tres sunt innocentiae gradus, malum non facere, facientibus mala non consentire, & malum pro virili amovere ac delinquentes corrigere.

86. A tri-

DE NUMERO TERNARIO. 15

86. A tribus Legum cunabula compacta sunt, à Triboniano, Theophilo, & Dorotheo.
87. IN CORPORIS humani fabricâ etiã Trinitatis vestigium spectatur: Homo altissimæ Trinitatis imaginem gerens, tribus constat, Spiritu, corpore, & animâ.
88. Tres sunt animæ potentia, Intellectus, Voluntas, & memoria. quæ in unâ sunt animâ, quemadmodum Pater, Filius, & S. Sanctus in unâ divinitate.
89. Tres sunt secundum Platonem, animæ partes, sive potentie in animâ conjunctâ corpori, Irascentiâ, concupiscentia, & ratio.
90. Tribus corporis partibus anima suam habet sedê. 1. Secundum Peripateticos in corde. 2. Secundum alios in posteriore parte capitis. 3. in basilicis, seu regiis venis. Horum unum si graviter lædatur, statim à corpore secedit anima.
91. Tres sunt intellectus actiones, Simplicium apprehensio, compositio, & divisio.
92. Tres sensus interiores, secundum Galenum; sensus cõmunis, cogitatio, & memoria.
93. Tres sunt facultates quæ corpus omne divino quodam spiritu regunt: Animalis, Vitalis, & Naturalis. Et hoc quoq; mysterium est divinæ Trinitati simile.

94. Tres

94. Tres sunt ventriculi in cerebro: Anterior, medius, & posterior.

95. Tres humores oculorum: Albugineus, Vitreus, & Crystallinus.

96. Tria humanæ linguæ præcipua officia: ut formet articulatam vocem, ut dignoscatur cum palato sapes, ut cibum accipiat, ac vi suâ conglobatum ad Oesophagum transmittat.

97. Tria sunt officia narium: Attractio aëris & exspiratio, Attractio odorum, & Ejectio pituitæ.

98. Tria organa potentiae locomotivæ; Nervi, muscoli & chordæ.

99. Tribus ossibus constat hominis digitus.

100. Parturim difficultates tribus modis eveniunt In prægnante cum irascitur, vel aliis molestiis laborat: In partu, cum abortum parit, aut gemellos, aut monstruosum quiddam. Extrinsecus, cum mediâ hyeme, aut æstate supra modum sæviente mulier parit.

101. A basi cordis tria insignia vasa explantantur: A dextrâ parte vena arteriosa, à sinistra arteria venosa, à medio arteria maxima.

102. Pectus hominis, seu sternon, ingeniosè dissolutum, tribus, secundum Carolum Stephanum, secundum Galenum verò septem constat ossibus.

103. Ad

CAPUT PRIMUM

17

103. Ad tres menses in pueris recens natis, sinciput movetur, ut volunt nonnulli, nec roboratur ante sermonis initium.

104. Tria sunt involucra, seu membranæ, quibus in materni uteri latebris fetus obtegitur.

105. Tribus rebus continetur vita: Cibo, potu, & spiritu, vel Naturâ, fato, & fortunâ. Natura: quia ultra centum & viginti solstitiales annos vivere concessum homini non est. Fato: cui tres Saturni cursus, hoc est, nonaginta anni exitum creant, nisi forte aliarum stellarum benignitas etiam quartum addat. Fortunâ: id est, casu, qui ad omnia pertinet, quæ extrinsecus sunt, ut ad venena, naufragia, ruinam &c.

106. Medicinam nonnulli hoc disticho commendant:

*Si tibi deficiunt Medici, Medici tibi fiant,
Hæc tria Mens hilaris, requies, moderata diæta.*

107. IN RERVM administratione similiter Ternarij numeri consideratio habetur. Tres sunt Reipub: species: Democratia, Aristocratia, & Monarchia.

108. Tres fuerunt Curiæ Iudicum Athenis; Delphinium, Palladium, & Areopagus.

C

109. In

109. In tres ordines antiquitus hominis status erat distributus, in Patritium, Equestrem, & Plebejum. Hodie in patritium, mercatorium, & mechanicum. Seu in summates, medioximos & infimates.
110. Tribus coronabantur olim Cæsares coronis: 1. Ferreâ ab Episcopo Treverensi. 2. Argenteâ ab Episcopo Mediolanensi. 3. Aureâ a summo Pontifice Romæ.
111. Tres Cæsares Germani, Friderici dicti, gubernaculis Romani imperij summâ cum laude præfuerunt. Eorundemque nomen ex tribus syllabis compactum est, Fried/ Ehr/ Reich, id est, Queis nomen iunctum est Pacis, Honoris, Opum.
112. Ad quamcunque naturæ actionem tria concurrant necesse est, Scientia, facultas, & voluntas.
113. Omnia quæ sunt, tribus hisce constant, principio, medio, & fine.
114. Annus est triplex, Solaris, Lunaris, & mundanus seu magnus.
115. Quælibet pars anni continet tres menses, Mensis quilibet vicissim tres partes. Et tres sunt cuiusque mensis dies principes, Calendæ, Nonæ, & Idus.
116. Tertius annus in pecudibus ac iumentis,

tis,

DE NUMERO TERNARIO. 19

ris, sicut tricesimus annus in hominibus, est robustissimus.

117. A tribus hominum generibus, ut iactatur proverbium, auditur verum, à pueris, ebriis, & insanis.

118. Tres sunt pro nobis & contra nos testes, videlicet superior Deus, interior conscientia, & exterior proximus.

119. Tria ponit Augustinus mendacij genera, Perhiciosum, officiosum, & iocosum.

120. Tria fulminum genera Aristoteles constituit, unum quod adurit, alterum quod scindit, tertium miræ naturæ. Vinum enim effundit intactis vasis, aurum in saccis & vasa argentea in capsulis liquefacit, capsulis & saccis integris, comburit manum chirothecâ intactâ, obstupescit vinum ut per tres dies non fluat, fracto vase. Imò totum hominem in cinerem convertit integris vestimentis. Hæc refert Landinus super Horat:

121. Troja ter capta fuit equorum ministerio, primâ vice ab Hercule cum equis Laomedontis: Secundâ vice à Duce Caridemo, cum equo uno, qui pontem occupavit portæ, ita ut Teucrinen potuerint

caludere eam: Et tertiâ vice ab Agamemnone, cum equo fatali.

122. Sal condimentorum omnium optimum, tribus modis conficitur, vel ex aquâ marinâ ardoribus solis in paludibus uritur & exsiccat, ut ad Bajanam & Burdegalam, Galliæ Aquitaniæ urbes, unde quotannis naves onustas advehi videmus: Vel ex terræ visceribus, instar lapidum, effoditur, ut in Poloniâ, maius unde Regum vectigal quàm ex auro est: vel ex fontibus salis aquâ dulci igne absumptâ excoquitur, ut in Lunæburgensibus salis fontibus, qui anno Christi 1269. copiosè primùm eruperunt.

123. In Magorum mysterijs, Deorumque ceremonijs, & religione, etiam numerus hic olim fuit potentissimus, utpote cuius auspicio preces & libamina tertio repeterentur, tertio quoque die, aut trimestri spacio peragerentur. Quod his verbis astruit Virgilius in Pharm:

Terna tibi hæc primum triplici diversa colore

Licia circumdo, terq; hæc altaria circum

Esfigiem duco, numero Deus impare gaudet,

Id est, Ternario hoc potissimum, qui primus est numerorum imparium, & initium corporum solidorum constantium ex pluribus areis. Non quovis impare gaudet: Et

Nico-

DE NUMERO TERNARIO. 21

Nicomachus: Ter libant, ter sacrificant, qui vota sua petunt à Deo confirmari. Et apud Theocritum. Ter libo, terque hæc pronuncio mystica verba.

124. Eiusdem numeri in ceremoniis funebribus frequens fuit usus, ut apud Theocri: Supremū ter voce ciemus. Et apud Uirgil: Manea ter voce ciemus. Item in purificationibus Uirgil 6. Aeneid: Idem ter socios purā circumtulit undā spargens rore levi.

125. Et apud Euripidem in Hecubā, Præco ter iterato verbo, silentium indicit, & passim legitur ter scelestus, ter beatus, ter execrabilis, ter maximus.

126. Et est nunc vulgo admodum familiare, ut si quid asseverent vehementius, id ter repetant. Hinc est quod Strabo & Homerus scribunt, Charybdim ter in die, quod absorbit, reddere, & ter resorbere, quum constet, id non fieri nisi bis in die, excusant hæc hyperbole quasi τρις non sonet hic numerum, sed vehementiam.

127. Historici scribunt senio confectam aquilam, invento fonte, trinā immersione iuventutem recuperare.

128. Iactatum est ænigmatis vice, tria capita pessima, quo trium gentium mores no-

tati sunt Cappadocum, Cretensium, & Cilicum. Augustinus inquit fuisse tortum hoc in Cornelium Syllam, Cornelium Cinnam, & Cornelium Lentulum, creditumque est, in libris Sybillinis horum nomina hisce litteris fuisse designata.

129. Triplex locus rationali creaturæ deputatus est, locus summus videlicet cælum: Locus infimus videlicet infernus: Locus medius videlicet mundus. Hinc patet, cur vita præsens dicatur medium, & tolli de medio, pro tolli ex hâc vitâ.

130. Proverbiale etiam est, tribus verbis dicere, id est, paucis, sicut & trium litterarum homo, quod per ironiam in eum torquetur, qui ingenuus & generosus videri cupit. Solebant enim ingenui, prænomen, nomen, & agnomen in litteris, aut insignibus suis, tribus elementis notare, ut Q. V. M. Quintus Valerius Maximus. M. T. C. Marcus Tullius Cicero. Plautus iocum aliò detorsit, nempe in servum furacem, ut sit trium litterarum homo, F V R.

131. Tria poenarum genera Athenis invenisse dicitur Theramenes: Aut stipiti alligatum corpus lictori excarnificandum dare: Aut cicuræ poculum ebibere: Aut exsilio solum vertere.

132. Huic

132. Huic affine est, quod Suidas refert, Reis capitis tria apponi solere, aut gladium, aut restim, aut cicutæ potiunculam, quæ nominabant tria lethalia.

133. Tertius crater apud Græcos sospitatori Iovi tribuebatur. Veteres sicut tres cyathos, ad numerum Gratiarum, aut novem ad numerum Musarum bibebant, unde Ausonius.

Ter bibe, vel toties ternos, sic mystica lex est.

134. Tres sunt montes montium omnium orbis terræ principes, à quibus reliqui omnes, tanquam filij, descendunt, variaque pro qualitate loci nomina sortiuntur. Alpes, quæ Italiam à Galliâ & Germaniâ disterminantes, longissimo tractu Europam permeant: Atlas, qui Afrorum: & Taurus, qui Asiaticorum parens est.

135. Res militaris in tres dividitur partes, Equites, pedites, & classes.

136. Trini sunt infantis status: In utero, in nativitate, & post nativitatem.

137. Trinitas est in hominis positione ac situ: aut enim iacet, aut sedet, aut stat. Sed quo tendit huius numeri tam diligens observatio? Nempe ut Trinitatis qua-

C ♣ lecuq;

lecunque vestigium in omnibus rebus relucere demonstrarem.

138. Ut & omnibus scriptoribus, sic etiam Poëtis hic Ternarius fuit venerandus. Tres sunt Charites, seu Gratiaë: Aglaia, Thalia, & Euphrosine. Tres autem dicuntur esse, quòd vna largiatur, altera suscipiat, tertia remetiatur beneficium.

139. Tres Parcaë, quarum Clotho columbaiulare fingitur, id est, vitam hominis ordiri; Lachesis trahere, id est, vitam contexere; Atropos occare id est, filum vitæ abrumperre ac finire. Ceselius Uindex apud Gellium lib: 3. ponit alias tres, videlicet Nonam, Mortam, & Decimam.

140. Tres præcipuos Deos priscei venerabatur, Iovē, Neptunū & Plutonem, qui fuerunt tres fratres, Saturni & Rheæ filij, & in tres partes sensibilem mundum dividerunt. Cælestem regionem Iovi, subterraneam Plutoni, mediam verò Neptuno ascribentes.

141. Horum quilibet sceptrum habet trifariam dispositum, Iupiter trifidum fulmen, Neptunus tridentem, & Pluto tricipitem Cerberum.

142. Triformis fuit Hecate, dextro equino, sinistro canino, & medio suis agrestis capite. Fuitque eadem, iuxta Poëtarum theologiam,

DE NUMERO TERNARIO. 25

Iogiam, trium potestatum numen, in Cælis
Luna, in terris Diana, & Proserpina apud
inferos dictum.

143. Tres Furiaë, à furore sic in terris ap-
pellatæ; quæ & diræ q: Deorum iræ in cæ-
lo; & Eumenides q: minimè mites apud in-
feros nominantur, sunt Alecto, Tisiphone,
& Megæra. Ab hisce tribus Furiis in animis
hominum producantur tres affectus, ira, cu-
piditas, & libido.

144. Tres sunt Harpyjæ, Aëlo, Ocypite,
& Celæno.

145. Tres Syrenes; Parthenope, Ligia, &
Leucosia.

146. Tres Hesperides; Aegle, Arethusa,
& Hesperitusa.

147. Tres Heliades, Phaëtusa, Lamperia,
& Iapetia.

148. Tres ministri sommi, Morpheus, Ice-
lon seu Phabeton, & Panthus,

149. Tres iudices infernales, Aëacus, Mi-
nos, & Rhadamantus.

150. Denique tota vita humana in Triado
consistit, videlicet in ingressu progressu, &
egressu, atq; ad sacrosanctæ Ecclesiæ, cujus
individua Trinitas est caput, memoriã & cul-
tum nos cõmonefacit. Nam in lucem editi
in Ecclesiam deterimur sacro baptismatis

C 5 lavacro

lavacro tingendi : Deinde processu ætatis
 sacramento conjugij in Ecclesijs copula-
 mur : Tertio defuncti sepulturæ & terræ
 templorum tradimur. Et hoc ultimum est
 Catastrophe totius vitæ humanæ, cujus
 ærummosas conditiones, cum Philosphi-
 rum Poëtæ, tribus qualitatibus verè & nota-
 biliter descripserunt. Ejusmodi est illa ex-
 clamatio : ô necessitas abjecta nascendi, vi-
 vendi misera, dura moriendi. Ad quod con-
 cinnè quadrat illud Poëtæ.

Principium vitæ dolor est, dolor exitus ingens,

Et medium labor est, vivere quis cupiat?

*Item: Flens ego sum genitus, celebrantur funera
 fletu,*

Transacta innumeris vita fuit lacrymis.

Hæc de Ternario, dixisse sufficiant, sunt

trecenta alia, sed brevitati studen-

tes maturamus ad Quater-

narium.

CAPUT

CAPUT II. DE
QUATERNIONE.

Hic Tetragonus, seu quater-
nus sive spectes mysticos in
sacris voluminibus sensus, si-
ve philosophorum scripta,
minime vulgarem denotationem obtineat,
sed uberrimam ad se contemplandum se-
getem suppeditet: Tamen & nos probatis-
simorum scriptorum monumentis, affatim
eundem corroborabimus. Atqui ut à primis
principijs incipiamus à Quaternario mana-
runt totius mundi radices, videlicet,

1. Ignis, aër, aqua, & terra, ex quibus se-
cundum Physicos proveniunt homines, à
terrâ caro, ab aquâ humor, ab aëre anhel-
tus, ab igne fervor. Ingenium autem à solo
Deo:

2. Quarto creationis die, mundi oculus
Sol, & Luna, formata sunt. Gen: 1.

3. Quatuor Deus principaliora flumina
in Paradiso constituit, Pison, Hidekel, Eu-
phraten, & Gilon, quæ hodie dicuntur,
Ganges, Tigris, Euphrates, & Nilus.
Gen: 2.

4. Quas

4. Quatuor litteris ab omnibus gentibus, divinæ majestatis nomen exprimitur apud Chaldaeos, Syros, Assyrios, Aethyopes, Aegyptios, Persas, Anglos, &c. Latinis dicitur Deus, Græcis θεός, Italis Idio, Hispanis Dios, Gallis Dieu, Germanis Gotz / Dalmatis & Illyricis Bogi vel Boog, Turcis Alla, Polonis Boog item, Magis orsi. Gentibus in novo mundo Zimi, Valachis Zeul, Zingenis odel. Et ipsis Hebræis tetragramma est, quo Salvatoris nomen denotatur videlicet Ioth, He, Vah, & Heth. Ioth Significat principium, He iste. Vah passione, Heth, vitæ. q.d. iste est principium vitæ passione. Et nobis Christianis venerabile est nomen quatuor litterarum I E S U. & I O V A.
5. Tetrasyllabum itidem est protoplastæ parentis nomen A D A M, cuius derivationem Cyprianus aliquantulum longius quæsiuit inquiring. Ex quatuor cardinibus orbis terræ, Deus pugno terram comprehendit, & inde finxit hominem. Unde oportuit eum ex his quatuor cardinibus orbis terræ nomen portare Adami. Invenimus enim in scripturis, esse à conditore mundi quatuor stellas constitutas, in singulis cardinibus terræ anam. Quarum orientalis dicitur Ανατολή: Occidentalis Δύσις: Aquilonaris Ἄρκτος: Meridiana

DE NUMERO QUATERNARIO. 29

Meridiana *μεσημβρία*, ex quibus quatuor nominibus Græcis tolle litteras singulas principales, & habebis nomen A D A M. Hæc ille.

6. Est & omnium nostrorum matris primæ HEVÆ nomen tetragramma, ejusdemque trium filiorum nomina tetragrammata, quorum primus dicitur C A I N, alter A B E L, tertius S E T H, ejusque nepotis nomen ENOS quatuor elementis constat, qui & quartus erat à primo illo terrigenâ Adamo.

7. Quatuor Deus ter optimus maximus Noæ, qui solus ante diluuium coram Deo fidelis stetit, ob innocentiam vitæ apparuit. 1. Genes: 6. Cùm diceret Repleta est terra iniquitate, fac tibi arcam de lignis lævigatis. 2. Genes: 7. Cùm diceret Ingredere tu & omnis domus tua in arcam. 3. Genes: 8. Cùm diceret Egredere tu & uxor tua, filijque tui & uxor eorum de arcâ. 4. Cùm benediceret eis post factum sacrificium dicens: Crescite & multiplicamini & replete terram.

8. Quaternario describitur omnipotentiâ salvatoris Christi, Psalm. 135. Omnia, quæcunque Dominus voluit, fecit in cælo, & in terrâ, & in mari, & in omnibus abyssis.

9. Qua-

9. Quatuor calamitates per Ezechielem cap: 37. religionis ac pietatis desertoribus Deus minatur mittere, nimirum, famem, pestem, bellum, & nocentes bestias, ut his divexati ad saniozem mentem agnitamq; veritatem perducantur.
10. Christus divina sua miracula & vitam à quatuor Euangelistis conscribi voluit, à Matthæo, Marco, Lucâ, & Ioannè. Hi Euangeliographi per quatuor animalium figuras secundum visionem Ezechielis, cap: 11, de quatuor cherubin, quorum unum simile homini, alterum leoni, tertium simile vitulo, quartum simile aquilæ, & secundum visionem Ioannis Apoc: 4. nobis præfigurantur. Matthæus per hominem, quia Christum hominem depingit, ab eius nativitate sumens exordium. Marcus per leonem, quia Christi resurrectionem describit. Dicitur enim leo tertio die suos excitare catulos, ita & Deus pater immensâ suâ potentiâ, filium suum tertîâ die resuscitavit. Lucas per vitulum, quia Christi Passionem, quâ se obtulit hostiam Deo Patri, enarrat. Vitulus autem est animal sacrificijs aptum. Ioannes per aquilam, quia scribit Christi divinitatem, qui ut iuventus aquilæ renovatus fuit à mortuis resur-

DE NUMERO QUATERNARIO. 32

furgendo & cælum quod aquila altissimo suo volatu appetit, ascendendo.

11. A quatuor hominum generibus invanum assumitur nomen Domini. Ab Ethnicis, ab hæreticis, ab apostatis, & ab hypocritis.

12. Quaternarium numerum etiam salutariter Christi titulus, à Pilato cruci impositus, comprehendit. I. N. R. I.

13. Quadratam, seu quadrangularem figuram crux Christi salutifera repræsentat. Quam figuram etiam statura humani corporis expansis brachijs exhibet. Et similem sub cranio hominis videre lice: Sutura enim quædam transversa, coronalis dicta, ab aure ad aurem: Et quædam sagittalis dicta seu recta, per capitis longitudinem producta, talem crucis format figuram. Rectè igitur dicimus, hominem crucis formam sub cranio habere, sicuti ad eundem ferè modum decalogum legis divinæ sub cute in pectore, & quasi duas lapideas tabulas in ventre. Vesal: 14. Præterea quoque libens, quæ à vulgo referuntur de lupo pisce, qui crucis quoque formam in capite exhibet.

14. Qua.

32 C A P I T S E C U N D U M

14. Quatuor crucis Christi sunt partes, lignum erectum, lignum transversum, truncus suppositus, & titulus superscriptus.

15. Quatuor lignorum generibus religiosi veteres eandem crucem existisse, hisce verbis affirmant.

*Pes cedrus est, truncus cypressus, oliva supremum,
Palmaq; transversum, Christi sunt in cruce lignum.
Vel Ligna crucis sunt, palma, cedrus, cypressus, o-
liva.*

Et hæ arbores omni tempore virescunt, nec propter brumam, nives, & gelu, deponunt frondes suos in hyeme.

16. Petrus videt de cælo descendere ad se vas quatuor initjis ligatum, in quo erant omnia quadrupedia terræ. Act. 10.

17. Idem Apostolus ab Herode traditur quatuor quaternionibus militum asservandus Act: 12.

18. Philippus quatuor habet filias virgines prophetantes Act: 21. Quo nonnulli comprobare volunt, etiam mulieres initiatas ad prædicandum Evangelium, quemadmodum etiam ex illo Christi dicto, Marci ultimo, Nolite timere, ite & annunciate meis fratribus, ut eant in Galilæam, ibi me videbunt. His addunt cap: 2. Lucæ, ubi legitur, Hanna nunquam discedebat à templo,

DE NUMERO QUATERNARIO. 33

plo, sed ei precibus & jejunijs inserviebat, Deumque glorificans coram omnibus pacem Israël exspectantibus propagabat.

19. Divus Ioannes in Apocalypsi videt quatuor animalia, habentia oculos antè & retrò in conspectu Dei.

20. Idem videt in visione suâ Angelos quatuor, stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ. Apoc: 7.

21. Quatuor Archangelorum nominatim fit mentio in sacris biblijs: MICHAËlis, Dan:

12. Apoc: 12. GABRIELIS, Dan. 8. Luc: 1: RA-
PHAËlis, Tob: 2, 3. &c. VRIELIS, Es: 4. c: 4.

quibus nonnulli addunt quintū Hierameel.
22. Quater Angelus Gabriel à cælo demissus legitur: I. Ad Daniele in urbem Susan. Dan: 8. II. Ad eundem in urbem Babylon, Dan: 6, & 9. III. Ad Zachariam Luc: 1. IV. Ad virginem Mariam Luc: 1.

23. Super quatuor montes, videlicet Sion, Moriah, Acra, & Bezetha, urbs Ierusalem, priusquam à Tito Vespasiano destructa, fuit sita.

24. In humano corpore quaternij quoque magna est consideratio. Anima quaternitate constare videtur, Mente scilicet, scientiâ, opinione, & sensu.

D 25. Tu-

25. Tunicae oculorum numerantur quatuor, Cornea, Uvea, tela aranea, & conjunctiva. Galenus tres alias addit, sciroticam, retinaculum, & perforatam.

26. Quatuor sunt membrorum facultates: Attractiva, Retentiva, Alterativa, & Expulsiva.

27. Quatuor sunt interioris corporis praecipua omnium affectionum & passionum membra: Cor, pavoris & fiducia: Splen, risus & laetitia: Iecur, seu Epar, amoris & odij: Renes, libidinis organa, licet quidam Medici quinque ponant, quemadmodum probant hoc bimetrum:

*Cor ardet, pulmo loquitur, fel commovet iram,
Splen ridere facit, cogit amare iecur.*

28. Quatuor sunt cibi digestiones: in Ventriculo, in hepate, in venis, & in membris.

29. Quatuor modis purgatur cerebrum: Ab aquaticis humoribus superfluis per oculos: A melancholia, per aures: A cholera per narium. A phlegmate per generationes pilorum, qui cunctis corporis partibus, imo pilis ossibus, sunt sicciores. Nullum enim animal, quod pilos aut plumas possit erere, ossa fieri potest.

30. Quatuor humores humano in corpore constant, sanguis, cum cholera, phlegma, melancholia.

31. In

DE NUMERO QUATERNARIO. 35

31. In his quatuor, nimirum in corde, icore, pulmone, & cerebro, vitæ summam consistere, Budæus refert.
32. Nonnulli medici corpus humanum in quatuor partes dividunt, in caput, thoracem, ventrem, & vesicam.
33. Terræ superficies in quatuor dividitur partes, in Europam, Asiam, Africam, & Americam, quibus nonnulli addunt quintam Magellanicam, auspicijs Caroli V. A. C. 1519. à Magellano Portugalesio detegitæ. Sed priorum trium apud veteres tantum fit mentio.
34. Holsatia olim in quatuor divisa fuit partes, in Stormariam, VVagriam, Holsatiam, & Dithmarsiam, quam Henricus Ranzovius quæ demersam regionem, inter paludes limosasque voragines, dictam asserit.
35. Fridericus Rex Daniæ, Anno Christi millesimo quingentesimo trigesimo quarto nascitur, & mense quarto, id est, Aprili, die quarto, hora quartâ, rursus moritur, relinquens quatuor Natas, & Natum Regem ejus nominis Quartum: & quatuor substituens Regi impuberi tutores ex Regni proceribus primarios. Idem Rex, pijsimæ memoriæ, sicuti & hodie.

hodiernus Rex electus, ejus Filius, quatuor populorum, nimirum Danorum, Norvegiorum, Vandalorum, & Gothorum Regem, quatuor item Ducatus, Holsatiæ scilicet, Slesvigi, Stormariæ, & Dithmarsici Ducem se nominabat. Ego his

Quatuor & quartis nomen inesse reor.

36. Quatuor sunt tempora anni, Ver, Æstas, Autummus, & Hyems. Pythagoras comparat verno tempore pueros; æstati adulescentes; autumno iuvenes, hyemi senes.

37. Quatuor sunt mundi plagæ, Oriens, occidentes, meridies & septentrio.

38. Quatuor cardinales venti, totum terrarum orbem perflantes: Eurus vel subolanus: Zephyrus vel Fauonius: Auster vel notus: Aquilo seu boreas, qui continentur hisce versibus.

*Auster ab axe venit boreas, venit Eurus ab ortu,
Auster amat medium solem, Zephyrusq; cadentem.*

Alij, quibus visum fuit exactius omnia dimetiri, duos & triginta ordinarunt, quorum nomina, multæ eruditionis & doctrinæ vir, HENRICUS RANZOVIVS, in suo strategematum navalium libello, ordine recenset.

39. Quatuor partibus constat dies, Varro-
ne teste, Mane, ortu, meridie, & occasu,
quam

DE NUMERO QUATERNARIO. 37

quamvis Regius Propheta eundem dividat in tres partes, nimirum in duo crepuscula & diem, Psalm. 55. his verbis, Vespere, mane, & meridie lamentabor.

40. Quatuor sunt noctis partes, conticinium, intempustum, gallicinium & anteluca-
num. Alij faciunt ejus partes septem.

41. Milites noctem dividunt in vigilias quatuor, quæ singulæ trium horarum spacio supputantur.

42. Quatuor fuerunt Monarchiæ, quæ & Regi Nebuchodonosori, Dan: 2. & 7. per somnium duabus vicibus revelatę sunt. Assyriorum & Chaldæorum (alternis enim vicibus ex utraque gente Reges imperarunt) Persarum, Græcorum, & Romanorum, sub quâ ultimâ, Dei clementiâ, adhuc vivimus.

43. Quadricolor est Iris, seu arcus cælestis, ex omnibus elementis contrahens species. De cælo colorem igneum, de aquis purpureum, de aëre album, de terrâ nigrum.

44. Quatuor priscis habitæ virtutes cardinales, Prudentia, justitia, fortitudo, & temperantia.

45. Quatuor sunt ordines seu facultates, ut vocant, Academiarum, Theologica, Iuridica, Medica, & Philosophica.

46. Qua-

38 CAPUT SECUNDUM

46. Quatuor sunt Iudicis officia, Manus excutere ab omni munere, partes patienter audire, benignè respōdere, & iuste judicare.

47. Quatuor bonæ matres pariunt quatuor pessimos liberos: Veritas, odium: Prosperitas, superbiam: Securitas periculum; & Familiaritas, contemptum.

48. Græca celebratissima fuerunt certamina quatuor, Olympia, Pythya, Istmia, & Nemæa.

49. Quatuor specialia Doctoribus Iurisprudentiæ in inaugurationibus Doctoratus conferuntur: Volumen seu liber, rubrum biretum, annulus, & osculum, quæ tamen in quibusdam locis variantur.

50. Vulgares antiquiores chartæ lusoriæ quatuor figuris constant, Rosarum, avium, glandium, & nolarum. Recentiores quatuor alijs, & quidem à prioribus diversis, Cordium, rhombulorum, spiculorum seu palarum, & trifoliorum.

51. Quartâ lunâ nati dicuntur, qui parùm feliciter sunt nati. Nam quartâ silentique Lunâ, ac quarto à Lunæ coitu die, mulierum menses defluunt. Et illi qui enormi hoc concubitu, non observato à parentibus naturæ ordine, tum concipiuntur, partus fiunt Lunares, id est, stupidi, stolidi, mon-

DE NUMERO QUATERNARIO. 39

di, monstrosi, & ad nullas functiones habiles.

52. Membra sacri Romani Imperij principaliora in quaternionem etiam distributa sunt, utpote in quatuor sæculares Electores: in quatuor Duces: in quatuor Marchiones: in quatuor Landgravios sive Comites provinciales: In quatuor Comites castrenses, vulgò Burggravios: in quatuor Comites: in quatuor Barones sive Liberos: in quatuor Milites: in quatuor Castra seu Burgas: in quatuor Villas: & in quatuor Rusticos.

53. Quatuor sunt regna, in quibus non jure hereditario, sed electione Rex declaratur, Danicum, Polonicum, Ungaricum, & Boëmicum.

54. Quatuor Stapulas seu Emporia, in diversis regnis, cōfœderatæ Urbes Ansæ, principum privilegijs egregiè communita, habent: Londinæ in Angliâ: Brugis in Flandriâ: Bergis in Norvegiâ: & Neugarti in Ruffiâ.

55. Zeniticæ Philosophiæ studiosi vinum probare solebant his quatuor, odore, sapore, niore, colore. Nostra ætas modis quinque experimentum capit de vino, juxta versus,

E 4

Vino

Vina probantur odore, sapore, nitore, colore.

Antiquior autem Bacchi societas tribus erat contenta, Vinum C O S laudantes, id est, quod præstabat colore, odore, sapore. Nostra ætas modis quinque experimentum capit de vino, iuxta versus.

*Si bona vina cupis, quinque hæc laudantur in illis,
Fortia, formosa, & fragrantia, frigida, frigida, frigida.*

56. Quatuor fuerunt Labyrinthi, Creticus, Aegyptius, Lemnius, & Italicus.

57. Quatuor sunt catholici cardinales divinorum eloquiorum interpretes: Hieronimus, Augustinus, Ambrosius, & Gregorius.

58. Quatuor in jure Canonico commendantur concilia, Nicenum, Constantinopolitanum, Ephesinum, & Chalcedonense.

59. Quatuor animalia vitam hominis longè superant, Cornix, Cervus, Corvus, & Phœnix, ut apparet ex Virgiliano tetra-
sticho.

*Ter tria sæcla hominis transmittit garrula cornix
Et quater egreditur cornicis sæcula cervus,
Alipedem cervum ter vincit corvus, & illum
Multiplicat novies Phœnix reparabilis ales.*

60. Quatuor sunt limites Germaniæ, ut ex subjectis versibus patet.

Rhenus ab occasu, Viadri sed flumen ab ortu,

Clause-

DE NUMERO QUATERNARIO. 41

Clauserunt fines Teutona terra tuos.

Aëriaq; Alpes immotum limes ad Austrum,

Balthicus ad Boream terminat oceanus.

61. Quatuor linearum fuit antiquissima
Musices species choralis, & sunt adhuc qua-
tuor vocum cantus, videlicet, Discantus,
Altus, Tenor, & Bassus.

62. Quatuor, ut fabulantur Poëtæ, sunt A-
pollinis sive Solis equi, quatuor diurnæ
circuitionis qualitates demonstrantes. Py-
rois, id est rubens, eò quòd primo mane sur-
gentibus à terrâ vaporibus, Sol rubeat. Eo-
us, id est, candicans, eò quòd exhalatis
seu dissolutis vaporibus candeat. Aëthon,
id est ardens seu coruscans, quòd Sole jam
medium cæli tenente, lux ejus fiat corusca
& fervida. Phlegon, id est, nigricans, eò
quòd advesperante die Sol terram petat, id
est, ad occasum vergat.

63. Quatuor item Apollinis soror Diana
facies monstrat. Primis enim septem diebus
dimidiata semiorbem ostendit. Secundis to-
tum orbem complet, fitque plenilunium.
Tertiis efficitur dimidiata. Quartis fit coitus
Lunæ cum Sole, quod vocatur interluniū.
Similia mysteria latent sub prædictis omni-
bus, quæ discutere, & debitis significati-
bus explicare, præsentis non est instituti,

D S. quem-

42 CAPUT TERTIUM

quemadmodum nec illud, quod iisdem
Poëte, Plutoni quatuor esse equos, fingunt,
quorum nomina sunt Orneus, Aethon, Ni-
eteus & Alastor. Boc. cap. 6. lib. 8. li-
cet alij tres ponant. Sed hæc exem-
pla huic capiti suf-
ficient.

CAPUT III. DE NU-
MERO QUINARIO.

EX primo pari & primo impari nasci-
tur Quinarius, cuius in divinis scriptis
& philosophiâ, magna etiam est confide-
ratio.

1. Pentateuchum, seu quinque libros Le-
gislator Moyses conscripsit, videlicet, Ge-
nesin, Exodum, Leviticum, Numerorum, &
Deuteronomium.
2. Quinque sunt Civitates, quæ imbris
igneis conflagrarunt. Gen: 19.
3. Quinque sunt vestes de lignis setim, ad
continendas tabulas unius lateris taberna-
culi, & quinque alij ad alterius coaptan-
das tabulas, & extra hos quinque alij ve-
stes ad occidentalem plagam tabernaculi.
Exod. 36.
4. Ante

4. Ante quinque columnas operansum erat operculum, arcens eos qui erant in ambitu. Exod. 36.

5. Quintam partem domino, cui damnum intulerat, convictus delicti, præter omnia illa quæ per fraudem voluit obtinere, reddere jubetur. Lev. 5.

6. Quinto anno, ab arborum plantatione, fructibus vesci permittit Dominus. Lev. 19.

7. Peccans in sanctos, tantundem reddere jubetur, & ad illud quintas adjicere. Lev. 23. id est, si quis quinque sensuum opus perverterit, & debito honestoque officio aliquem defraudaverit, oportet eum integros illos Domino restituere, & alios quinque interiores adjicere, firmum scilicet bene agendi propositum, si Deo satis ex asse facere voluerit. Quinque item siclos offerri jubet Dominus, ab uno mense usque ad quintum annum, pro masculo. Levit. 27.

8. Quinque reges Madianitarum occiduntur. Num: 31.

9. Quinque sunt filiae Salphaad. Num: 27.

10. Quinque Reges Amorrhæorum adversus Gabaonitas in prælium conspirant, quod se sociassent ad filios Israël, id est, animæ rationali, cum se verbo Dei sociaverit,

verit, pugna paratur adversus quinque corporis sensus,

11. Quinque fuerunt Philistinorum provinciae, & iuxta harum numerum Philistini, arcam Domini remittentes, faciunt quinque anos aureos, & quinque mures aureos.

1. Reg: 6. Quibus designatur memoria peccatorum, per quinque sensus commissorum.

12. Quinque lapides limpidissimos sibi eligit David ex torrente, & eorum uno occidit Goliath. 1. Reg: 17.

13. Quinque sunt civitates in terrâ Aegypti, loquentes linguâ Chanaan. Ezech. 19.

14. Post quinque dies, si Dominus non venerit in adiutorium, primates Betulienses Holoferno civitatem tradere consentiunt. Iud: 7.

15. Quinque talenta homo quidam peregrè proficiscens tradit servo suo, qui istis quinque, quinque alia talenta, lucratur. Matth. 25.

16. Quinque virgines sapientes exeunt in occursum sponso, & quinque virgines fatuæ occurrere remorantur. Ibid.

17. Quinque panibus hordeaceis & duobus piscibus, quinquies mille viros, Matth: 14. saturat Dominus, exceptis pueris ac mulieribus, quæ censeri non solent, attestante

DE NUMERO QUINARIO. 45

stante Moysē. Num. 1. & 26. qui bis populum Israëliticum lustrat, relictis feminis, quarum procul dubio, si non major, certè etiam non minor fuit numerus. Videre etiam licet ex historijs, quòd feminae viros numero vincant. Atque id primùm Athenis experientia comprobavit, ubi mulierum numerus urbi nomen imposuit. Nec ita pridem Venetijs, cùm census ageretur, tametsi in eam urbem peregrini confluant, nihilominus tamen mulierum numerus, duobus amplius millibus, mares superavit. Id sive fiat, quòd deteriorum major, quàm bonorum, copia: sive quòd eadem à bellis, à peregrinationibus, ab omnibus periculis terraque marique, in quibus aliquot millia virorum quotannis pereunt, sint immunes, ego non habeo affirmare. Id autem Lacedæmone planius intellectum est, post legem testamentariam. Ibi enim tres agri partes ad feminas pervenisse proditum est, cùm masculi vix duas partes possiderent. Ex eo fit, inquit Peripateticorum princeps, in 3. Polit. ut etiam hodie maritis imperent, à quibus blandissimæ dominae appellantur: Sed ego his occino:

*Ille viri non est gener. so nomine dignus,
Qui dominâ patitur se muliere regi.*

18. Quin-

18. Quinque passeruli veniunt a sibus duobus. Luc: 12.
19. Propter quinque juga hominum empti invitatus recusat cenam frui magnificam. Luc: 14.
20. Ad quinque suos fratres nuncium mitti petit dives epulo. Luc: 14.
21. Quinque viris usa fuerat Samaritana ad libidinem. Ioan. 4.
22. Quinque vulnera capitalia Christus in suo corpore perulit.
23. Quinque porticus habebat piscina Bethesda, in quibus jacebat magna multitudo languentium, a quibus motum expectantium. Ioan: 5.
24. Quinariis etiam nuptiis sacer fuit. Prisci enim matrimonium contrahentes, quinque Deorum patrocinio indigere putabant, Veneris, Suadæ, Dianæ, Iovis, & Iunonis.
25. Ad nuptiale convivium non plures, quam amicos quinque, & amicas totidem ex latere paterno, & totidem ex cognatis propinquis vocari, Plato de legibus voluit. Usitatum quoque fuit ut quinque faces in nuptiis tantum accenderentur.
26. Mulieres quinque geminos uno partu possunt gignere, quod ipsum attestatur Aristoteles, scribens, Mulierem quandam
vigin-

DE NUMERO QUINARIO. 47

viginti filios, quatuor partibus edidisse, De Nat: animi: lib. 7. cap. 4. Et Cajus ff. lib. 22. Serapim Alexandrinam liberos quinque uno partu narrat enixam.

27. Quinque sunt genera viventium: Deus, Angeli, Dæmones seu genij, homines, & bruta.

28. Quinque sunt mundi habitatores seu animalium genera: Homines, bruta quadrupedia vel bipedia, reptilia, natantia, & volatilia.

29. Aquila & hirundo non nisi quinque pullos in lucem edunt.

30. Quinque sunt sensus, quibus animata ab inanimis maximè secernuntur: Visus, gustus, tactus, auditus, & olfactus, quòd sub. n. dicare visus est Propheta Moyses, cum animalium creatione die quinto factam asserit.

31. Quinque circulis equidistantibus cælum describitur, duobus polaribus, nimirum Arctico & Antarcticis, totidè solstitialibus, videlicet Tropico æstivali & Tropico hyemali, & horum medio æquinoctiali.

32. Quælibet hominis manus quinque constat digitis, & quilibet digitus tribus ossibus. Totus autem homo ossibus ducentis & novendecim, Dentibus triginta duobus, Et trecentis sexaginta quinque venis con-

constitutus est. Unde vulgares hi versus:
Ossibus ex denis, bis centenisq; novenis
Constat homo, denisbis dentibus & duodenis,
Ex trecentenis decies sex quinqueq; venis.

Atqui hoc in loco silentio præterire non possum, quòd soli dentes inter omnia ossa sentiant sensu tactus, quòdque in viris interdum plures, in mulieribus pauciores numerentur.

33. Quinque his, sequenti tetraſticho inclusis, puella si fuerit ornata & decorata, dotata satis est.

Quam ducturus es, hæc habeat P. quinq; puella,
Sit proba, sitq; etiam pulcra, pudica, pia.

Hæc satis esse putas, & possunt forsitan esse,
Tum tibi sufficient, cum quoq; Plutus adest.

34: In quinque classes à Servio Tullio Populus Rom: erat divisus, ut meminit Livijs Lib. 1. ab urbe cond: Hinc est proverbium illud, primæ classis homo, id est maximæ auctoritatis homo, & quintæ classis homo, id est auctoritatis minimæ & ultimæ estimationis. Quinta enim classis erat ultima. Sed his missis perscrutemur Senarium.

CAPUT

CAPUT IV. DE NU- MERO SENARIO.

EX perfectis omnibus, quorum qua-
tuor tantum sunt, teste Bodino, videli-
cet, 6.28, 496, & 8128, nec plures intra cen-
tum millia, primus est senarius, qui potissi-
mum mores habitum ac naturam femina-
rum, ut Septenarius marium, immutat, ijsq;
sexto quoque anno certissimam sui notam
imprimit. Priori enim anno sexto, corpo-
ris & animi robur illis augetur, duodecimo
puberes fiunt, decimo octavo nubiles, &
plerunque in his & reliquis senarijs, si mor-
bi incurrant, periclitantur. Sicut illud ipsum
antiquissima vetustas, & divinus Plato, pa-
res numeros feminis, impares verò mascu-
lis attribuens, comprobant. Perfectum au-
tem Mathematici definiunt, qui in easdem
partes integras, ex quibus conflatur, ut ni-
hil desit aut supersit, dividitur. Ut sena-
rium partiri licet ex tribus numeris 1, 2, 3,
in partes integras, ac ex iisdem conflu-
tur. Errant igitur, affirmante Bodino, qui
Ternarium & Denarium etiam perfe-
ctos & plenos appellant. Senarij, de
E quo

50 CAPUT QUARTUM

quo nobis sermo est, amantissimus fuit totius mundi machinæ fabricator Deus.

1. Is enim perfecit sex diebus cælum & terram, ac omnem ornatum eorum, unde etiam dictus numerus mundi signaculum appellatur:

2. Idem primæ creationis sexto die, ex limo terræ ad imaginem suam Adamum, ejusque ex costâ Evam, condidit. Gen: 1.

3. Adamus rursus sextâ horâ ex paradiso fuit ejectus.

4. Sex diebus voluit Iova, ut manna Israëlita colligerent. Exod. 7.

5. Sex diebus voluit ut operarentur. Exodi. 20.

6. Sex diebus ut seminarent, & congregarent fruges terræ. Exod. 20.

7. Sex annis serviebat domino suo Hebræus. Ex: 21.

8. Sex diebus gloria Domini inclinabat super montem Synai, cooperiens illum nube. Exod. 24.

9. Sex diebus cum arcâ Domini & clangentibus tubis urbem Hiericho circumire Dominus Iosua jubet. Ios: 6.

10. Sex nati sunt filij Davidi in Hebron, ubi regnavit sex mensibus & annis septem.

2. Par. 9.

21. Sex

DE NUMERO SENARIO. 51

11. Sex sunt quæ dicit Dominus, & septimum detestatur anima ejus. Proverb: 6.
12. Sex alarum Seraphin super templum stantem videt Esaias, cap: 6.
13. Sexto mense factum est verbum Domini in manu Aggæi Prophetæ. Agg: 1.
14. In sextâ mundi ætate, Christus, ut humanum genus morte suâ redimeret, in carne apparuit.
15. Sexto mense, annuntiante Archangelo, Virgo Maria, hausto divino spiritu, Redemptorem nostrum concepit. Luc: 1.
16. Et sextâ horâ juxta puteum sedens fatigatus, mulieri Samaritanæ divini fontis fluenta aperit. Ioha. 4.
17. Sexto ante Pascha die Christus Lazarum mortuum resuscitavit. Ioa: 11. Idem feriâ sextâ, & horâ sextâ, cruci affixus spiritum emisit, ut ita pro hominis sexto die creati, & sextâ horâ lapsi, peccato, eâdem die sextâ & horâ sextâ moriendo satisfaceret. Quod verò unus. Evangelistarum horâ tertiâ dixerit, id non effectu, sed linguâ debet intelligi Estque hic mysterium illud observandum, quòd in passione Domini Euâgeliographi, non meridiei mentionē faciunt, sed horæ tantum sextæ, quæ nihil aliud, quàm meridia-

num tempus ostendit, ut ita subindicarent, pro homine in Sexto die formato, & sextâ horâ lapso, requiri sacrificium in eâdem horâ.

18. A sextâ horâ ad nonam usque, tenebræ super omnem terram factæ sunt, in passione Christi.

19. Idem sextâ horâ in die Ascensionis cum discipulis discumbit.

20. Sextâ horâ Petro in excessu mentis fit vocatio omnium gentium, per submissionem vasis cælitus demissi. Act. 10.

21. Sex armaturæ genera contra tentationes numerantur à Paulo: Veritas, Iustitia, Pax, Fides, Spes, & Verbum Dei.

22. Sex sunt opera corporalia pietatis, Pascere esurientem, potare sitientem, colligere hospitem, vestire nudum, visitare infirmum, & adire incarceratum, quæ hoc carmine continentur.

Vestio, potō, ciboq̄, recolligo, visito, condo,

Et sex spiritualia, quæ hoc versu notantur.

Instruo, castigo, fero, solorq̄, oro, remitto.

23. Sex millia annorum durabit mundus, & deinde conflagrabit, juxta vaticinium Eliæ.

24. Sex sunt ætates mundi. Prima ab Adam

dam

dam usque ad Noë. Secunda à Noë usque ad Abraham. Tertia ab Abraham usque ad David. Quarta à David usque ad transmigrationem Iudææ in Babyloniam. Quinta à transmigratione Babylonis usque ad adventum Servatoris in carne. Sexta ab humili adventu Christi, usque quo mundus finiatur.

25. Sex hodie numerantur Vandaliaë urbes, Lubeca, Hamburgum, Rostochium, Sundium, VVismaria, & Lunæburga.

26. Sex sunt intestina hominis, Duodenum, Jejunum, Ilion, Cæcum, Colon, & Rectum.

27. Sex sunt nutritivam potentiam conservantia, Aër, somnus & vigilia, evacuatio, cibus & potus, motus & quies, & affectus animi.

28. Sex annos lepores vivere, & totidem annos mures, Aristoteles tradit, & apud Maronem lib. 4. Georg. muscarum generibus quibusdam, puta vespis, & apibus, quarum alvearia quoque sunt sexangulari formâ constructa, sex anni attribuntur.

29. Sextorum nomen fatale fuisse urbi Romæ versus vulgò noti ostendunt.

*Sextus Tarquinius, Sextus Nero, Sextus & iste est,
Semper sub Sextis perditâ Roma fuit.*

30. Redolet quoque mysterium, quòd horum vocabulorum quodlibet, videlicet femina, conjux, mulier, marita, sex absoluta contineat elementa, naturâ ita destinante, & forsan subindicante, quòd ut femina ultima est diei sexti creatura, ita etiam sex litteris nomen ejus constare debeat, cùm contrâ, Mas, Vir, vocabula, tribus tantùm constent litteris, ad denotandam Trinitatem, cujus ipse effigiem gerit. Pluribus exemplis supersedeo, & ad Septenarium, cujus in omnibus rebus major usus, me accingo.

CAPUT

CAPUT V. DE NU-
MERO SEPTENARIO.

Xtra omnem controversiam est, Septenarij numeri tam in rebus divinis, quam humanis, mysticum esse intellectum. Tanta enim ejus est in veteri testamento celebritas, tanta in novo ejus auctoritas, tanta in omnibus Ethnicorum scriptis ejus reputatio, ut quidquid sacrum & venerandum, quidquid indefinitum & magnum, quidquid singulare & notabile, dictum, creditum, habitum, omne id Septenario fuerit significatum, comprehensum, conclusum. Suntque de ejus dignitate & significatione, non tantum à Pythagoricis multa tradita, sed & ab Ecclesiasticis scriptoribus plurima. Augustinus significatorem Spiritus sancti: Cyprianus voluntatis & operationis divinæ indicem: Macrobius, Varro, & Galenus perfectum eum nominant. Quod Bodinus lib: 4. cap: 2. de Repub: mordicus negat: Arguens & Lactantium, qui Ternarium & Denarium

Denarium perfectos, & Ciceronem qui Septenarium & Octonarium plenos dixerunt, erroris. HENRICUS Ranzovius mysticum & mirabilem, in suo de Climaetericis annis libello, ex quo multa hujus capituli mutuati sumus exempla, eum appellat, eò quòd ex duobus numeris, videlicet ex toto impari Ternario, & toto pari Quaternario confluat. Quòd præterea, ut nullus alius, dividi possit, primò in unionem & senarium, deinde in binarium & quincuncem, post in ternionem & quaternionem, & tandem ex septem unitatibus conficiatur. Quodque ex varijs figuris compositus multas formas admittat, & solus ex omnibus numerorum speciebus stet, permaneat, & quiescat, nec actionem sentiens nec passionem, nec materiam, nec formam: Sed ne longius à metâ divagemur, exemplis in medium adductis, initium à sacris, finem in profanis facturi, hujus numeri dignitatem, præstantiam, & prærogativam constabiliemus, firmabimus, & corroborabimus.

1. Deus opt: max: in primâ mundi conditione, ab omni suo opere, sex diebus patratò, septimo die requievit, ei uni benedixit, eum unum sanctificavit, eumque ad consummationem usque mundi, sacrum, etiam
Iudæis,

DE NUMERO SEPTENARIO. 57

Iudæis, à quibus natalis mundi, idem dies dicitur, esse voluit.

2. Septuplicem poenam, qui Cainum esset interfector, Dominus minatur. Gen: 4.

3. *Septimus à primo vitam qui ducit Adamo,
In cælum solido est corpore raptus Enoch.*

4. Noë ex omnibus animantibus terræ, jubente Domino, septena & septena, item è singulis volatilium generibus septem, secum in arcam abduxit. Gen: 7.

5. Septimo ab ingressione ejusdem in arcam die, aquarum illuvies omnem terram inundat. Ibid.

6. Septimo mense, septimo & decimo die, requievit arca super montem Aiarat. Gen: 8.

7. Septem fuerunt filij Iaphet Gen: 10.

8. Septemagnos, cum pro puteo foedus percuteret cum Abimelech. Gen. 21. Abrahamus in testimonium fidei juratæ offert.

9. Septem annos servivit Iacobus Laban pro filiâ ejus natu minore Rachel, & alios septem pro natu majore Liâ. Gen: 29.

10. Laban persequitur Iacobum fugientem septem diebus, priusquam eum comprehenderet. Gen: 31.

11. Iacobus, priusquam ex Mesopotamiâ rediens, fratrem accederet, septies cadens

E 5 in

58 CAPUT QUINTUM

in terram pronus adorat eum. Gen. 33.

12. Pharao videt in somnijs septem boves pulcras & crassas nimis, & post id alias septem foedas & macie confectas unâ vice; alterâ verò septem spicas pullulantes in culmo uno plenas & formosas, & totidem tenues ac uredine percussas, devorâtes priorum pulcritudinem. Quod somnium mysticum, interpretante Iosepho, sequuti sunt septem anni fertilitatis, & septem anni sterilitatis. Gen: 41.

13. Septem erant filiaë Sacerdoti Madiam, quarum unam, Zephoram nomine, ducebat Moyfes. Exod: 2.

14. Servus Hebræus anno septimo nanciscatur libertatem. Exod: 20.

15. Ager septimo anno requiescebat à labore agriculturæ ferendo. Exod. 21.

16. Aureum candelabrum cum septem brachijs, & totidem lucernis, Deus sibi adornari voluit. Exod. 25. Per candelabrum denotabatur Christus, universum terrarum orbem illuminans, per septem lucernas candelabri, septem dona Spiritus sancti credentium animos illuminantia, ut ex Apocalypsi, & Zachariâ constat.

17. Septem diebus summi sacerdotis consecratio consummebatur. Exod. 29.

18. Se-

DE NUMERO SEPTENARIO. 59

18. Septem diebus immunda erat mulier, quæ pepererat masculum. Levit: 12.
19. Septem diei inspectione leprosi à sacerdote judicabantur, Et leprosi nondum rectè agniti, separabantur ab alijs, diebus septem. Ibid.
20. Purificati à leprâ extra tabernaculum manere cogebâtur septem diebus. Levit: 13.
21. Bovem, ovem, capram septem dies natam, Dominus sibi offerri voluit. Levit. 22.
22. Septem diebus, septimo mense, festum Tabernaculorum celebrari. Levit. 23.
23. Septimo anno sabbatum terræ indici, & septimo mense, post septies septem annos, qui faciunt quadraginta novem, Iubilæum promulgari iussit. Levit: 25.
24. Septem diebus immundus erat, qui tetigerat cadaver hominis. Num: 19.
25. Balaam maledicturus Israël, septem aras ædificat, eisdemque totidem vitulos, totidemque arietes imponit. Num: 23.
26. Septimo anno Iudæi tam servos manumittere, quam debitoribus suis debita condonare jubebantur. Deut: 15.
27. Singulis septem annis, ut legeretur Deuteronomion publicè in festo Tabernaculorum, Moyses constituit. Deut. 31.
28. Se-

60 C A P U T Q U I N T U M

28. Septem Sacerdotalibus tubis clangentibus Iericho corruit. Ioh: 6.
29. Samson diebus septem fecit nuptias: Idemque septies rogatus septimo die problema exposuit: Idem septem vinculis nervicis ligatus fuit à Philistinis. Idem in septem capitis sui cincinnis habuit fortitudinem suam. Iud. 14. & 16.
30. Septimo mense arca foederis, postquam capta, ad Israëlitas redijt. 1. Sam: 6.
31. Anna mater Samuelis in Cantico suo ita canit: Sterilis peperit septem, & quæ multa erat in filijs, infirmata est, 1. Reg: 2. id est, quæ antea eram sterilis, nunc Prophe- tam illum Samuelé procreavi, qui mihi erit instar septem, id est, numerosæ prolis loco.
32. Salomon septem festos dies celebrat, & omnis Israël cum eo. 3. Reg: 8.
33. Elias septem vicibus orat Orientem versus, ut imploraret pluviam. Atque septimâ prece, apparuit puero septies ad intuen- dum nubes misso, nubecula, futuram plu- viam significans. 3. Reg. 18.
34. Naaman Syrus septies lotus in Iordane à leprâ mundatur. 4. Reg: 5.
35. Heliseus resuscitans puerum mortuum, septies incurvat se super eum, 4. Reg: 4. & 8.
36. Amici Iobi, qui Septem habebat filios, sedent

DE NUMERO SEPTENARIO. 62

sedent cum eo in terrâ septem diebus & noctibus. Iob: 2.

37. Idem Iob vir sanctus & in scholâ Dei exercitissimus, ait; In Sex tribulationibus liberabit te Dominus, & in Septimâ non tanget te malum. Iob. 42.

38. Septem numeratur psalmi poenitentiales.

39. Regius psaltes cultum suum divinum prædicans, ait psalm. 119. Septies in die dixi laudem tibi, id est, aliquoties, vel semper laus ejus in ore meo:

40. Salomon dicit, septies in die cadit justus & resurgit, impij verò corruunt in malum. Septies hic significat sæpius. Proverb: 24.

41. Esaias filijs Zion minatur, Septem mulieres unum virum apprehensuras, eiq; dicturas, vestiemus & sustentemus nos ipsas, sine nos tuo de nomine vocari, cap. 3. Id est plures mulieres unum virum apprehendent.

42. Septimum caput Esaiæ continet vaticinium de Emanuele.

43. Idem septem recenset dona Spiritus sancti, Sapientiam, intellectum, consilium, fortitudinem, scientiam, pietatem, & timorem Domini Cap: 11:

44. Rex Nabuchodonosor inter bestias degubat annos septem, & gramine vescebatur, ut Da.

62 C A P U T Q U I N T U M

ut Daniel ei ex somnio prædixerat. Dan: 4.
Qui deinde in lacum, in quo septem erant
leones, injicitur.

45. Sara filia Raguelis septies desponsata,
neque ulli nupta fuit. Tob: 6

46. Septem pyramides, parentibus & fra-
tribus, statuit Simon Ionatæ. 1. Mac: 13.

47. Septem fratres Hebræos Rex Antio-
chus carne suillâ vesci nolentes, ad suppli-
cium crudele rapi jubet. 2. Maccab: 7.

48. Quinimò ex novo Testamento appa-
ret, septenarium Christo, ejusque discipulis
in venerabili fuisse consideratione. Primò o-
mnium Herodis immanitatem devitans Io-
seph, cum puero in Aegyptum aufugit, ubi
per septennium latitat.

49. Christus docet discipulos septem pe-
titionibus, quæ rursus septies septem ver-
bis sunt conclusæ, orare. Matth: 6. Lucæ 11.

50. Et de diabolo dicit: Immundus spiri-
tus rediens in domum suam, unde exierat,
adjungit sibi septem alios spiritus scelera-
tiores se. Matth: 12. & Luc: 11.

51. Idem septem panibus, & paucis pisci-
culis in solitudine refecit quater millia ho-
minum, non numeratis muliebri sexu &
pueris, ijsque omnibus saturatis, superfue-
runt

DE NUMERO SEPTENARIO. 63

runt septem sportæ fragmentorum, Matth: 25. Mar: 8.

52. Septem fratres unam & eandem mulierem duxerant, unus post alium, interrogatus Christus, cujus è septem mulier illa in resurrectione erit. Matth. 22. Mar: 12.

53. Est & illud Sacramentum Eucharistiæ septenario expressum. Matth: 26. Accipite, & comedite, hoc est, corpus meum.

54. Et ibidem illud lamentantis. Tristis est anima mea usque ad mortem.

55. Septimus & septuagesimus invenitur Christus secundum generationes, quas Lucas cap: 2. commemorat, ut ultionem in Lamech septuagesies septies, id est 490. sumendam, veniens terminaret.

56. Septem dæmonia Christus ejecit ex Mariâ Magdalená. Luc: 8.

57. Septimâ horâ relictus est à febre Reguli filius. Ioan: 4.

58. Septies locutus est in cruce pendens mediator noster Christus, sicut apud Evangeligraphos legimus, & viri sancti jampridem religiosè observarunt.

59. Se-

59. Septies idem Christus sanguinem effudisse legitur. 1. In circumcissione. 2. In hortu, ubi sudor ejus fuit instar guttarum sanguinis. 3. In corporis flagellatione. 4. In capitis coronatione. 5. In manuum perforatione. 6. In pedum crucifixione. 7. In laterum operatione.

60. Septem quoque partibus corporis sanctissimus cruor ejus effluxit. 1. Ex dorso cum flagellatus fuit. 2. Ex capite, cum spineâ coronâ implexum fuit. 3. & 4. Ex manibus duabus, 5. & 6. Ex duobus pedibus, tribus clavis cruci affixus cum esset, 7. Ex latere, quod lanceâ miles aperuit ei in cruce pendenti, sicuti hæc apud Evangelistas commemorantur.

61. Septies idem edidit diversa & magna miracula, 1. Aquam in vinum mutans, 2. Paraliticos sanans. 3. Cæcis visum reddens. 4. Claudis gressum restituens, 5. Dæmoniacos curans, 6. Turbas multorum millium pascens semel quinque panibus & duobus piscibus, & rursus septem panibus, nonnullisque piscibus, 7. Mortuos resuscitans.

62. Septimo die Christus in sepulcro requievit.

63. Septies diversis in locis post resurrectionem apparuit mulieribus & discipulis.

64. Cum

DE NUMERO SEPTENARIO. 65

64. Cum septem discipulis post resurrectionem epulatur. Ioa: 21.

65. Septies septem diebus, seu septem septimanis, à resurrectione retroactis, misit Paracletum Spiritum sanctum. Act: 6.

66. Ac plura quidem Christus, qui & septem habebat discipulos piscatores, septenario conclusit, cum in postremis vitæ limitibus cum Apostolis loqueretur, sicut habent Latina Evangelia. Nam Hebraicum Matthæi desideratur, qui solus ex quatuor Evangelistis Hebraicum scripsit Evangelium, quod D. Hieronymus, se vidisse & legisse, & exscripsisse, testatur. Totus autem Hebraicus sermo numeris est fundatus, quem punctis & stigmatibus imprimunt characteribus, sic, ut si illis puncta, nobis certè ipsa verba Christi multum sint numeranda, multum ponderanda. Nec id propterea dico, tanquam Magiam, aut Cabalisticam artem velim inducere, sed ut etiam atque etiam consideremus providentiæ Dei sapientiam: quæ cum ab initio mundi usa sit numero septenario (benedixit enim diei Septimo & quievit) in reliquis rebus magnis & illustribus hunc quoque numerum servaverit.

67. Quin & Dei opt: max: laudi & gloriæ

F

Septe

66 CAPUT QUINTUM

Septenarius attribuitur. Nomen enim Dei Messias, five Emanuel, septem litteris constat, quod cum veteres animadverterent, in nomine Emanuelis & Messiae datam prerogativam septenario, eum admirati sunt.

68. Septem spectatae probitatis viros, plenos Spiritu sancto & sapientia, in Diaconos eligebant discipuli. Act: 6.

69. Septem fratres ad Cornelium Spiritu sancto baptizandum, evangelizaturi veniunt. Act: 11.

70. Septem viri fuerunt prænunciati per Angelum antequam gignerentur. Ismael, Isaac, Samson, Ieremias, Ioannes Baptista, Iacobus frater Domini, & Iesus Emanuel.

71. Septies in sacris legitur, homines ex morte vitam recepisse, ante resurrectionem Domini. Primus fuit Sareptanae filius ab Eliâ in vitam reductus. 3. Reg. 17. Secundus Sunamiditis filius ab Elisæo resuscitatus 4. Reg: 4. Tertius, miles, qui in sepulcrum Elisæi conditus, quasi ex igne exsiluit. 4. Reg: 13. Quarta, filia Iairi, praefecti synagogae, Matth: 9. Mar: 5. Quintus, viduae filius in civitate Nain. Luc: 7. Sextus, Lazarus. Ioh: 11. Septimò, quod multa Sanctorum, qui obdormierant, corpora resurrexerint. Matth: 27.

Matth. 27. Octauus fuit ipse filius Dei Christus, qui post [toleratum salutis nostræ causâ supplicium, ex morte in vitam redijt. Et post ejus resurrectionem, etiam Petrus Tabitam mortuam revocat in vitam.

Act: 9. Et Paulus Eutychem Act: 20.

72. Apostolus Paulus ad septem scribit gentium Ecclesias, octava enim Hebræa à plerisque extra numerum ponitur.

73. Idem Paulus scribit epistolas numero bis septem, quæ ter septem vocantur epistolæ catholicæ.

74. Ejusdem admirabilis & venerandi septenarij numeri, etiam in singulis fermè suæ Apocalypsis capitibus, meminit Ioannes, qui per mysterium septem stellarum, quas vidit in dexterâ Dei, ad septem Angelos Ecclesiarum, & per septem candelabra aurea, ad septem Ecclesias in Asiâ, mandata divina mittere iussus est. Apoc: 1.

75. Idem videt septem lampades ignis ardentes ante thronum Dei, quæ erant septem spiritus Dei. Apoc: 4:

76. Et in dexterâ sedentis super thronum librum septem sigillis signatum. Apoc. 5,

68 C A P U T Q U I N T U M

quem nullus in cælo, id est, Angeli, nullus in terrâ, id est homines, nullus sub terrâ, id est spiritus, aperire potuit, sed leo de tribu Iudâ, radix David, id est Christus.

77. Idem Ioannes vidit in medio throni agnum, habentem cornua septem, & oculos septem, qui sunt septem spiritus Dei, missi in omnem terram. Apoc: 5.

78. Et septem Angelos stantes in conspectu Dei, cum tubis septem. Apoc. 8.

79. Et septem tonitrua, loqui voces suas. Apoc. 10:

80. Et Draconem habentem capita septem, inque capitibus suis diademata septem. Apoc: 12.

81. Et bestiam ascendentem ex mari capitibus septem. Apoc. 13.

82. Et Angelos septem, habentes septem plagas novissimas, & septem phialas aureas plenas iracundiæ Dei. Apoc: 15.

83. Et mulierem sedentem super bestiam coccinam, plenam nominibus maledictionis, habentem capita septem, quæ fuerunt montes septem, super quos mulier sedebat, & Reges septem.

84. In Euangelio itidem septem prophetiæ de Christo reperiuntur, quarum prima fuit uxoris Pilati, dicentis: Nihil tibi sit cum iusto

DE NUMERO SEPTENARIO. 69

Iusto illo, multa enim passa sum per visum propter eum. Matt: 27. Secunda, Pilati dicentis: Innocens sum à sanguine hujus justi. ibid: Tertia, dæmonij dicentis, quid mihi tecum est Iesu fili Dei altissimi, obsecro te, ne me torqueas. Luc: 8. Quarta, Turbarum referentium: Hic est verè propheta, hic est Christus. Ioan. 7. Quinta, Nunquam locutus est homo, sicut hic: Ioan: 7. Sexta, cùm dicerent Iudæi: Hic est Iesus Propheta à Nazareth. Matth. 21. Septima, Centurionis & militum asserentium: Verè filius Dei erat iste. Matth. 27.

85. Sed & ipsa oracula Christi ferè septenario numero verborum sunt comprehensa, velut illud comminantis, Væ væ homini, per quem scandalum venit. Matth: 18. Et illud mandantis. Si vis ad vitam ingredi, serva madata. Matth: 19. Et illud interrogantis: Potestis calicem bibere, quem ego bibiturus sum. Matth: 20. Et illud imprecantis ficulneæ: Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum: Matth: 21. Et illud adagium, Ubicumque fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquilæ. Matth: 24. Et illud maledicentis, Discedite à me maledicti in ignem æternum, Matth: 25. & illud axioma: Multi enim sunt vocati, pauci verò electi Mat. 22.

F 3

86. Sic

86. Sic & apud Ioannem, septenarij numeri sunt verba Christi hæc. Ego sum via, & veritas, & vita. Nemo venit ad patrem nisi per me. Philippe, qui videt me, videt & Patrem. Non relinquam vos orphanos, veniam, ad vos. Si quis diligit me, sermonem meum servabit. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis. Sicut mandatum dedit mihi pater, sic facio. &c.

87. Septem sunt apud Græcos 'vocales, quæ hoc modo collocatæ (I E H Ω O Y A) nomen Dei, Eusebio referente, exprimunt, quod veteres dixerunt ineffabile, non ob syllabarum collectionem, aut vocis prolationem inhibitam (quanquam postremæ ætatis inscitia & superstitio Iudæis id persuasit) sed quòd æterna & infinita Dei essentia, quæ nomine Iehova significatur, comprehendi mente, aut exponi oratione nequaquam possit.

88. Nec tantum, ut superius quoq; diximus, ex sacris litteris apparet, Deum septenario majorem in modum delectari, eumq; numerum multum mysterij in se habere, sed & tota rerum natura, argumenta hujus rei præbet illustra. In cælo habemus stellas errantes seu Planetas septem, quibus nomina falsissimorum Deorum indiderunt in-
 stinctu

DE NUMERO SEPTENARIO. 71

Instinctu diaboli, prisci illi, quæadmodum
& multis signis cælestibus, quæ in nomina
pietatis, virtutis, & potentia actionisq; Dei-
ficæ converti oportebat, ut dæmoniorum
nomenclaturâ omissâ, virtutis polectamen-
ta, non vitiorum, in ore haberemus. Et hæc
non mea folius est, sed multorum veterum
fuit sententia. Sunt autem Saturnus, Iupi-
ter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna,
quos Euclides hisce versibus inclusit.

*Septem volvuntur stellanti in lumine cæli,
Errabunda regunt quæ nostrum sidera seclum,
Phœbe noctivaga, & tristis Saturnus, Apollo
Dulcis, amica Venus, Mars audax, aliger Hermes,
Naturæq; parens, & stirpis Iuppiter auctor.
Hæc mortale regunt hominum genus, ista colunt
nos*

Luna, Venus, Sol, Mars, Saturnus, Iuppiter, Hermes.
Qui septem, septem Septimanæ cuiusque
diebus, appellationem suam & nomina, suo
de nomine præbent.

89: Idem Planetæ, Crinito lib: 12. cap. 2.
asserente, singulares humani corporis quaf-
dam partes regunt Sol, caput & cor: Mer-
curius, linguam & os: Saturnus, splenē: Iu-
piter, epar: Mars, sanguinem: Venus, renes
& genitale semen: Luna, stomachum. Et
reliqui historici tradunt, animâ humanam

recipere quasdam virtutes peculiare ab influxu Planetarum. A Saturno, ratiocinationem & intelligentiam. A Iovè, vim agendi. A Marte, animositate ardorem: A Sole, sentiendi opinandi que naturam: A Venere, desiderij motum: A Mercurio, pronunciandi, interpretandi que vim: A Lunâ, naturam plantandi corpora.

90. Et naturalium rerum perscrutatores, lapillos, gemmas, & metalla singulis Planetis convenire confirmant. Soli aurum; Lunæ argentum; Saturno plumbum nigrum. Iovi æs utrumque; Marti ferrum & chalybem: Veneri plumbum album; Mercurio electrum.

91. Septem sunt Plejades seu Virgiliae, videlicet Electra, Alcinoë, Celeno, Merope, Asterope, Taygere, & Maja.

92. Septem sunt Hyades, Eudora, Ambrosia, Pasithoë, Coronis, Plexauris, Pytho, & Tythe.

93. Ipse quoque Zodiacus, & solis morus septenario non vacat. Nam in septimo signo fit solstitium à brumâ: In septimo, bruma à solstitio; in septimo æquinoctium ab æquinoctio. Deinde ab oriente signo quodlibet semper septimum occidit, & ab occidente semper septimum oritur.

94. In

DE NUMERO SEPTENARIO. 73

94. In Lunâ quæ Planetarū septima; septenarius quoq; suâ vim declarat. Ea enim quater septem diebus cursum suum periodicum conficit, & singulis septem diebus, ut tradit Seleucus Mathematicus, septies figuram mutat. Ex obscurâ & non apparente fit cornuta, deinde dimidiatâ sui parte cæsa: post concava ac gibbosa, mox plena & rursus occidendo concava & gibbosa, & tandem similiter sui dimidiâ parte cæsa & cornuta Lunula.

95. In mari etiam easdem vices inducit septenarius. Eurypus septies de die & septies de nocte fluctibus invicem versis, adeo immodicè fluit, ut ventos etiam, ac plenis velis navigia frustretur.

96. Oceanus quoq; in incremento æstuum, maritimum septenarium servat. Primo enim nascentis Lunæ die fit copiosior solito. Secundo die diminuitur paulisper, & sic tertio, & usq; ad septimum. Deinde iterum crescit paullatim per septimum diem, usq; ad plenilunium, & sic deinceps.

97. Eundem numerum, singulis diebus ac noctibus in crescendo ac descrescendo, secundum Lunæ ortum & occasum, Oceanus etiâ occidentalis sequitur. Nâ sex integris horis crescit, & septimâ rursus decrescit: Et de-

F s indo

inde septimâ rursus adventante augetur, ita ut nominatâ horâ perpetua fiat mutatio in mari occidentali, fluminibusque in illud influentibus, ut Tamesi, Scaldi, Albi, Storâ, Eidorâ, Visurgi, Heverâ &c.

98. Padus Italiæ fluvius, Zenocaro teste, septem stagna efficit.

99. Halcyones in mari Siculo, septem ante Brumâ diebus, nidos faciunt, & totidem sequentibus pariunt.

100. In jure civili septem testes, ad testamenti veritatem arguendam, requiruntur.

101. In criminalibus quoque de jure Saxo-nico requiruntur septem testes.

102. De jure Prætorio succedunt cognati usque ad septimum gradum.

103. Nullum divorcium erat ratum, nisi adhibitis septem civibus Rom: puberibus. L. nullum. ff. de diuortijs.

104. De jure veteri ad septimum gradum prohibita erat connubiorum contractio.

105. Germania in septem metropoles Archiepiscoporum sedes divisa est, in Moguntinensem, Coloniensem, Treverensem, Magdeburgensem, Saltzburgensem, Bremenensem, & Rigensem, quarum prima sub se vicissim duodecim Episcopatus: Secunda

da quinque: Tertia tres: Quarta quatuor:
Quinta novem: Sexta sex: Septima qua-
tuor continet.

106. Septem sunt in Galliâ Parlamenta, id
est, supremæ Curiaë, ad quas appellatur, &
justitia administratur: Parisiensis, Tholosa-
na, Rhotomagensis, Burdegalensis, Divio-
nensis, Aquensis, & Gratianopolitana.

107. Sic in inferiori Germaniâ septem sunt
Prætoria à quibus appellatio non admitti-
tur, videlicet Parliamentum Macliniense,
Cancellaria Brabantiaë, Cancellaria Geldriaë,
Cancellaria Transyfulanæ, Senatus Fri-
siaë, Senatus Trajectensis, & Senatus Han-
noniaë.

108. Et totidem sunt Prætoria à quibus
appellatio admittitur, Flandrense, Hollan-
dicum, Arthesiense, Lucenburgense, Na-
murcense, Insulense, & Tornacense.

109. Ibidem quoque oppida majora por-
tas habent plerumque septem, septem vias
militares, & septem parochias.

110. Septem sunt artes liberales, quas
Cicero humanitatis studia appellat, &
Poëta quidam hoc disticho comprehen-
dit.

*Gram: loquitur, Dis: vera docet; Rhe: verba co-
lorat,*

Mus:

76 CAPUT QUINTUM

Mus: canis, Ar: numerat, Geo: ponderat, Ast: docet
astra.

Sunt autem Grammatica, Dialectica, Rhetorica, Musica, Arithmetica, Astronomia, & Geometria.

111. Septem etiam sunt, juxta vulgarem versum, artes illiberales seu manuarum principes.

Lana, nemus, miles, aqua, rus, medicina, fabrilis, Id est lanificium, venatoria, militia, nautica, agricultura, medicina, architectura.

112. Septem olim fuerunt sapientes Græciæ; Thales Milesius, Solon Salaminius, Chilon Lacedæmonius, Pittacus Mitylenæus, Bias Pryenæus, Cleobolus Lindius, & Periander Corinthius.

113. Roma olim dicta fuit septicollis, à septem montibus, muro à Romulo inclusis, qui sunt Capitolinus, Palatinus, Aventinus, Cælius, Exquilinus, Viminalis, & Quirinalis. Janiculus autem & Vaticanus extra Tybrim fuere.

114. Ex antiquis monumentis constat, Romæ olim fuisse 1500. templa, hodie sunt itidem nō pauca, sed ex ijs, septem indulgentijs præcipuè celebria, Lateranense, D. Petri. D. Pâuli, D. Marię majoris, D. Laurentij, D. Fabiani & Sebastiani & Sanctæ Crucis.

115. A si-

DE NUMERO SEPTENARIO. 77

115. A fide dignissimis refertur, Treverim urbem antiquissimam, à septem Regibus Ethnicis inhabitatam olim fuisse.

116. Urbs constantinopolitana septem continet colles, quemadmodum Roma, & septem conjunctas turres, in quibus Turcicus conservatur thesaurus.

117. Praga similiter habet septem colles, secundum Celtem:

*Visa non vrbs est meliore calo,
Fertili glebâ tua Praga cincta est,
Explicat septem hæc spaciofa colles
Ambitu murorum imitata magnæ
Mœnia Romæ.*

118. Septies decem & tres Civitates, Ansea-ticæ dictæ, fœdus inter se Anno 1272. pepigere. Earum caput Lubeca,

*Ardua septenas ostentat ad æthera turres,
Gloria Vandalici, lausq; decusq;, soli.*

119. Rostochium, urbs ad Varnam celeberrima, & patria mea amantissima, septies septem rebus, quarum nonnullæ hæc tempestate nostrâ interiére, antiquitus gloriari solebat. 1. Septem Curiaë turriculis. 2. Septem à foro descendentibus plateis. 3. Septem januis templi D. Mariaë. 4. Septem horologijs. 5. Septem Roseti tilijs, 6. Septem Varnæ pontibus. 7. Septem regijs seu militaribus portis.

120. Se-

78 CAPUT QUINTUM

120. Septem urbes certant de stirpe insignis Ho-
meri,

*Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Ios, Ar-
gos, Athenæ,*

121. Septem sunt ostia Nili, quibus infun-
ditur Oceano, Canopicum, Bolbitinum, Se-
benniticum, Pathniticum, Mendeficum, Ta-
nicum, & Pelusiacum.

122. Septem ostijs Danubius seu Ister, in
pontum Euxinum devolvitur.

123. Septemvir apud Romanos Magistra-
tus nomen erat, & septemvirale iudicium,
quod à Septemviris exercebatur:

124. Germania hodie Septicolumnis, à
septem Rom: Imp: columnis seu Electori-
bus dicitur, qui sequentibus continentur
versiculis.

Moguntinensis, Treverensis, Coloniensis,

Atq; Palatinus dapifer, Dux portitor ensis,

Marchio prepositus Camerae, pincerna Bohemus,

Regem Romanum statuunt concorditer omnes.

125. Ludi Romani Romæ septem dura-
bant dies.

126. Septem fuerunt Romanorum reges,
Romulus, Numa Pompilius, Tullius Hosti-
lius, Ancus Martius, Tarquinius Pri-
scus, Servius Tullius, & Tarquinius su-
perbus.

127. Se-

127. Septem fuerunt Arabici Astrologi peritissimi.

128. Septē Duces Persarum & Medorum.

129. Septem fuerunt Principes, qui in Monarchiâ Persicâ Regem elegerunt, secundum Herodotum.

130. Septem fuerunt Præsides in singulis oppidis Iudaicis, probatæ virtutis & iustitiæ cultores, secundum Iosephum.

131. Septem fuerunt Duces, sub quibus Hunni secundâ vice Pannoniam ingressi, confederunt, ibidemque septem castra ædificarunt, unde etiam ipsa provincia Siebenburg, id est, septem castrorum nomen acquisivit.

132. Septem olim apud Imp: Turcicum Cōsiliarij præcipui in domesticis ac bellicis negotijs summæ rerum præerant, ipsorum linguâ Bassæ appellati, quæ est maxima post Imperatorem dignitas.

133. Septem fuerunt primarij Turcicæ originis & familiæ Duces, qui post Tartaros languescentes, Asiam minorem inter se partiti sunt.

134. In quâlibet Ecclesiâ Episcopali septē erant olim Diaconi. Ad cuius antiquitatis religiosam imitationē, in primario Archiepiscopatus Coloniensis templo, septem Sacerdotes ordinantur.

153. Pon-

80 C A P I T Q U I N T U M

135. Pontifex maximus septem in locis accipit osculum. Ad os, ad pectus, ad humerum, ad manus, ad brachia, ad genua, ad pedes.

136. Septem catholica Ecclesia Romana constituit Sacramenta. Baptismum, confirmationem, sacrum ordinem, eucharistiam, matrimonium, poenitentiam, & extremam unctionem.

137. Plutarchus volens preclaras virtutes Heroum ostendere, septenariâ nomenclatione contentus est. Erat, inquit, in Alexandro ingenium, in Cyro spiritus, in Agesilao temperantia, in Themistocle solertia, in Aristide justitia, in Philippo experientia, in Pericle scientia regendæ Reipublicæ.

138. Septem sunt vitia capitalia, Superbia, ira, invidia, acidia, avaritia, gula, & luxuria.

139. Septem, quas præmississe oportebat, Virtutes principes, Fides, spes, charitas, justitia, fortitudo, temperantia, & patientia.

140. Septem sunt mundi mirabilia, Pyramides Nili, Turris Pharia, Muri Babylonis, Templum Dianæ Ephesiæ, Mausoleum Artemisiæ, Colossus solis, & Simulacrum Iovis olympici.

121. Ve-

DE NUMERO SEPTENARIO. *Se*

141. Venustum adagium est apud Eras:
Chil. 1. Cent. 3. Septem convivium, novem
convicium. Quod admonet, in convivium
paucos esse adhibendos, alioqui fore tu-
multuosum atque insuave.

142. Argentum igne purgatum septies
mundissimum habetur.

143. Saccharum septies igne examinatum
& percoctum, nil quidquam ulterius profi-
cit, sed lapidescit penitus, unde proverbium
vulgo usurpatur, de re summam perfectio-
nem adeptâ, Septimæ decoctionis saccha-
rum, ubi sagacissimum quempiam, atque
vaferrimum hominem designamus.

144. Memorabile est, quod Hermolaus
Barbarus ait. Aquam destillatam septies
putrefactam purgatamque, non putrescere
amplius, quod terrestris omnis substantia
toties exinanita sit, prorsusque defæcata ab
omnibus sordibus, quæ illi putredinis caus-
sa existit.

145. Septenis vicibus demorsu à cane ra-
biofo, in aquam profluentem immergi so-
lent, non, ut puto, numeri hujus superstitione,
sed ut efficacius virus eluatur.

146. Proverbio dicitur, tantam inopiam
virorum fore, ut septem mulieres pro uno
viro sint depræliaturæ.

G

147. Se-

82 CAPUT QUINTVM

147. Septenarij tempus etiam à Medicis frequenter admodum observatur, asserentibus, cum in uterum mulieris genitale semen fuerit illapsum, (ita enim demum hæsisse in vitam pronuntiatur) primis septem diebus coagulari & conglöbari, fierique ad capiendam figuram idoneum. Septimâ iterum hebdomadâ, id est nono & quadragesimo die, totum hominem in utero absolvi. Ante mensem septimum neminem salubriter ac secundum naturam nasci posse. Septimo mense nasci perfectum parvum, eumque legitimum esse, quibus subscribit I. C. Paulus L. 12. ff. de statu hom.

148. Per Septenarium homo nascitur, formatur, vegetatur, & crescit, Et per septenarium desinit, deficit, & tumulatur. Septem enim pedum sufficit urna seu cista mortuis: sicut & de Alexandro Magno legimus,

Cui satis heu magnus, dum viueret, haud fuit orbis,

Huic septem ad tumulum sufficit urna pedum. Atqui mûdus, græce κόσμος dictus, quàm est longus tam est latus, & homo à Philosophis μικροκόσμος dictus, quàm est latus tam est longus. Et quidem cum longissimus est, septem suos pedes est longus, nec eandem mensu-

DE NUMERO SEPTENARIO. 83

Mensuram excedit, nisi sit monstruosus, & notabiliter malè signatus. Certè omnibus mortuis septempedalis cista sufficit ad sepulcrum.

149. Natus homo post septem dies jactat reliquias umbilici. Post bis septem dies incipit ad lumen visus ejus moveri. Post septies septem dies liberè jam & pupillas & totam faciem convertit ad motus singulos videndorum objectorum. Post septem menses dentes ejus incipiunt mandibulis emergere, ijdemque intra septimum annum labuntur, & renascuntur pueris, & usque ad quintum & quadragesimum annum, Galeno teste, crescunt, ac enutriuntur. Post bis septem menses sedet infans sine cadendi timore. Post ter septem menses sonus infantis in verba prorumpit. Post quater septem menses non solum stat firmiter, sed & incedit. Post quinquies septem menses incipit puer lac nutricis horrescere: nisi forte ad patientiam longioris usus continuatà consuetudinè protrahatur invictus.

150. Post septem annos, dentes, qui primum emerferant, alijs aptioribus ad cibum solidum nascentibus cedunt, eodemque anno plenè absolvitur integritas loquendi.

G 2 Unde

84 C A P I T Q U I N T U M

Unde & septem vocales litteræ vocis humanæ exprimendæ gratiâ dicuntur inventæ, quas Græci, alijsque servant: licet Romanorum sermo, easdem modò longas, modò breves pronunciando, quinque pro septem tenere maluerit, quos reliquæ nationes (ab illis linguam mutuata) sequutæ sunt. Post annos bis septem, ipsâ ætatis necessitate, puer pubescit, & vis generationis in masculis, purgationis verò in femellis oritur. Post ter septenos annos, id est 21, barba nascitur, vox mutatur, ac incrementum in longum definit. Quartâ hebdomade annorum impletâ, id est, 28. incrementum in latum finem facit, & homo augmentum roboris consequitur. Quinto septennio, id est 35, nuptias appetit, & proli, operam dat. Sextò septennio, id est 42. vis intelligendi maturatur. Septimo septennio, id est 49. maturescit in homine prudentia, & fit ætas perfecta, ac incipit seniũ. Octavo septennio, id est 56. tam in bellis, quàm in pace actâ consilijs & eloquijs ornatur. Nono septennio, id est 63. vires decrescunt, fiuntque homines propter instantem mortem religiosiores. Cùm verò ad decadas septenarij, id est 70. perventum sit, rota vivendi tum
 pera-

DE NUMERO SEPTENARIO. 35

peracta est, Davide subscribente, qui hoc ipso ætatis anno moriens finem vitæ sibi prælagijt: Dies nostri septuaginta sunt anni &c.

257. Septenarius in membris humanis quoque est admirabilis. Septem corporis partes hominem perficiunt, Caput, pectus, venter, manus, & pedes. Septem sunt gradus in corpore, qui dimensionem altitudinis, ab imo ad superficiem, complent: Medulla, os, nervus, vena, arteria, caro, & cutis. Septem sunt corporis partes in aperto, Caput, pectus, manus duæ, pedes duo, & pudendum. Sensus in reliquis animantibus quinque sunt, in homine septem: præter enim odoratum, gustum, tactum, visum, & auditum, homo memoriâ & intellectu præditus est. Septem motibus omne corpus movetur, aut antè, aut retrò; aut sursum aut deorsû, aut ad dexterâ, aut ad sinistram, aut in orbem rotatur. Collum sive vertex, septem habet vertebrae. Caput septem necessarijs instrumentis utitur, binis oculis, binis auribus, binis naribus, & ore, per quod mortalia, ut ait Plato, intrant, & exeunt immortalia. Septem cranij ossa conjuncta suturis videntur. Septem nervorum paria in corpore humano reperiuntur.

16 CAPUT QUINTUM

tur. Septem sunt foramina capitis, per
quæ sensuum celebrantur officia, os, bi-
ni oculi, binæ aures, binæ nares. Septem
excrementorum corporis excernendorum
sunt meatus; Ex oculis promanant lacry-
mæ. Per nares purgationes capitis. Per os
salivæ. Insunt & geminæ cloacæ, per
quas derivantur superfluitates corporum,
altera antica, altera postica. Sextus est per
totum corpus sudoris profluvium. Sep-
timum locum occupant aurium fora-
des.

152. Septem horarum spacio circumscri-
bitur somnus naturalis hominis.

153. Septem dies in ediam passi, etiamsi
diutius vixerint, moriuntur tamen.

154. Septem ætates hominum continentur
hoc disticho.

*Infans, inde puer, adolescens, post iuvenis, vir,
Subsequiturq, senex, postea decrepitus.*

155. September solus ex omnibus mensi-
bus à septenario nomen habet, & multa-
rum mutationum, variorumque casuum
parens est. Eo enim maximi orbis prin-
cipes interierunt. Eo graves inundatio-
nes eruperunt. Eo gravia incendia, &
genus malorum contigit majus, quam in
ullis alijs.

156. See

DE NUMERO SEPTENARIO. 37

156. Septenarij naturam, nescio an quis satis elevare queat: cum ea multò sit præstantior, quàm ut ulla facundia possit exprimi. Unde non immeritò etiam patribus in veneratione fuit habitus, ut ex plurimis eorum scriptis & sequenti oratione sive prece, nuper ab illustri Heroë Henrico Ranzovio, in antiquo libro Ecclesiaste repertâ, & mihi benignè communicatâ, videre datur.

ORATIO PRÆAMBULA
ad Canonicum servitium septem horarum.

Septies in hoc die laudem tibi dicam Domine, memor operum tuorum magnorum nimis & mirabilium, quibus universa septem diebus ab initio condidisti: Memor præterea septiformis gratiæ tui sancti spiritus; cujus in singulis septem horis Canonicis, quas ego indignus servo, & regulari instituto tuæ Ecclesiæ, ad laudem tui sancti nominis, coram te hodie dicere propono, singula mihi obsecro dona gratiarum

SS CAPUT QUINTUM

tiarum largiri dignare: quatenus in illo tuo beatissimo spiritu, septemque suis muneribus abundè repletus: & velut columnis septem, quas in domus suæ, ædificationem, sapientia excidit suffultus, per circumlum septem feriarum, quibus in orbem repetitis tempora volvuntur: perque decursum septem ætatum, quibus assiduè mortalis infirmitas ad mortem procedit; ita tibi placere merear, ut per laboriosum mystici septenarij, in septem virtutum operatione, exercitium, septem mortifera peccata, quæ sunt septem dæmonia, ab illà Evangelicâ Mariâ, per Christum ejecta, vitare valeam, septemque nequiores spiritus, quos ille fortis armatus, ad hominum subversionem, secum assumit, superare, & tandem ad triumphalem Octonarium, id est, beatitudinem, post peractam præsentis vitæ militiam, perduci possim. Amen.

157. Septem dolores Mariæ semper virginis numerantur.

158. In ægrotis etiam, in ipsis fermè articulis septimorum dierum, accidunt subitæ morborum conversiones, quæ aut oppressos perimunt, aut morbos eorum profligant. Unde & septimus dies

DE NUMERO SEPTENARIO. 89

dies à Medicis dicitur Criticus, seu Iudicialis.

159. Ardentissimæ febres diebus septem, aut bis septem, aut ter septem terminantur plerumque.

160. Atqui, ut finem huic capiti tandem imponam, Septimus quisque annus est Climactericus, & raro sine insigni aliquâ clade, notorio infortunio, & peculiari mutatione dilabatur, de quibus Climactericis in sequenti capitulo, ne præsens in immensum magis excre-
scat, paululum fusius
agemus.

CAPUT

CAPUT VI. DE AN-
NIS CLIMACTERICIS.

Annorum Climactericorum (qui à nonnullis Gradarij seu Scalarij, vel Scansiles appellantur, quòd ex numeris, veluti per gradus scalarum, ascendant & colligantur: A nonnullis Decretorij seu Critici, quòd in ijs de morbis, vitâ, & reliquo hominis statu judicari solet: Et à vulgo Climacterici, quòd Climacteras vitæ pericula fortunarumq; vicissitudines, quæ in Septenarijs sunt frequenter, Chaldæi vocitent) duo sunt genera: Unum Hebdomaticorum seu Septenariorum, à Septenario numero ita dictum, Eorum primus est, annus 7. Secundus, annus 14. Tertius, annus 21. Quartus, annus 28. Quintus, annus 35. Sextus, annus 42. Septimus, annus 49. Octavus, annus 56. Nonus, qui & climactericus magnus, annus 63. Decimus, annus 72. Undecimus, annus 81. Duodecimus, annus 91. Decimus tertius, annus 98. Decimusquartus, annus 105. Decimusquintus, annus 112.

Decis

DE ANNI CLIMACTERICIS. 91

Decimus sextus, annus 119. Decimus septimus, qui & Climactericus maximus, annus 126. & sic deinceps. Alterum genus est Enneaticorum seu Novenariorum, à numero novenario ita nuncupatum. Eorum primus Climactericus est, annus 9. Secundus, annus 18. Tertius, annus 27. Quartus, annus 36. Quintus, annus 45. Sextus, annus 54. Septimus, qui & Enneaticus magnus, annus 63. Octavus, annus 72. Nonus, annus 81. Decimus, annus 90. Undecimus, annus 99. Duodecimus, annus 108. Decimus quartus, annus 117. Decimus quintus qui & Enneaticus maximus, annus 126. & sic deinceps. Hi omnes, qui per septem aut novem annos confurgunt, & vitam hominis, velut per gradus, peragunt, Climacterici dicuntur, & magnas variasque mutationes important, ita ut vel homines circa id tempus calumnijs impetantur gravissimis, vel periculosis divexentur morbis, vel detrimentum ac jacturam facultatum, aut valetudinis perpetiantur certissimam. Estque id adeo evidens, ut non in corporibus solùm & fortunis momenti habeat plurimùm, sed ferè
omni-

omnibus in rebus, etiã in arboribus, quarum illæ, quæ molli sunt ligno, quarto quoque anno: quæ verò duriore, septimo aut nono amputari & detriñcari solent. Quã autem ratione per illos annorum circuitus morbi incrudescant, & tales vicissitudines contingant (quamquam in eo omnes scriptores consentiunt, quòd hoc ita fieri constet) à nemine hæctenus satis explicatum est.

Seneca ingenuè fateatur, se per Philosophiam exponere non posse, quare septimus quisque annus ætati signum imprimat. Marsilius Ficinus annorum dominium septem Planetis, quibus etiã Astrologi singulas diei horas, & septem hebdomadæ dies, atque in ipso fetu menses ordine septem distribuerunt, dividendum asserit, & quòd Saturnus septimo anno vitæ, ab initio ipsius præsit, & quum ab eo tanquam Planetarum summo, ad infimum (Lunam) gubernatio redeat: ut sicuti locorum, ita & rerum magna fiat innovatio & immutatio. Cui ex parte Henricus Ranzovius subscribit, asserens, Saturnum quidem esse præcipuam hujus rei causam, non tamen propter eam solummodò, quam Ficinus adfert rationem, sed quòd plerumque sit peregrinus,

nus,

DE ANNIS CLIMACTERICIS. 93

nus, & à vitâ hominum alienus, quodque singulis ferè septem annis ad quadratum loci, aut si minus ad contrarium naturæ signi, unde egressus est, perveniat. Quemadmodum enim Luna, quæ nobis proxima est, & motu celerrima, ferè septimo quoque die, in contrarium signum ejus naturæ, unde egressa, progreditur, & inde Criticos producit dies, qui, experientiâ attestante, in morbis vel ad salutem, vel ad mortem, maximam adducunt mutationem: Ita Saturnus, qui motu est tardissimus, & tot annos ferè, quot dies Luna in uno signo cômoratur, hos periculosos & Climactericos annos operatur, hasq; mutationes fortunæ ac humorû causatur, eò quòd Saturnus in generalibus temporum decretis, non minus momenti habeat, quàm Luna in diebus secundum Prolomæum. Adjuvant illum & reliqui Planetæ, propterea quòd hi singulis septem annis, una cum Horoscopi profectioe ad oppositum quadratumve signi ad 6, 7, 8, 9, & 12. domum alicujus nativitatis perveniant, quæ sunt loca adversa, infortunata, & formidulosa bonis & vitæ hominum. Et quòd semper septimo quovis anno, Horoscopus & Planetæ omnes perveniât profectioe ad septimâ domum, aut

aut signum oppositum, in quo ultimo præ-
 lapso septenario anno fuerunt. Qui locus
 est oppositus, naturæ contrarius, & semper
 adversus, ita, ut sic Planetæ & Horoscopus,
 unâ cum Saturno mutant statum, & for-
 tunam ex varijs & diversis causis, &
 frangant, debilitentque, ac opprimant
 naturam, & vitam, his temporibus, ex
 commotione & alteratione humorum.
 Hæc ille. Addit & aliam causam, ni-
 mirum sicut septimo & nono mense na-
 ti, justam perfectionem, vel, ut Græci lo-
 quuntur, δύναμιν διαπλαστικὴν obtinent;
 ita quoque contingat, ut vita plurimo-
 rum ad Climactericos usque annos, in
 quibus septenarius numerus novenari-
 usque in se, quasi in cyclum, recurrunt, pro-
 ducatur, ibique absolvatur, ac finiatur. Cul-
 affine est, quod Deus opt: max: omnia in
 numero & pondere disposuerit ab æterno
 æternus. Sit quæcunque velit causa, cer-
 tum tamen est, illa ex arcanis cælestibus
 causis omninò dependere, quum non so-
 lum dictis diebus & annis, in privatis homi-
 nibus naturarum & fortunarum mutatio-
 nes operetur, sed etiam in imperijs, ac gu-
 bervationibus, vicissitudines magnas exci-
 tet ac producat.

Inter

DE ANNIS CLIMACTERICIS. 99

Inter nominatos autem annos periculosiores sunt, qui per tres hebdomadas annorum ascendunt, ut sunt 21, 42, 63, 84, &c. Ac omnium horum periculosissimus est Climactericus hebdomaticus novus, seu, quod unum est, Enneaticus septimus, id est, Sexagesimus tertius, in quo cum septenaria ac novenaria mutatio, (quæ naturali quâdam, sed latenti ratione damnosa est, & perniciem, pestem, discrimenque aliquod affert mortalibus) concurrat, & unum numerum efficiat, duobus intactis numeris in se versis (continet enim in se novies septenarium, & septies novenarium) etiam duplex malum, geminatumque discrimen incidere, actionumque & fortunarum mutationem, & humorum commotionem in corporibus majorem fieri necessario, arbitrantur qui naturam aliquanto propius investigando aspiciunt. Dicitur idem annus Climacter senum seu Heroicus, quod senibus & viris magnis plerumque sit infestus ac fatalis, quodque, ut Gellius annotat, cum periculo & clade aliqua aut morbi gravioris, aut vitæ interitus, aut animi ægritudinis veniat. Quod ipsum testatur Cæsar Augustus, sibi gratulatus

latus, in hunc modum ad filium scribens.
Lætare mecum, Fili: transgressus enim
 sum, omnibus senibus periculosum, an-
 num sexagesimum tertium. Dicitur eti-
 am à Graijs famoso nomine Elfractor,
 quòd humanam frangat debilitetque sub-
 stantiam, quemadmodum hoc Firmicus
 Maternus astruit. Hæc obiter inserere
 placuit, non ut fatalem Climactericorum
 præstantiam hoc loco vobis commenda-
 rem, sed ut totam vitam humanam, o-
 mnesque actiones, & fortunas nostras
 mystico septenario consistere, quasi
 per transennam demonstrarem.

Nunc descendemus
 ad alia.

CAPUT

CAPUT VII. DE NU- MERO DENARIO.

Maximus numerorum, quem-
admodum viri docti volunt,
est Denarius. Primus enim ex
decem illis, non voci, sed ma-
nui, & scripturæ, id est, abaco necessarijs nu-
merandi notis, videlicet, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0.
additionem patitur, & omnes centurias, o-
mnes myriades, omnes milliones, ac univer-
sa numerandi genera, si circulo, quæ est no-
ta ultima, & nihil per se significans, ex reli-
quis novem, addideris unam atque alterã,
complectitur. Unde in sacris non minima
ejus est reputatio. Dicitur enim primò nu-
merus justitiæ, Abrahamo Patriarchâ mon-
strante, Gen: 18. Qui supplicationem à re-
missionis numero, quinquagenario incipi-
ens, & in denarium desinens, imminente ir-
cendio supplex pro Sodomiticis depreca-
batur hoc modo; ut si reperiat in eis de-
narius, veluti quidam numerus justitiæ, id
est. decem viri probi, detur eis venia à Deo.
2. Deinde appellatur mysticè numerus
H quic-

98 CAPUT SEPTIMUM

quietis, eò quòd Noa, qui requies interpretatur, Decimus in generationibus exstiterit, & requiem cum suis, alijs cunctis cataclysmo pereuntibus, obtinuerit, & sempiternam quoque cum Deo conditore suo, cui semper obediens, obtinebit.

3. Nominatur etiam numerus universitatis, ut qui primus numerorum limes: ex quo fit, ut consummatae tribulationis significationem accipiat. Hác enim de causâ Aegyptij Exod. 8, 9, & 10. plagis horrendis decem percussi sunt, ut qui peccando nihil sibi reliquum fecerant ad summam malitiam, perfecto pœnarum numero punirentur. Pœnæ autem illæ decem hisce versiculis includuntur.

*Prima rubens unda est, ranarum plaga secunda,
Inde culex tristis, post musca nocentior istis,
Quinta pecus stravit, vesicam sexta notavit,
Post subit & grando, post bruchus dente nefando,
Nona tegit solem, primam necat ultima prolem.
Vel hoc modo brevius:*

*Sanguis, rana, culex, muscæ, pecus, ulcera, grando,
Vermes, & tenebræ, pestis primogenitorum.*

4. Quin etiam est numerus Legis seu mandatorum Dei, Moyse in monte Synai datorum, quæ decem Legis præcepta dividuntur in duas tabulas, quarum prima ex Ternario

DE NUMERO DENARIO. 99

Denario constans ad Deum spectat; altera ex Septenario ad proximum. Cumque harum transgressor homo sit, etiam ab homine Decimas & primitias manuum sibi offerri Deus voluit. Deut: 12. Et Decimam partem de cunctis frugibus. Deut 14.

5. Præter hæc sæpè in Biblijs denarij fit mentio. Decem vicibus Iacobo mercedem suam mutasse legitur Laban, typum gerens Diaboli, inducentis hominem ad decem præceptorum transgressionem. Gen: 31.

6. Tabernaculum Mosaicum decem corinthinis erat ornatum: Exod: 26.

7. Decimo die mensis primi populus ascendit de Iordane. Ios: 4.

8. Decem viri eligebantur è centum ex omnibus tribubus Israël, ad pugnandum. Iud: 20.

9. Decem argenti siclos promittit Ioab se daturum, qui Absalonem interfecisset pendentem in arbore. 2. Reg: 19.

10. Decem currus & decem millia pedum derelicti erant ex populo Ioachæ Regis salvi. 4. Reg: 13.

11. Decimo mense Esther ducebatur ad cubiculum Regis Assueri. Esth: 2.

12. Decem viris parcebat Ismaël. Ierem: 41.

13. Decem bati implent chorû. Ezech: 45.

H 6

14. De-

14. Decem virgines, quarum quinque futuræ, & quinque prudentes, exire parant in occursum sponso. Mat. 25.

15. Mulier, ex drachmis decem amittens unam, accendit lucernam. Luc: 15,

16. Decem viri leprosi, quorum unus saltem alienigena dabat gloriam Deo, mundantur. Luc: 17.

17. Decimas se dedisse de omnibus gloria tur Pharisæus. Luc: 18.

18. Decem dies pressuræ seu tribulationis prævidet Ioannes Apoc: 2. Id est, cum Denarius sit numerus perfectus, toto vite tempore.

19. Decem puniendi Reges monstrantur Apoc: 12.

20. Et bestia decem cornua habens, & super cornua decem diademata. Apoc. 13.

21. Quin & aliud mysterium in se habet hic numerus. Hebræi elemento Ioh: Græci litterâ Iorâ: Arithmetici signo I, additâ hac notâ O, Denarium notant, si jam ex dictis elementis primum auferas, habes initialem litteram nominis Iesu, sive Iehova.

22. Latini eundem numerum græcâ litterâ X. scribunt, quæ, si à summo ad imum rectè ducatur, figuram sacratissimæ crucis, quàm Christus ob decem præceptorum transgress-

gressione pro hominibus sustinuit, exprimit, quod ipsum in eodem mysterio non caret.

23. In homine quoque, quem Philosophus minorem mundum appellat, admirabilem vim habet Denarius. Decem enim hominis sanguinei res sunt, menstruum, sperma, plasmaticus spiritus, massa, humores, organicum corpus, vegetativa, sensitiva, ratio, & mens.

24. Præter hæc simplicia integralia, hominem constituentia, sunt & hæc decem: Os, cartilago, nervus, chorda, ligamentum, arteria, vena, panniculus, caro, & cutis.

25. Decem partibus intrinsecus constat homo, spiritu, cerebro, pulmone, corde, hepate, felle, splene, renibus, genitalibus, & matrice.

26. Decem dierum jejunium indicebatur apud Aegyptios, qui sacris Isis initiari volebat.

27. Tam Barbari, quam Græci, ad decem usque numerant, quò ubi perveniunt, numeri progrediendi finem faciunt, decem suis digitis admoniti, ne ulterius procedant. Qui decem digiti, cum dextram dextræ jungimus, fidem firmissimam promittentes, denarium quoque referunt, tanquam fidei testem.

28. Quaecumque in hoc orbiculari globo con-

rinentur, decem categorijs seu prædicamētis cōstant, videlicet, Substantiâ, quantitate, relatione, qualitate, actione, passione, habitu, situ, loco, & tempore. Quæ quidem omnia hoc elogio continentur. Alexander, Magnus, Imperator, Philippi Regis filius, comedendo, venenatus, hic, nunc, jacet, tumulatus. Et Peripateticorum gymnasiarcha ratione distinxit ea in substantiam & accidentia, sicut ex hoc disticho apparet.

*Summus Aristoteles trutinando cacumina rerum,
In duo divisit quidquid in orbe fuit.*

29. Decem numerantur Sybillæ vaticinandi spiritu afflatæ: Persica, Libyca, Delphica. Cumæa, Erythræa, Samia, Cumana, Hellepontica, Phrygia, & Tiburtina.

30. Philosophi decem faciunt cælos, scilicet cælum Empyreū, cælum chrySTALLINŪ, primum mobile, cælum stellatum, cælum Iovis, cælum Martis, cælum Solis, cælum Veneris, cælum Mercurij, cælum Lunę. Aegid: Rom: lib. 2. Comm: distinct: 2. Alij duodecim faciunt, addentes cælum Saturni, & cælum Trinitatis.

31. Decem homines faciunt populum, duo congregationem, tres collegium, quatuordecim vel quindecim turbam, quatuor porci, vel decem oves gregem. Bart: in L. Præt. ff. de vi bon: rap;

32. De-

32. Decem dicuntur temporis partes, Annus, mensis, septimana, dies, quadrans, hora, punctum, momentum, uncia, & atomus. Ex his annus continet duodecim menses, vel 52. Septimanas & diem unum, seu trecentos sexaginta quinque dies, & sex horas. Mensis quilibet septem dies. Dies rursus quatuor quadrantes. Quadrans sex horas. Hora quatuor puncta. Punctum decem momenta. Momentum duodecim uncias. Uncia quadraginta septem atomos. Atomus indivisibilis est. Autor in Ration: divin.

33. Decem computantur Rom: Imp: magnę provincię, Italia, Hispania, Gallia, Germania, Illyris, Græcia, Africa, Aegyptus, Asia, & Syria. Sed olim, nunc fuimus Troës.

34. Decimas bonorum suorum Romani antiquitus Herculi consecrabant, vel quod ipse decimam partem boum, quos Geryon abstulerat, in Palatino immolarit, vel quod Romanos, ab Hetruscis decimari solitos, liberarit.

35. Decimos quosq; fluctuum insultus, decumanos dictos, Nautæ formidant, & magnos appellant, unde Ovid: decimæ ruit impetus undæ, & de Trist:

H 4

Qui

*Qui venit hinc fluctus, fluctus supereminet omnes,
Posterior nono est, undecimoq; prior.*

36. Denique omnia dena perfectum quoddam in se habent. Nam & prisci, quidquid erat ingens, Decumanum vocabant: ut decumanum ovum, decumanum acipenserem. Et longâ experienciâ observatum est, decimum quodque ovum majus nasci, & decimum quemque fluctum reliquis esse majorem, Felto Pom; attestante, & Erasmo in Adagijs, & Scaligero, ad quos candidum Lectorem remittimus.

CAPUT IIX. DE NUMERO DUODENARIO.

VT Denarius ex Ternario & Septenario, utroq; mystico, ita Duodenarius ex quinario & septenario, utroq; itidem mystico, licet etiam ex alijs, conflatus est, & minime postremum inter illos, qui alicujus eminentiæ & dignitatis habentur, locum occupat. Quare rectè facturus mihi videor, si ejus quoque hic considerationem instituerio, exque magnis & multiplicibus ejus mysterijs

DE NUMERO DUODENARIO. 105

sterijs aliqua saltem recensuero. Exordiar
autem à sacris.

1. Deus Abrahamo pollicetur duodecim
prodituros ex Isinaële Duces. Gen. 17.

2. Duodecim Iacob habebat filios. Gé: 42.

3. Duodecim tribus fuere Israëlis. Exod: 1.

4. Duodecim columnis altare ædificat
Moyses. Exod. 4.

5. Duodecim sunt fontes in Helym. Exo-
di. 15. Unde lassatus valde populus Israël bi-
bit. Quibus potest insinuari, quòd deficientes
& pauperes, duodecim pietatis operibus,
spiritualiter & corporaliter debeamus refri-
gerare.

6. Duodecim vitulos Domino immolat
Moyses. Exod: 24.

7. Duodecim gemmæ erant in epomide
Aronis. Exo: 28.

8. Duodecim tintinnabula in veste pōtificis.

9. Duodecim exploratores ad consideran-
dam terrā Canaan ablegat Moyses. Nu. 12.

10. Duodecim lapides mittunt in Iordanē,
& totidem ex alveo ejus, quos Iosua figit in
loca castrorum, in testimonium, quòd siccis
pedibus Iordanem transissent, levant Israë-
litæ. Ios: 4.

11. Salomon Rex duodecim habebat Præ-
fectos in Israél 3. Reg: 4.

H 5

12. Duo

12. Duodecim boum clunibus Rex Salomon æneum suum, in quo Sacerdotes mundarentur, mare imposuit, quorum tres Aquilonem, tres Occidentem, tres Meridiē, & tres Orientem aspicerent. 3. Reg: 7. Allegoricè insinuans, Apostolos eorumq; successores, cunctas orbis plagas, fide confessioneq; Trinitatis, à peccatis mundaturos.
13. Duodecim cubitorum erat lineā ambiens utramq; columnam. Ibid.
14. Duodecim ex omnibus discipulos eligit Christus Mar: 3. Numero hoc indicare volens operis sui mysterium, ut videlicet mundi salutē, quā verbo prædicaturi erant, suo quoq; numero mysticè cōmendarent.
15. Per duodecim sedes Apostolorum, judicantium omnium numerositas, & per duodecim tribus Israël, universitas eorum, qui judicandi sunt, demonstratur. Matth: 19.
16. Mulierem duodecim annis profluvio sanguinis obnoxiam salvam facit Christus: Et duodecim annorum puellam mortuam resuscitat. Mar: 5.
17. Duodecim eophini fragmētōrū, quinque millibus virorū, duobus piscibus & panibus quinque, cibatis, sustolluntur. Mar: 6. & Luc. 9.
18. Duodennis puer Iesus in medio Doctorum in templo sedet, audiens & interrogās illos. Luc: 2.
19. Civi.

19. Civitas Dei Ierusalem duodecim habuit portas. Iosep:

20. Ioannes in Apocal: suâ audit' numeram signatorum Dei, videlicet ex tribu Iudâ duodecim millia. Ex tribu Ruben duodecim millia. Ex tribu Gad duodecim millia. &c. cap: 7.

21. Idem videt in capite mulieris coronam duodecim stellarum. cap: 12.

22. Idem videt civitatem magnam, habentem portas duodecim, & in portis Angelos duodecim, & murum habentem fundamenta duodecim, inq; ipsis fundamentis duodecim nomina Apostolorum. cap: 21.

23. Duodecim sunt fructus ligni vitæ, & fructus spiritus. cap: 22.

24. Duodecim nomina Deo ab Hebræis attribuuntur, à litterarum numero & characteribus assumpta, quorum Primum unius litteræ & syllabæ est. Secundum duabus litteris exprimitur. Tertium tribus syllabis & litteris enunciatur. Quarum quatuor, Quintum quinq; Sextum sex. Septimum septem. Octavum octo: Nonum novem. Decimum decem litterarum characteribus scribitur. Undecimum Dei nomē litteris nō exprimitur, velut ineffabile, sed invocatur à peccatoribus, ad penitentię portū confugiētibus.

Duode.

Duodecimum, duodecim exprimitur litteris, & sonat Pater, Filius, & Spiritus sanctus.

25. Duodecim sunt minores Prophetæ.

26. Duodecim annorum spacio, Iovis sidus temperatum signiferum peragitur.

27. Duodecim finguntur Herculis labores, à quibusdam etiam plures.

28. In alijs rebus hic Duodenarius suam quoque ostendit eminentiam. Duodecim numerantur Zodiaci signa, quæ hoc disticho comprehensa

Sunt Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Arcitenens, Caput, Amphora, Pisces.

Atque horum signorum quodlibet, peculiari humani corporis parti attribuitur. Capiti, Aries: Cervici, Taurus: Humeris, Gemini: Cordi, Cancer: Pectori & stomacho, Leo: Vētri, Virgo: Renibus, & vertebri, Libra: Genitalibus, Scorpio: Femoribus, Sagittarius: Genibus, Capricornus: Tibijs, Aquarius: Pedibus, Pisces. Manil.

29. Duodecim menses annum volubili varietate conficiunt.

30. Duodecim horarum spacia diem, & totidem noctem complent.

31. Duodecim ventos Nautæ faciunt. Ab Orientali cardine illis oritur Apeliotes, id est, Sub-

DE NUMERO DUODENARIO. 109

est, Subsolanus, cui à dextrâ jungitur Circius sive Chorus: à sinistrâ Eurus sive Vultur-
turnus. Meridianum cardinem possidet Notus, id est Auster, haberque à dextrâ Leucor-
notum, à sinistra Libanotum. Occidentalem
cardinē tenet Zephyrus. Huic à dextrâ jun-
gitur Lips sive Africus, à sinistrâ Iapix sive
Favonius. Septentrionalem cardinem sorti-
tur Aparetias seu Septentrio, cui à dextrâ
adhæret Trasias sive Gracias, à sinistrâ Bo-
reas, id est Aquilo. Solentiores autem Nau-
tæ in versoriâ & pixide suâ nauticâ duos &
triginta statuunt, duodecim illis non con-
tenti, de quibus latius Lemnius lib: 3. cap. 3.
de occultis Naturæ mirac.

32. Duodecim partibus as dividitur.

33. Duodecim stellis. Regina cæli coronata
est.

34. Duodecim numerantur Dei præcipui
ab Ennio.

*Iuno, Vesta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars,
Mercurius, Iovis, Neptunus, Vulcanus, Apollo.*

35. Duodecim Martis Sacerdotes Numa
Pompilius, Rom: Rex secundus, instituit.

36. Duodecim fasces Romæ Consulibus
præferebantur.

37. Duodecim fuerunt apud Rom: Ta-
bularum leges.

38. Duode-

38. Duodecimo ætatis anno completo, viri potentes & puberes esse creduntur femelle, sicut mares anno decimoquarto. Inst. lib: 7.

39. Duodecim in utroque hominis latere sunt costæ, quarum superiores septem vocantur costæ veræ, inferiores quinque nothæ, vel mendosæ. Estque hic numerus tam in viris quàm mulieribus æqualis, licet Eva ex Adami costâ condita sit, & locus ille, ut legitur, à Deo, carne rursus conclusus. Fuerunt forsan antea tredecim costæ in viro, ex quarum ultima, ubi viri cinctus, mulier fabricata est.

40. Et crescētia multa duodenario numero, Aristotele de nat: Anim: lib: 6. scribēte, progrediuntur. Pavō duodecim ova ponit.

41. Lepus & cuniculus duodecies in anno, id est omni mense, generant pariuntque.

42. Ad duodecimū diē sine potu Camelum perdurare posse, sunt qui affirmant. Ejus termina duodecim mēsis à trimatu uterum fert.

43. Duodecim sunt animi affectus, Lætitia, tristitia, spes, metus, amor, odiū, ira, misericordia, pudor, invidentia, zelus, emulatio.

44. Duodecim sunt Franciæ Pares, quos hoc loco, quemadmodum & plura exēpla, libens volensque prætereo.

C A P U T

CAPUT IX. DE NU-
MERO QUADRAGENARIO.

umeri quadragenarij, continē-
tis in se quinquies septem, & se-
mel quinq; sive quatuor perfe-
ctas decadas, multiplex & cre-
bra fuit antiquitus consideratio, estq; hodie
ejus in Ecclesiā non minima reputatio.

1. Quadraginta diebus ac noctibus, pluvie
catalysmi inferunt orbi naufragium, quum
ingressus esset Noa arcam. Gen: 7.

2. Noa post quadraginta dies emittit ex ar-
cā corvum, & postea columbam, ut inspice-
rent faciem terræ.

3. Isaac cū esset annorum quadraginta
duxit uxorem Rebecca, filiam Bathuēlis
Syri de Mesopotamiā, sororem Laban.
Gen: 24.

4. Moyses quadraginta annis Aegyptum
coluit. Deinde, ob commissum homici-
dium profugus ex Aegypto, sequentibus
quadraginta annis, ovibus pascendis ope-
rā dedit, gener Sacerdotis Madianitarū: Re-
versus in Aegyptū octogenarius, pastor est
cōstitutus Israēlitarū. Denuo perfunctus itē
sacro

sacro pastore annis quadraginta, cum vidisset tres decursus annorum quadragenorum, & mandato Dei Iosua Rectorem populi Israëliti substituisset, vitam deposuit. Deut. 34. & Act: 7.

5. Quadraginta annis Israëlita vagantur in eremo. Exod: 16.

6. Quadraginta diebus & noctibus fuit Moyses in monte Synai, loquens cum Deo, & totidem jejunavit. Exod: 34.

7. Quadraginta diebus purificabatur mulier, quæ peperisset masculum. Levit: 12.

8. Quadragesimo die, omni regione circumtâ, exploratores ex terrâ Canaan revertuntur. Num: 13.

9. Quadraginta plagis, nec pluribus, emendabatur reus. Deut: 25.

10. Delbora regnavit & iudicavit Israël annis quadraginta. Iud: 4.

11. Gedeon, alias Ierobaal, regnavit annis quadraginta Iud: 6, 7, & 8. Samuel item & Saul quadraginta annos natus, cum Rex crearetur 1. Reg: 9., totidem annis regunt populum. Act: 13.

12. Heli summus Sacerdos, & Iudex decimusseptimus Hebræorum, gubernavit populum Israël quadraginta annis, & quadragesimo regni ejus anno, arca Domini capta est. 1. Reg. 14.

13. Qua-

DE NUMERO QUADRAGENARIO. 113

13. Quadraginta diebus Goliath provocat
Israëlitas 1. Reg. 17.

14. Quadraginta annos regnavit David
Rex Israëlis secundus, septem in Hebron, &
triginta tres in Ierusalem. 2. Reg: 5.

15. Quadraginta cubitorum erat templum
Domini præ toribus oraculi 3. Reg: 6.

16. Quadraginta & sex annis exstructum
est templum Salomonis.

17. Quadraginta annos regnat Sa'omon:
3. Reg: 11.

18. Quadraginta item annis Rex Assa.
3. Reg: 14.

19. Helias in fortitudine unius refectiori,
quadraginta totos dies & totidem noctes,
ab escis corporeis abstinet. 3. Reg: 19.

20. Quadraginta annis regnat Ioas undecimus
Rex Iudæorum. 4. Reg: 12.

21. Quadraginta dies Ninivitis ad agen-
dam pœnitentiam conceduntur. Ion: 3. Ex
quibus videret liquet, Quadragenarium
pœnitentiæ potissimum esse sacrum. Quem
numerum cum attigissent Iudæi, necdum
commissi sceleris pœnitentiam agerent,
Deus quadagesimo, à commisso in se pia-
culo, anno, urbem Ierosolymam per Titum
Vespasianum funditus delet.

22. Virgo Maria impletis purgationis sue
I diebus,

diebus, id est, quadragesimo a nativitate filii sui die, templū cū puero Iesu intrat. Luc: 2.

23. Christus ipse Quadragenarium jejunio suo decorat, jejunans quadraginta dies ac noctes, cū in eremo à diabolo tentaretur. Matth: 4. Luc: 3. Atque ita tres in sacris biblijs reperimus, qui quadraginta dies ac noctes à cibis abstinuerunt: Videlicet Moysen, Heliam, & Christum.

24. Cui idem hic numerus præterea admodum fuit sollemnis, quòd septies eundem sanctificando testatur. 1. Dum quadraginta diebus ac noctibus fuit in deserto, uti jam diximus, & tentatus ibidē à diabolo. 2. Dum quadraginta dies ac noctes jejunavit. 3. Dū quadraginta horis jacuit in sepulcro, sicuti perhibent sancti patres, computatā scilicet horā quā spiritum emisit, & ultimā noctis quā resurrexit. 4. Dum quadraginta dies post salutiferam suam à mortuis resurrectionem discipulis apparuit & adfuit, & tandē in cælum ascendit. 5. Dum quadraginta diebus in domo Bethleēmiticā (quæ fuit ei natalitia) detentus fuit, antequam offerretur in templo. 6. Dum quadraginta hebdomadis (quemadmodum antiqui patres ferunt) in utero virginali delituit. 7. Dum quadraginta mensibus, (ut iidem perhibēt) mūdo publicè præ-

DE NUMERO QUADRAGENARIO. 119

et prædicavit. Quæ omnia, non sine occulto huius numeri mysterio, ita facta creduntur.

25. Hominem quadragenarium, & ab utero matris claudum sanat Petrus. Act: 4.

26. Quadraginta viri se devovent, se non eluros neque bibituros donec occiderent Paulum Act: 23.

27. Quinquies quadragenas plagas, tina minus, à Iudæis se accepisse Paulus queritur 2. Cor: 12, ubi obiter illud notandum, quod apud Iudeos lege cautum fuit, ut si cuius vel unâ, supra quadragenas, accepisset plagâ, omni existimatione & omnibus honoribus privaretur. Igitur unâ minus infligi voluerunt ne patiens, errante in numero percussore, ignominia improvise afficeretur.

28. Quadraginta annis regnavit Herodes Aſcalonita. Ioseph.

29. Carolus V. Imperator annis quadraginta imperio præfuit, id est, quadagesimo anni die quadagesimo, post susceptum imperium, reliquit Ferdinando fratri. Quem numerum regni, nullus Imperatorum aut Regum, post Christum natum, adeptus est. Omnes enim aut supra, aut infra cõstituerunt.

30. Idem Carolus fuit quadagesimus Germanicus & Occidentis Cæsar, Zenocaro asserente, initio a Carolo Magno desumpto.

I 2 31. Et

116 CAPUT NONUM

31. Et constantinus Magnus, qui ab Occidēte in Orientem, & ab urbe Romā constantinopolim sedem Imperij transtulit. Similiter fuit quadragesimus Cæsar, initio à Cæsare Julio facto.

32. Aethiopes quadraginta dies, ut Antonius Sabellicus scribit, suos lugent defunctos.

33. Quadraginta diebus terminantur morbi chronici à Medicis.

34. Contagione pestis suspectos & infectos, absolutis quadraginta diebus, absolunt iidem Medici.

35. Quadragesimo anno post urbem Romanam conditam, postquam Romulus apud paludem Capream nusquam comparuisset, Numa Pompilius regnare cœpit.

36. Anno Imperij Cæsaris Augusti quadragesimo, natus est Christus salvator noster.

37. Cicero & Cato quadraginta annis Christū præcesserunt. Plura exempla pagina sacra & omnium Philosophorum libri suppeditant, quæ diligens Lector hisce nostris adungere potest.

CAPUT

CAPUT X. DE NUME- RO CENTENARIO.

EX numero perfectionis Denario, per semetipsum multiplicato, surgit Centenarius. Qui, præterquam quòd nonnunquam abundantiam, nonnunquam complementum, non rarò perfectionem significat, etiam totius rationabilis creaturæ, & multarum aliarum rerum, tam in divinarum scripturarum arcanis, quàm Ethnicorum scriptis, continet sacramenta, quorum nonnulla brevibus hoc in capite perstringemus.

1. Abraham centenarius Deo credens, gignit filium Isaacum Gen:17. Non, ut inquit Augustinus, viri aut feminae naturâ, sed solâ divinæ promissionis veritate.

2. Isaacus seminans invenit centuplum. Gen.26. id est copiosum & uberem messem, non certum indefinitum istum numerum.

3. Centum cubitorum longitudo erat atrij tabernaculi. Exod: 26.

4. Tentoria tabernaculi de bysso retorta, erant cubitorum centum. Exod:27.

5. Deus mandata sua custodientibus promittit, quinq; eorum centum inimicos per-

sequuturos, & centum piorum decem millis inimicorum fugaturos Levit: 26.

6. Centum milites sunt, qui perfectioni student. 2. Par: 12.

7. Centum erat cubitorum longitudo & latitudo templi Ezech. 40.

8. Et centum erant cubiti ab interiori portâ, usque ad exteriorem. Ibid:

9. Centurionis fidem Deus, Israëlitarum, longè præfert. Matth: 8.

10. Homo ex centum ovibus amittens unam, relictis nonaginta novem, descendit quæsitum amissam. Matth: 18.

11. Centum denarios debens servus obtorto collo abducitur. Ibidem.

12. Centuplum Dominus pollicetur ei, qui reliquerit domum paternam, patrem & matrem, propter nomen eius. Matth: 19. Per centuplum intelligens amplissimum illud præmium Evangelij, & vitam æternam.

13. Centum portas Thebas Aegyptias habuisse, scribit Homerus. Centum autem dicit, non quot habuerit totidem ea urbs portas, sed ut urbem maximam esse ostenderet. Scribunt enim alij de septem tantum portis.

14. Centum urbibus Cretam Insulam famosam, & centum aras Venerem ibidem habu-

DE NUMERO CENTENARIO. 119

habuisse asserit Maro. Centum autem aras dixit; ut exquisitissimis honoribus Venerem ibi affectam demonstraret, more Poëtarum, qui centum pro infinito usurpant. Unde & illud:

*Non mihi si lingua centum sint, oraq; centum,
Omnia p̄narum percurrere nomina possem,
Quod ipsum & ego de hoc numero dictum volo, festinans ad
alios.*

CAPUT XI. DE NUMERO QVINGENTENARIO.

CRaves & quasi fatales mutationes vicissitudinesq; elapsis septuaginta hebdomadarum annis Climactericis, id est 490, aut integrâ quingentorum annorum periodo circumactâ, vel circiter id tempus, in Ecclesijs, regnis, & rebus publicis exoriri, divinus ille Plato, Peucerus, Ranzovius, & omnium temporum historiæ, ab ultimâ antiquitate & origine reputatæ, testantur. Philippus quoque Melanthon, in Chronico

l 4 Cario.

Carionis, aliquoties annum quingentesimum Regnorum periodum fatalem constituit, temporaq; Ottonis Tertij Imperatoris in quingentesimum à Iustiniano reformatore incidentia, exēpli loco adducit, qualesq; & quantæ vicissitudines, Otthonis tempore, evenerint ostendit. Nempe quòd Polonia Regni titulo tum primùm sit donata, & Boleslaus ab ipso Otthone Rex Poloniæ sit pronunciatus: Quòd Ungaria regibus circa hæc tempora primùm uti cœperit: Quòd sub idem tempus Franciæ regnum, extincto Ludoico ex Caroli prosapiâ ultimo, ad Hugonem Capetum pervenerit: Quòd denique in Germaniâ septemvirorum Imperij seu Electorum facta sit institutio, anno Christi millesimo primo. Et addit, cum horum Regnorum anni quingenti effluxerint, fatales imminere mutationes. In quo verus vates extitit, teste Ranzovio nostro, qui in oratione nominato suo de annis Climactericis libello sequentia subjicit. Si (inquit) statum prædictorum regnorum contemplemur, videmus Poloniam, extinctâ veterum Regum familiâ, in Sigismundo ultimo, qui anno Domini 1572. sine masculino hærede obiit, externos Reges & Principes elegisse. Ungariam scimus valdè luctuosam vastationem

DE NUMERO QUINGENTENARIO. 138

tionem & mutationem esse passam, utpote
quæ, Ludouico Rege anno Christi 1526. occi-
so, à Turcà subacta, egrè Regni nomē tuea-
tur. Galliam quoque cernimus, religionis
causà, varijs intestinis bellis laceratam, nec
etiamnum eorundem finem, extinctà ibi-
dem Valestorum familià. Germania porro
nostra, quibus fuerit quassata mutationum
procellis, novimus. Cum enim Carolus, fe-
licis memorię, Quintus, Imperij suscepisset
habenas, Anno 1520. religionis mutatio in
Saxonicis provincijs sequentibus annis est
subsequuta, seditio rusticorum per totam
Germaniam exorta, bella intestina excitata:
Ita ut Electorum nonnulli ab Electoratu sine
remoti, alij in eorum locum successi, ex
principibus aliqui capti. Hæc ille. Talia ac
tanta, proximorum quingentorum anno-
rum elapsam (à millesimo factò numeran-
di initio) periodum, diversis in Regnis sunt
subsequuta. Nunc subjiciemus alia nonnul-
la exempla, prius tamen benignum Lecto-
rem admonitum volumus, ut si quæ non ex-
actè congruerint, id non mihi, sed Histori-
corum falsæ supputationi & discrepantię,
ascribat.

1. A nato Abrahamo, ad Deucalionis di-
luvium, anni sunt 490, Eusebio autore.

I 5 2. A di-

2. A diluvio Deucalionis, ad regnum Sa-
lomonis, sunt 490.
3. A Monarchiâ Cyri, ad monarchiam
Caii Iulij Cæsaris, anni sunt 490. Alij aliter
numerant. Estque tanta inter historicos va-
rietas ac discrepantia, ut nō modo à singu-
lis sed etiam ab universis omnes omnium o-
piniones refellantur.
4. Ab exitu Israëlitarū ex Aegypto, usq;
ad tēplum cōditū Salomonis, anni sunt 490.
5. A regno Davidis usque ad ejus generis
Regum exitum, quorum unus & viginti re-
gnarunt, anni sunt 490.
6. A condito templo secundo, usq; ad mo-
narchiam Augusti, anni sunt 490.
7. A Davide, expulsis Iebuseis, splendide
ædificata est Hierosolyma, inq; illo ornatu
& splendore permansit integra annos 476.
ut scribit Christia: Delpius.
8. In eādē civitate continuè religio per-
mansit, & à Christianis habitata est annos
500: Deinde à Saracenis capta, in Aegyptum
regnantibus, & ab ipsis possessa annos 462.
9. A Carano, qui primus in Macedoniâ
regnavit, usque ad mortem Alexandri Ma-
gni anni sunt 490.
10. Regnum Atheniense duravit à Cecro-
pe Rege primo ad Codrum. 490.
11. Iulij

DE NUMERO QVINGENTENARIO. 123

11. Iulii Monarchia duravit Annos 502. donec Roma à Genserico capta est.

12. A Româ conditâ, ad imperium Hannibab, Romanorû hostis, anni numerantur 532.

13. A Trajani imperio, usque ad Phocæ & Heraclii tempora, anni sunt 500

14. In nullâ aliâ, quam Piattæâ familiâ, per quadringentos amplius annos Principes ac Reges in Poloniâ exstiterunt.

Crom:

15. A nativitatè Christi primis quingentis annis Ecclesia tantò fuit integrior, quantò Apollolis propior. Sequentibus quingentis annis superstitionum, idololatriæ, & errorum multitudo, radices in eâdem Dei Ecclesiâ agere incepit, quibus priora semina fermè sunt suffocata. Reliquis quingentis annis monachus diversi ordines, variæq; hæreses floruerunt, & tandem religionis in Germaniâ & Galliâ mutatio summa expullulare, & in infinitum excrefcere cœpit.

16. Ab imperio Hentici Aucupis Imperatoris, usque ad captam à Turcis Constanti-nopolim, anni sunt 532.

17. A regno Caroli Magni, ad regnum Ot-romanni Magni Regis Turcarum, anni sunt 532.

18. Hala Saxonû ab Ottone II. Imperatore

Anno

Anno 1487. ædificata est. Ernestus autem 39
Episcopus Magdeburgensis, Dux Saxonie,
propter discordiam, eam occupavit. Fuit
ergo libera, ut Georgius Grodscius narrat,
annos 497.

19. Albertus Abbas Stadenfis in suo Chro-
nico, multorum regnorum ac rerum initia
ac fines, usque ad quingentos annos descri-
bit ac producit, quem benignus Lector con-
sulere potest.

20. In sacris etiam quingentesimus hic
mysterij sacramentum est, quòd & verba
Christi ostendunt, interrogantis Simonem
Luc: 7. Uter ex debitoribus duobus credito-
rem suum, qui uni quinquaginta, alteri
quingentos remiserat denarios, plus dili-
geret. Ad quod Simon responderet: Ille cui
quingenti, quos debebat, donati sunt dena-
rij, nec ille, tacite subindicans, cui quinqu-
aginta remissi: Hinc videre licet, etsi quin-
quaginta & quingenti cognatus sit nume-
rus (quòd ibi septem septimanis, additâ u-
nitate, quinquagenarius, & hic septuaginta
septimanis, addito denario, quingentesimus
consurgat) quòd tamen quo plures sunt
septuaginta septimanæ quàm septem, eò
perfectior sit quingentorum quàm quin-
quaginta numerus. Quòd pertinet & illud
Petri,

DE NUMERO QUINGENTENARIO. 126

Petri, quoties fratri in se peccanti remittat, quærentis, num usque septies? Cui respondet Christus, non septies sed septuagies septies, hoc est, resipiscenti in infinitum condonabis. Matth: 18. Septies verò septuaginta 490. efficiunt, qui numerus summo honori habitus est, tam in remittendâ offensâ, quam in ulciscendis flagitijs, quòd ex recitato dicto, & hoc Genes: 4. apparet. De Cain ultio datur septies, de Lamech verò septuagies septies, hoc est, ut quidam hunc locum explicant, Si iusta adversus Cainum Dei sententia existit, ut septem supplicijs afficeretur, Lamech equidem dignus est quadringentis nonaginta pœnis excrucietur. Quoniam ille eadem committere ab alio non didicit, nec homicidam pœnas exsolventem vidit. Hic verò magnitudinem iræ divinæ contra Cainum sensit, & minime eius exemplo deterritus fuit. Huc referendæ videntur septuaginta illæ hebdomadæ, Danieli ab Angelo patefactæ, & super populum usque ad peccatorum remissionem, & iniquitatis expiationem determinatæ. Dan: 9. Quæ, si pro singulis hebdomadæ diebus singuli solares anni, ut fieri in sacris solet, numerentur, ex septuaginta assumptis septies, quadringentos & nonaginta
solares

solares annos efficiunt. Computandi autem sunt, Beda monente, à septimo Artaxerxis anno, quo Ezra à Rege, cum magna populi multitudine, ad cultum Dei inltaurandum ex captivitate dimissus est, usque ad 19. Tiberij, quo anno Christus redemptor noster passus est, qui faciunt anno 490. Atque huius annorum numerus, non tantum est climactericus, sed etiam mysticus, quem, ut modum ex allegatis locis, multarum, magnarum mutationum periodis, colligitur.

CAPUT XII. DE NUMERO SEPTINGENTENARIO.

Henricus Ranzovius, R. M. Daniæ in Ducatibus Vicarius, amicus & patronus noster, & benè de nobis, quòd apertè hoc in loco confiteri non erubescimus, meritis, in suo de Climactericis libello, ex quo huius capituli exempla nonnulla desumpsimus, scribit: Etsi plerunquè in septenarijs ac novenarijs annis multiplicatis, aut eorum quadratis in se ductis numeris, in
Impe-

Imperijs & Rebuspublicis conversiones fi-
ant: tamen sæpius mutantur, aut planè pe-
reunt Imperia, Regna, & urbes, elapsis quin-
gentis vel septingentis annis, aut circiter,
ut ab antiquissimâ memoriâ proditum est,
& historiarum monumenta testantur. De
quingentesimo in præcedenti capitulo egi-
mus, nunc paucis de hoc differemus.

3. Urbs Roma, in quâ per septem Reges
primò regnatum est septingentis annis, id
est, ad Christi usque adventum in carne,
perfecto provecta fuit imperio; his e-
lapsis, summæ eruperunt mutationes.
M. Lucius Crassus missus cum exerci-
tu contra Parthos occiditur, ejusque exerci-
tus deletur, maxima urbis pars repente
correpta incendio concrematur. Succedit
bellum Pompeji & Cæsaris execrandum,
& id genus malorum sine numero. Quod &
Polydorus de prodigijs hisce verbis testa-
tur. Cecidit tantum imperium, cum vix D.
CC. annos libertate incolumni steterit; tot
siquidem à Romulo urbis conditore inter-
fuerunt, usque ad Cæsarem & Pompejum,
Reipub: eversores. Et alio in loco ait. Roma-
na Civitas statim post septingentesimum,
quo condita fuerat annum, à Cajo Iulio Cæ-
sare everfa est.

2. Ab

2. Ab eàdam urbe conditâ, teste Bodino, ad illud tempus, quo post Actiacam victoriam, quâ fusus est ab Augusto M. Antonius, & Imperij Rom: summa potestas ad eum delata, numerantur anni 729.

3. Idem annorum numerus recurrit ab everfione Imperij Longobardorum, ad illud tempus quo Ludoicus XII. Rex Francorum easdem regiones, fufis Venerorum & Sfortiadum copijs, suæ potestati subjunxit.

4. Idem numerus est ab everfione Pictorum & Scotorum victoriâ, usque ad Mariæ Stuardæ captivitatem.

5. Et ab Egberto Saxone, qui Anglorum imperium solus tenuit, usque ad Mariam Anglorum Reginam, quæ prima ejus insulæ Gynæocratiam, quam intra mille & quingentos amplius annos non pertulerat, occupavit.

6. Macedonicum Regnum à Carano conditore, usq; ad Persam, annos numerat 700.

7. Carthago condita cœpta est à Phœnicibus ante conditam Romam annis 70, sicut Appianus & Iustinus volunt, incendio deleta auspicijs Aemiliani anno urbis conditæ 607. Aetas itaque Carthaginis universa fuit annorum 677. Ab his paullulum distat Eutropius,

DE NUMERO SEPTINGENTENARIO. 130

tropius, dicens; Meridiant in regnum à cō-
ditione, usque ad everisionem, annos licet
septingentos. Diruta siquidem Carthago
post annum 700 suæ constructionis.

8. Cicero in Orat: pro Flacco ait, quòd La-
cedæmoniorum nobilitas & spectata vir-
tus, non solùm naturâ, verùm etiam discipli-
nâ corroborata fuerit, ita ut soli toto orbe
terrarum septingentos annos, iisdem mori-
bus, & nunquam mutatis legibus viverent,
paullo tamen post, hæc omnia sunt mutata.

9. Septingentis annis elapsis à Miromali-
no, Maurorum principe, Hispaniæ omnis
domitore, Ferdinandus avus maternus Ca-
roli V. Imperatoris, immortalis memoriæ,
devictis & domitis Mauris, universas Hi-
spanias recuperavit.

10. Familia Comitum Hojensium septin-
gentos annos, aut paullo ulterius, floruit,
Initium enim fecit, Anno Domini 840, & ul-
timus hujus familiæ Comes absque liberis
decessit. A. C. 1582.

11. Urbs Magdeburgensis, quam Carolus
Magnus Anno Dom: 772, ut religioni Chri-
stianæ eam subjiceret, diruit, delubra Vene-
ris funditus evertens, & Ecclesiam D. Ste-
phano dicatam substituens, Rursum Anno
1551. Electori Mauritio, cum per integrum

K

annum

131 CAPUT DVODECIMUM

annum fuisset obsessa, certis conditionibus se tradidit. Unde apparet civitatem hanc elapsis singulis septingentis annis duas mutationes graves perpessam esse.

12. Populus Romanus, cum fuisset vel in ditione Regum, vel in autoritate Reipub: ac magistratum septingentos quinque & viginti annos, rursus coepit ad regiam dignitatem pervenire, ceu annotat ex Dione Nicæo Ioannes Xiphilinus.

13. Septingentos annos, inter Caroli Magni & Caroli V Imperium, intercalatos esse, Zenocarus in vita Caroli V. refert.

14. Singulis septingentis annis novum Phœnicem ex cineribus alterius redivivum enasci ajunt.

15. Turcarum Imperium & Venetorum Respubl: periodum septingentorum annorum superarunt, & jam contremiscere videntur. Cum rota illa, sive providentia divina, elapsis aut quingentis, aut septingentis annis, aut circiter, hoc est, ante vel post hos paullulum, summum in imum deijcere, & evertere regna soleat. Deus opt: max: Romanum Imperium hisce exulceratissimis temporibus stabiliat ac protegat.

CAPUT

132
CAPUT XIII. DE NU-
MERO MILLENARIO.

Millenarius in sacris sua quoque ha-
bet mysteria, utpote quo divinæ Ma-
jestatis misericordia, clementia, perfectio,
& magnitudo denotatur, & nobis modicæ
fidei hominibus insinuatur.

1. Ait enim Dominus Exod: 20. & 34. Ego
sum Dominus Deus tuus fortis Zelotes, vi-
sitans iniquitates patrum in tertiam & quart-
tam generationem eorum, qui oderunt me,
& faciens misericordiam in millia his, qui
diligunt me, & custodiunt præcepta mea.

2. Rebecca frater & mater optant, ut cre-
scat in mille millia. Gen: 24.

3. Spacium mille passuum, pro pecoribus
pascendis, circa Levitarum civitates relin-
qui jubet Deus. Num: 35.

4. Una asini maxillâ mille viros Simson
percutit. Iud: 15.

5. Mille hostias Salomon Rex domino
offert. 2. Par. 1.

6. Mille anni pro domino sunt, tanquam
dies quæ heri præterijt Psal: 89.

7. Spiritus Dei in Canit: 8. dicit. Vineam

K 2

tradi-

433 CAPUT DECIMUMTERTIUM

tradidit custodibus, & vir affert pro fructu
ejus mille argenteos. Item mille tui pacifici,
& ducenti his qui custodiunt fructum ejus.

8. Dominus facit misericordiam in milli-
bus, & reddit iniquitatem patrum in sinu fi-
liorum eorum post eos. Ierem: 32.

9. Vir egrediens ad orientem, habens fu-
niculum in manu, mensus est mille cubitos
&c. Exodi 42.

10. Mille suis optimatibus Rex Balthasar
grande facit convivium, & quisque secun-
dum suam bibebat ætatem. Dan: 5. Id est.
Balthasar, qui interpretatur absorbens divi-
tias, divitias æternæ beatitudinis absorbet, &
mille optimatibus, id est, electis omnibus,
facit magnum convivium, in quo vinum æ-
ternæ beatitudinis quisque secundum æta-
tem priorum meritorum bibit & recipit.

11. Dominus dicit Amos 5. Urbs de quâ
egrediebantur mille, in eâ relinquentur cẽ-
tum, & de quâ egrediebantur centum in eâ
relinquentur decem.

12. Draco mittitur in abyssum, ut non se-
ducat amplius gentes, donec consummen-
tur mille anni, Apoc: 20, id est, uniuersum
Ecclesiæ tempus, ut explicat Augustinus.

13. Et regnaverunt cum Christo mille an-
nis, ibid: quo insinuatur, quod regnum san-

ctæ Ec-

Etæ Ecclesiæ universitatis perfectione solidetur.

14. Apud Poëtas quoque millenarius pro perfecto & absoluto numero ponitur, ut apud Virgil: Aenid: 4. Iridem depingentem his verbis: Ergo Iris croceis per cælum rosida pennis, Mille trahens varios adverso sole colores, &c. & apud Homerum, qui Achillis iram mille dolorum caussam Græcis fuisse. Iliad: à scribit. Sed cum his similia millia inveniantur ubique, nos paucis hisce contenti, aliud caput aggrediemur.

CAPUT XIV. DE LITTERARUM ALIQVOT EMINENTIÀ & MYSTERIO.

EX omnibus litteris principem locum obtinent vocales quinque, quarum inter cunctas, tam Latinas, (de quibus hoc in loco potissimum nobis sermo est) quam Græcas, Hebræas, & alias linguas, prima est littera A, quæ, præterquam quòd suapte naturâ, nullius, veluti reliquæ, instrumenti indiga, ut puta linguæ, dentium, aut labiorum, libera pronuncietur, solaq; in corde &

K 3 imo

imo baratri causetur, & nominis primævi nostri parentis Adami capitalis sit, etiam Infantibus, qui per hanc vagiunt: Pueris, qui per hanc babant, lallant, tatant: Senioribus, qui per hanc gaudent & dolent, ut hahai ah, ah, admodum familiaris est.

E. in gutture formatur, & nominis Evæ omnium nostrorum matris primæ, & peccatum in mundum introducentis, initialis est. Unde nascentes femine eandem, quemadmodum nascentes masculi litteram A, sicut quidam non illepidè hoc versiculo testatur, exprimere dicuntur.

Et dicunt, E vel A, quotquot nascuntur ab Evâ. Eva autem, ut initiali nominis sui litterâ dolorem, sic viceversâ, si ejusdem nomen ordine retrogrado legatur, gaudium, salutatione Angeli ab AVE incipientis, repræsentat.

I. Littera in capite gutturis nascitur, mediumque inter consonas locum occupans, admirationis indicium & unitatis nota est. Observandum hic est, veteres Romanos notis quibusdam numeros significantibus usos fuisse, quas paullatim ad litterarum formam scribendi consuetudine convertit librarium inscitia. Fecere enim ex notâ hâc I, & simili aliâ, infimâ parte conjuncta, litteram V, quinarium significantem. Deinde ex
quinar

quinarij numeri notâ duplicatâ, & in angulo acuto conjuncta, litterarum X, denarium notantem. Rursum ex notâ I rectâ, cui in summâ & imâ parte postratâ additâ, litteram C. centenarium insinuantem, quemadmodum ex similibus notis litteram D. quingentenarium, & litteram M, Millenarium repræsentantem, de quibus fusius Aldus Manutius agit.

O. In faucibus fingitur, & omnibus servit affectibus U. In labijs caussatur, & feralis, obferales, quos refert, noctuæ ululatus, appellatur.

Descédemus ad cōsonantiū nōnullas, ad omnes nostri nō est propositi, neq, hujus loci C, Budæo affirmante, in judicijs condemnationis fuit nota, A verò absolutionis. Injiciebant enim judices, de capite alicujus acturi, sortes in urnam, insculptas litteras habentes, absolutionis sive condemnationis. Causâ verò obscurâ, H & L, ampliacionis notas, quibus significabāt, parū sibi adhuc liquere, ac denuò causam agi oportere. Idē significarunt litteris græcanicis θ, τ, Λ, quarū prior, veluti scribit Asconius Pedianus, tristis dicta, damnationis; altera salutaris appellata, absolutionis; postrema ampliacionis fuit nota. De quibus paullo post plura.

K 4

H non

137 CAPUT DECIMUMQUARTVM

H. non est littera, sed aspiratio, & semper cum aspiratione exprimitur, ut homo, humus, humor, honor &c. quod vocabulum, que nammodum per festivè & lepidè admodum asserit Andreas ab Imolâ, hâc potissimum de causâ aspiratur, onus verò non, quòd ad honorem aspiremus & anhelamus omnes, ad onus verò hominum nullus, cum tamen nemo in honore sine labore, in prælatione sine perturbatione, esse possit.

M. in antiquorum fortibus, quibus Magistratus creabatur, morositatis & stoliditatis erat signum, unde proverbium, fortitus es M. objectumque id ipsum aliquando cavilli vice Dionysio, cui forte obvenerat M, *μωρολογεῖς δ'όνυσε*. id est, Morio es Dionysii, cui patrè & vero de se præfagio respōdit ille: *μοναρχήτομεν εἶν*, id est, Monarcha ero, quòd & factum est. Nam Dionysius adeptus Magistratum, protinus Imperator electus est. Eadem hæc littera maximò omnium muta est. Muti enim non amplius sonare queunt quam My. Hinc proverb: Ne my quidem facere audeat.

R. Littera est insuavis & injucunda, stridens caninum quiddam, convenitque iratis, & bellicum canentibus, & Rabulis in foro de
de lana

DE LITTER. ALIQ'NOT EMINENTIA. 131

Ianâ sæpe caprinâ atrociter, verbis non verberibus, stylo non pilo, digladiantibus, quorum nominum est prima, quemadmodum & nominis Rixæ, quod similiter ab R incipit. Canina à Perseo dicitur, quòd canis irati vocem exprimat & imitetur. Unde etiam canis ira à Poëtis neotericis quibusdam vocatur, quo respexit ille hisce versibus lepidissimis.

Mitto tibi Navem puppi proraq; carentem,

Mitto tibi metulas vertito si dubitas,

Mitto tibi mediam Lunam, Solem, & canis iram

Ubi per navem intelligit vocabulum ave, quòd in principio litterarum poni solet. Per metulas versas, salutem. Per mediam lunam, litteram C. Per solem, litteram O, Per canis iram litteram R, id est Cor, quod Deus in omni precatione & oratione à nobis exigit, ut simili disticho lepido quidam annuit.

Dimidiam Sphæra, Sphæram, cum principe Româ,
Exigit à nobis summi fabricator olympi.

Id est Cor, Dimidiû enim Sphærae litteram C. Sphæra litteram O, & Roma cum principe suo Romulo, litteram R denotat.

T. Littera salutis & crucis signum fuit. Salutis: Apud Atticos priscae militiae notarios, qui dum in breviculis, quibus militura

conti-

139 CAPITULUM DECIMUMQUARTUM

continebantur nomina, vellent demonstrare, quot ex militibus superessent, quotve in bello cecidissent, T notâ in capite positâ versiculi, superstite designabant. Sicut *θῆτα* quod transfixi cordis humani speciem quodammodo repræsêtat, & verbi Græci *θάνατος*, quod mortem significat, capitalis est, eorum nominibus præponebant, quos dura mortis oppressisset injuria. Crucis apud Hebræos typus fuit: quo Deus Christianorum frontes spiritualiter insignire consuevit, quos à suæ ultionis furore eripere decrevit, ut apud Ezechielem cap: 9. scriptum legitur. Quin & apud Romanos T littera pro furcâ, vel cruce usurpari solita Cælio Rhodogino antiquo lib: 10. autore, qui Plautinum illud in Aululariâ adagium litteram longam ex se facere: dici vult de *πεν*, & non, quemadmodum cupiunt nonnulli, de L. Quoniam qui pender, inquit, ejus planè reddit imaginem, obtinês vicem lineæ ex superiori parte in imâ productæ. Trabs verò, unde laqueus destinatur, transversam elementi portionem fingere videtur. Cùm itaq; similitudinê littere pendês præ se ferat: Plautus alio in loco ait: Continuè hercle ego te dedâ discipulâ cruci, id est, suspendâ te, faciamq; ut crux discipulâ te scribere doceat, & longâ litteram faciat.

Quò

Quò pertinet ejusdè ille jocus: Triũ litterarũ homo, id est fur. Cõstat. e. fur trib⁹ litteris. X. littera temerè ad denariũ significandũ ab antiquissimis philosophis assumpta censetur, cum quaternariũ magis referat. Est autè græca pura pura, & interseccionẽ suã, quam decussationẽ dicũt, sacratissimæ Christi crucis mysterium denotat. Si enim recto uno apice à summo ad imum ducatur, & rursus alio nõ dispare, per transversa brachiorum componatur, figuram crucis habet. Unde Lex Decem verbis absolvitur, quo per eundem numerum figura crucis exprimeretur. Z. Litteram in fortibus inauspicatam fuisse Suidas scribit, & Martianus Capella in nuptijs philologiæ & Mercurij asserit, eandẽ litterã invisã fuisse Appio Claudio, quòd dẽtes mortui, dũ exprimitur, imitaretur. Huic discursui subicere placuit tã Latinũ quàm Græcũ Alphabetũ, ut quantũ quælibet litterula designet, & qui numeri singulis litteris deputentur, tyrones scire possent: Dividitur autè utrumq; in tres classes, quarum prima continet unitates, secunda decadas, tertia ceterurias. Cũq; in Alphabeto Latino ad cõplementũ viginti septẽ Characterum quatuor desint, illarum vicem obeunt I & V consonantes simplices, ut in Iacobus & Vincentius, nominibus. Deinde HI & HV aspiratæ, ut in Hiero-

147 CAPUT DECIMUMQUARTUM

Hieronymus & Hujelmus, quanquam Germani pro HV. aspirato utantur duplici VV, ut V Vilhelmus. Itali tamen & Galli in suo Alphabeto vulgari G cum V conjunctum loco ejus ponunt. Est autem hoc.

A, 1. B, 2. C, 3. D, 4. E, 5. F, 6. G, 7. H, 8. I, 9. K, 10. L, 20. M, 30. N, 40. O, 50. P, 60. Q, 70. R, 80. S, 90. T, 100. V, 200. X, 300. Y, 400. Z, 500.

I, 600. V, 700. consonantes simplices. HI, 800. HV, 900. aspiratae Eundem ordinem servant Graeci, nisi quod toto Alphabeti sui caractere, in numerorum figuras extensores, qui plus sunt, numeros notis propriis, quae ex Alphabeto non sunt, depingant. Quarum prima est ς , notans 6. Altera h signans 90. Postrema π denotans 900. quibus addunt ω , cui subjecta virgula toni acuti signans 1000. Est autem hoc.

A, 1. B, 2. Γ, 3. Δ, 4. E, 5. (ς, 6.) Z, 7. H, 8. Θ, 9. I, 10. K, 20. Λ, 30. M, 40. N, 50. Ξ, 60. O, 70. Π, 80. (h, 90.) P, 100. Σ, 200. T, 300. Υ, 400. Φ, 500. X, 600. Ψ, 700. ω, 800. π, 900. α, 1000. Ponamus exempla, ut quid mysterij in uno sepe vocabulo, si litterarum numeri evolvantur, lateat, benignus Lector videat. ΙΗΣΟΥΣ sacratissimum Dei nomen, quod elapsis octo diebus, cum circumcideretur, & priusquam in matris utero conciperetur,
ab An-

DE LITTER. ALIQVOT EMINENTIA. 148
ab Angelo ei inditum, veluti scribit cap. 2.
Lucas, tam Etymologiâ, quàm litterarum
numeris, perpetuæ nostræ salutis mysteria
redolet. Nam si respicis etymon, octo abso-
luta continet elementa, Interpretatur enim
SALVATOR. Si verò Græci nominis nu-
meros spectes, numerum habebis divinæ
resurrectioni respondentem. Denotat enim
I, 10. H, 8. Σ, 200. O, 70. Υ, 400. Σ, 200.
qui numeri in unum collati, conficiunt 888,
quemadmodum à Sybillâ Cumanâ prædi-
ctum fuerat. Numerum bestię, cujus sunt
sexcenti Sexaginta sex, sicut in Apoc: 13.
Ioannes, suggerente Spiritus sancto, scribit,
vocabulum τετραν exprimit. Denotat enim
T, 300. E, 5. I, 10. T, 300. A, 1. N, 50. Qui numeri
simul juncti pariunt 666. Numerum dierū
anni solaris, vocabulum ΜΕΝΟΣ affert. Si-
gnificat enim M, 40. E, 5. N, 50. O, 70. Σ, 200.
qui in unum redacti efficiunt 365. dies. Idem
præstat vocabulum ΝΕΙΛΟΣ. N enim notat
50. E, 5. I, 10. N, 30. O, 70. Σ, 200. Qui conjun-
cti reddunt numerum dierum anni, 365. Sed
hec, quemadmodum & supra dicta omnia,
studiosorum industriæ & sagacitati accura-
tius cōsideranda relinquo, atq; hisce manū
de tabulâ tollens, finē optatum huic opus-
culo impono.

CAPUT

143

CAPUT XV. SEV
CONCLUSIO.

VTcunque me præstitisse con-
fido, amice Lector, quæ titu-
lus hujus opusculi spon-
dit. Ex quibus haud difficul-
ter existimare habes, quantum prædicti nu-
meri ferè omnes, in utroque veteri & novo
instrumento, in omnibus Ethnicorum scri-
ptis, in Imperijs, in Rebus publicis, in quoti-
dianis actionibus, in omnibus fermè rebus,
non allegatos numeros eminentiâ & myste-
rio præstent. Quòd autem tam paucis ratio-
nibus, & nudâ tantû exemplorum comme-
moratione prædicta corroboraverimus, in
eo sequuti sumus aliorum auctoritatē, qui,
cum solidis rationibus numerorum præcel-
lentiam stabiliri non posse ostecissemus, et-
iam sublanguidis & falsis fucum tibi facere
noluimus. Quocirca si cui labor hic noster
nō adeò momentosus & ponderosus videbi-
tur: Huic ego persuasum cupio, doctioribus
præbitam potius considerandi materiam,
quàm pæreptam, minimè dubius, me inte-
rim apud non planè iniquos rerum aestima-
tores

C O N C L U S I O .

444

tores, facile excusatum, & ab omni sinistrae
suspicionis notâ liberatum iri, qui non ca-
coëthe aliquo scribendi, aut maligno pruri-
tu in bibliopolijs prostandi, sed ingritudi-
nis eluendæ maculæ gratiâ, hanc opellam
sumpsi, & telam jussam licijs subactis per-
texui. Habes, mi Lector, nostram mentem,
eamque puram putam, utinam viceversâ &
nos tuum de hoc opusculo judicium ve-
rum, ac sincerum, à quo ut omninò exsu-
lent. Livor, Calumnia, Maledicentia,
toto animo opto, exopto,
imprecor.

F I N I S .

ὅτι μὴ θεῶ δόξα.

Index Capitum quæ hæc
in libro tractantur.

- i. De numero Ternario.
- ii. De numero quaternario.
- iii. De numero quinario.
- iv. De numero senario.
- v. De numero septenario.
- vi. De annis climactericis.
- vii. De numero denario.
- viii. De numero duodenario.
- ix. De numero quadragenario.
- x. De numero centenario.
- xi. De numero quingentenario.
- xii. De numero septingentenario.
- xiii. De numero millenario.
- xiv. De litterarum quarundam
eminentiâ & misterio.
- xv. Conclusio siue epilogus.

INDEX

Index verborum & rerum quæ in
hoc opusculo traduntur.

A.		A tribus Christus ad ne-
A litteræ dignitas fol: 135		cem rapitur. fol. 70
A littera absolutionis nota.		Artium liberalium nomina
fol: 135.		versibus includuntur. 75.
A cane rabioso demorsi cur		Artium illiberalium nomi-
septies in aq: a profluen-		na itidem versibus inclu-
te demergantur. fol: 8.		duntur. fol. 76.
Adam quâ horâ lapsus f. 2.		B.
Adami protoplasti parentis		Ba'thasar quid significet.
nomen unde. fol. 28.		fol. 6.
Aegyptiorum decem plaga		B. stia numerus 666. A-
versibus includuntur. 98.		pocal: 13. quo vocabulo
Alexandri magni urna se-		exprimatur. fol. 142.
ptem pedum fuisse scri-		C.
bitur. fol. 82.		C littera cõdemnationis et
Anima in quâ parte corpo-		numeri centenarij nota. 136
ris. fol. 15.		Camelus quam diu sine po-
Anseaticæ civitates, quan-		tu perdurare possit. 110.
do foedus inter se pepige-		Capitis diminutio quid si-
re. fol. 77.		gnificet & quotuplex ea
Aqua quando non amplius		sit. fol. 114.
putrescat. fol. 81.		Carolus V quamdiu Roma-
Archangelorum quot fiat		no Imperio præfuerit. 115
mentio in sacra scriptu-		Carthago quando condita.
ra. fol. 33.		fol. 129.
Archiepiscopatus Germa-		Centum pro infinito. 119.
niæ quot. fol. 74.		L
		Cent-

Centum pro infinito. 119.	Danielis septuaginta hebdomadae quæ. fol. 126
Centum portas Thebas habuisse quid significet. 108	Decem prædicamenta comprehenduntur elogio Imperatoris. fol. 102.
Christus quadragenarium numerum quoties sanctificavit. fol. 114.	Decimas cur Herculi Romani prisca immolarint ratio. fol. 103.
Chartæ lusoriæ quatuor figuris constant. fol. 38.	Decimum quodq; orum majus est reliq;. fol. 104.
Climacterici anni qui dicantur. fol. 90.	Decumani fluctus proverb: fol. 104.
Climactericorum annorum qui effectus. 91.	Dentes soli inter omnia ossa sentiunt tactum. 48.
Crucem Christi representat statura humani corporis fol. 31.	Diebus falsorum Deorum nomina instinctu Diaboli indita. 70.
Crucis formam homo habet sub cranio. fol. 31.	Dionysio quid obiectum. fol. 109.
Item lupus piscis in capite fol. 31.	Dire dictæ q; Deorum ira fol. 25.
Crucis Christi partes quot. fol. 32.	Dithmarsia q; regio demersa dicta. 35.
Crucis ejusdem quot genera lignorum. fol. 32.	Divinæ majestatis nomen ab omnibus gentibus quatuor exprimitur literis. 28.
Cur Iudæi, non quadragenas plagas, sed unam minus inflixerint maleficis. fol. 115.	Doctoribus in inauguratione 26

ne quatuor conferuntur.	38.	Eurypinatura.	73.
fol.		F.	
Duodecim Zodiaci signa		Familia Comitum Hojen-	
disticho comprehendun-	108.	sium quando exspirarit.	
tur.		fol.	130.
Duodecim precipuorum		Ferdinandus maternus a-	
Deorum nomina disticho		vus Caroli V. Mauros	
complexus est Ennius.	109.	devincit.	130.
fol.		Friderici nomen unde con-	
		flatum.	18.
E.		Furiae a furore dictae.	25.
E litteram nascentes femi-		G.	
nae, sicuti A nascentes		Gabriel Angelus quoties a	
masculi exprimere di-	135.	caelo demissus legitur.	
cuntur.		folio	33.
Effractor quis dicatur.	96.	Gradarij sive Scularij an-	
fol.		ni qui dicantur.	90.
Eva initiali sui nominis		Graecorum sapientum no-	
littera, dolorem expri-		mina.	76.
mit, et nomine retrogra-	135.	H.	
do gaudium.		Hala Saxonum quando	
Emanuel septem litteris	68.	edificata. fol.	124.
constat.		Halcyones quando nidi-	
Evangelographi per qua-		cent. fol.	74.
tuor animalium figuras	30.	Hebraicum Evangelium	
representantur.		Matthaei desideratur.	
Eumenides dictae q: mini-		folio	63.
me mites.	25.	L 2	Hebrai.

Hebraicus sermo numeris est fundatus. fol. 65.	imaginem cordis, ei ^q tres infixos clavos ge- stant. fol: 8.
Henrici Ranzovij de annis climactericis ratio. f. 92.	IHS OVS numerum 888. exprimit. fol. 142.
Ejusdem de quingentena- rio iudicium fol. 120.	Innocentiae gradus tres sunt fol: 140.
Ejusdem de septingentena- rio verba. fol: 127.	In viris & mulieribus e- qualis est costarum nu- merus, licet ex Adamo una desumpta. f. 110.
Homo quot constet ossibus, dentibus, & venis. 47.	Ionam Prophetam cete ul- tra 250. miliaria circū- duxit fol: 50.
Homo quā longus, tam etiam est latus expansis brachijs. fol. 82.	L.
Homo cum longissimus se- ptem pedes longus est. fol. 82.	Latronum duorum cum Christo suspensorum no- mina fol. 8.
Homo per septenarium na- scitur, crescit, & decre- scit. fol. 82.	Lepus quot annos vivat. fol. 51.
Honos cur aspiretur, onus verò non, lepida ratio. 137.	Lepus duodecies in anno parit. fol. 110.
Humores quatuor disticho comprehenduntur. 34.	Litterarum Latinarum & Graecarum quantum que- libet designet explicatio. fol. 141.
I.	Litteram longam ex se fa- cere proverb: f. 140.
Iehovae nomen ex septem græcis vocalibus consti- tum est. fol. 70.	
Iesuitæ in suis insignibus	

Lubeca

Lubeca Anseaticarum ur- bium caput. fol. 77.	for numerus est quā m ul- rorum. 45.
Luna septenario numero mirè gaudet. fol. 73.	Mulieres quinque geminos uno partu possum pare- re. fol. 46.
Lunenburgenses Salinae quando primū erupe- runt. fol. 20.	N. Nautæ quot ventos statu- ant. fol. 108.
M. M littera morosū atis & stoliditatis, nec non mil- lenarij signum est. 137.	Ne my quidem facere au- det proverb: 137.
Magdeburgum urbs quan- do eversa & rursus ob- fessa fol. 130.	Nilus quot habeat ostia. 73 Noventarij sive Enneatici anni qui dicantur. f. 91.
Marsilij Ficini de annis cli- maticis ratio. 92.	O. O littera qualis. fol. 116.
Magellanica quando dete- ctæ cepta. 35.	Oceanū natura. 73.
Mense Septembri plures terremotus, inundatio- nes, incendia, & id ge- nus malorum evenire so- let, quā reliquis. 86.	Omnibus mortuis septem- pedalis urna sufficit. 32.
Mēvos sicut & νεῖλος nu- merum dierum anni, vi- delicet 365. exprimunt. fol. 142.	Oratio dominica septem petitionibus, & septies septem verbis constat. fol: 62.
Mulierum vigentium ma- -	P. Palæstina sive terra Ca- naan in tres divisa fuit partes. fol. 6.
	Paradisi flumina quot. fol: 27.
	Parla-

Parlamenti Gallie nomina fol. 75.	Quarta luna nati qui di- cantur. 38.
Parcarum nomina & offi- cia. 24.	Quatuor modis purgatur cerebrum. 34.
Partuum difficultates un- de eveniant. 16.	Quatuor sunt cibi digestio- nes. 34.
Precauuncula vetus de se- ptenario. 87.	Quatuor bone matres, pariunt quatuor pessimos liberos. 38.
Pili sicciores sunt omnibus corporis partibus etiam ipsis ossibus. 34.	Quatuor animalia vitam hominis superant. 40.
Planetis conveniunt gem- mae, lapilli, & metalla. folio 72.	Quatuor sunt limites Ger- maniae. 40.
Pontifex in septem sui cor- poris locis sumit oscu- lum. 80.	Quinta classis homo pro- verbium quid significet. fol. 48.
Prætoria quot sint in in- feriori Germaniâ, à qui- bus appellatio non ad- mittitur. 75.	Quoties Christus in passio- ne loquutus. 63.
Et quod sint à quibus admittitur, eorumque nomina. 75.	Quoties idem tota vitæ tempore sanguinem effu- disse legatur. 64.
Q.	Quot partibus ejus corpo- ris in passione cruor ef- fluxerit. 64.
Quater Deus Noe appa- ruit ante diluvium. folio 39.	Quot Angelorum in sa- crâ scripturâ fiat men- tio. 33.
	Quod diuersa & magna miracu-

miracula Christus ediderit. 64.	ti antequam gignerentur. fol: 66.
Quot legantur in sacra scriptura à mortuis resuscitati. 66.	Septenario numero ipsa oracula & verba Christi apud Ioannem comprehenduntur. 69.
Quot Prophetie in Evangelio de Christo reperiantur. 68.	Septimae decoctionis Saccharum, proverbium quid. 81.
R.	
R littera est canina. 137.	Septem convivium novem convitium, proverbium. 81.
Roma quot olim habuerit templa, & hodie habeat precipua. 76.	Sexagesimus tertius annus, cur hominibus plerumque vitam adimat. 95.
Romani quot habuerint Reges. 78.	Sex opera corporalia pietatis & totidem spiritualia, versu includuntur. 52.
Rome urbis montes. 76.	Siebenburg regio unde nomen contraxerit. fol: 79.
Rostochium urbs ad Varanam celeberrima. 77.	Singull Planete humani corporis partes quasdam regunt folio 71.
S.	
Saccharum quando lapidescat. fol: 81.	
Sal condimentorum omnium optimum tribus modis conficitur. 20.	
Samson septies rogatus, septimo die problema exponit. 60.	
Septem sunt prænuncia-	

Sol in plenilunio tempore passionis Christi defecit. fol. 8.	Tres reperiuntur in sacris qui quadraginta dies ac noctes jejunarunt. 114.
Solis equi quot sint, eorum- demq; nominum expli- catio. 41.	Tres fuerunt Christi inno- centis primarij conde- mnatores, fol. 9.
Spiritus sancti dona. 61.	Tres sunt Herodes quos in- famis crudelitas famosus facit, fol. 10
T. T littera est salutis & cru- crucis. fol. 139.	Tres viri in coelum subl- ti sunt. 11.
Tētray vocabulum, lit- terarum suarum nume- ro, numerum bestie 666. Apoc. ii. exprimit. 142.	Tres sunt montes montium omnium altissimi. 23.
Ter perversi Iudaei Christo in passione illudunt. 7.	Tria sunt optanda. 13.
Ter Maria circa corpus Christi unguentum adhi- bet. fol. 9.	Tria humane lingue offi- cia fol. 16.
Ter tribus in locis se signa- re crucis signo Christia- ni solent. 22.	Tria sunt fulminum genera fol. 19.
Tertio Aprilis, & non 25. Martij, Christum crucifi- xum esse Batingerus de- monstrat. 9.	Tria cappa pessima, Pro- verb. 21.
Tolli de medio quid signi- ficet. 22.	Tribus modis peccamus. fol. 11.
	Tribus modis legitimantur spuriij. 14.
	Tribus continetur vita. 17
	Tribus coronis olim coro- nabantur Imperatores. fol. 18.

Tria

Triginta Ens non caret mste io. fol. 11.	Vindicta seu festuca quid. fol. 11.
Triplex Pontificis corona quid subindicet. 12.	Vinum quomodo proban- dum. 39.
Trium litterarum homo. 22	Vita humana in triade consistit. 25.
Troja ter equorum mimiste- rio capta. 19.	Urbis Romæ imperium quando mutatum. 128.
V. litteræ proprietates. f. 136	Urbium Vandalicarum numerus. 53.
Ventorum nomina f. 109.	

Aequo Lectori Typographus.

Quum absente Auctore aliquot hujus Opusculi pagellæ typis sint descriptæ, fieri non potuit, quin inter excudendum multa exciderint operarum errata, quorum nonnulla hic subijcimus. Reliqua, petimus ut excuses & tollas, interpunctionesq; non satis attentè quibusdam in locis observatas, tuo Marte emendes. Vale.

Folio 20, lin: 1. pro caludere, lege claudere Fol. 29. lin. 13. pro quatuor, lege quater. Fol. 32. lin. 13. pro frondes suos, lege suas. Fol. 36. lin. 7. pro nomen, lege omen. Fol. 37. lin. 3. pro diem, lege meridiem. Fol. 109. linea ultima pro fuerunt, lege fuerunt. &c.

METHODUS APODE-

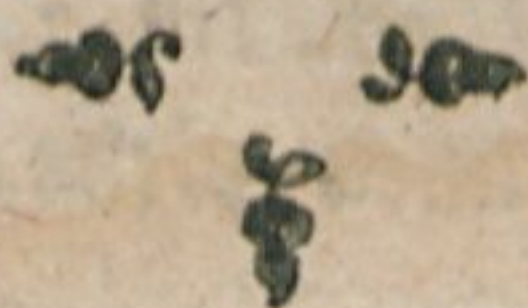
mica, seu

Ratio describendi & lau-
dandi regiones & urbes,
monens quid singulis locis,
præcipue in peregrinando,
studiosi sciscitari, ex-
piscari, & observa-
re debeant.

Amplissimi & nobilissimi viri,

HENRICI RANZOVII,

*Regij Vicarij & Consiliarij jus-
su, auspiciis, & impensis, ordi-
ne, attentè, diligenterq; ab Al-
berto Mejero con-
scripta.*

CAPUT I.
DE COSMOGRO-
PHICIS.

I.
Longitudo & Latitudo loci, non Geometrica, sed Cosmographica.

2. Declinatio poli: Magnetis à polo mundi. Declinatio acus, seu lingulae compassi, & pixidis nauticae, ac horologiorum solarium à lineâ meridionali.

3. Sub quo parallelo situs locus: An sub Aequatore, an inter Aequatorem & Tropicum; an sub Tropicò aliquò; an inter Tropicum & circulum Arcticum; an sub circulo Arcticò vel Antarcticò; an intra Arcticum & Polum, an sub Polò ipsò? &c.

4. Sub quò climate.

5. In quâ Zonâ, temperatâ, intemperatâ, torridâ, frigidâ.

6. In quò Hemisphæriò, Boreali, Australi.

7. An nobis Perioeci, Antœci, Antichthones seu Antipodes.

8. An Amphiscij, an Heteroscij, an Periscij. Vm-

9. Umbrarum ratio, seu proportio
gnomonis & umbræ.

10. Quantitas diei & noctis, mini-
mæ maximæq; noctium æstivalium,
solstitialium, luces.

11. Ortus & occasus Solis, diebus
solstitialibus,

12. Crepusculorum matutinorum
vespertinorumq; initia & fines.

CAPVT II.

DE ASTRONOMICIS.

1. Horoscopus ascendens.

2. Medium cœli (cor cœli.)

3. Zenith (Stella verticalis) Nadir,

4. Stella Topica.

5. Stella dominans, signum cœli &
gradus ac planeta, cui locus subjectus
sit.

CAPVT III.

DE GEOGRAPHICIS.

1. An locus sit mediterraneus; an
pars continentis.

2. Isthmus, chersonesus, peninsu-
la, insula, halga, marsica, insula parua,
mediocris, magna, maxima.

An

An, quales Orchades, Sporades,
Cyclades, Delus, Mobilis.

An Insula continentis vel maris.

3. An sit *χωρα ἐπιθλαπιδι*, ora
maritima, tractus marinus, littoralis,
an der Seeant.

An ad mare vel oceanum.

4. An ad Sinum vel portum maris,
an ad Porthmum (fretum.)

5. An ad flumen, seu fluvium, aut
fluvij ostia sita urbs sit.

6. An inter Syrtes. &c.

CAPVT III.

DE CHOROGRAP- PHICIS.

1. Situs urbis generalis, quâ regio-
ne, quô regnô, archiducatu, ducatu,
principatu, marchionatu, comitatu,
episcopatu, præpositurâ, præfecturâ,
territoriô, diœcesi, hardâ.

2. Situs relativus, collatione factâ
ad proximas regiones vel urbes; ver-
sus quam mundi plagam; quem cœli
cardinem spectet; plaga; directio.

Distan-

3. Distantia miliarium plagalis, di-
rectionalis.

4. Termini seu fines: quibus regio-
nibus, fluminibus, montibus, sylvis
limitetur, circumscribatur, separetur.

5. Amplitudo regionis, collata ad
alias: quàm longa, lata, ambitus, cir-
cuitus.

6. Urbium, civitatum, oppidorum,
arcium, castrorum, pagorum (vico-
rum extra oppida) villarum frequen-
tia & celebritas, grosse vnd kleine
Dörffer.

7. Divisio regionis, partes, episco-
patus, præpositura, præfectura,
Ampte/ Harde/ Birkhe/ satrapia.

8. Urbes præcipuæ, metropoles,
civitates maiores (matrices, Haupt-
stätte) emporium (eine Kauffstadt/
Hansestadt/ vnd da der Stapel ist/ oder
da eine Niederlage ist/ eine Handelstadt.

Kuntoer/ Zuckher/ colonia, muni-
cipia. oppida libera, Kenserfren/ vnd
die einen Kolande haben/ suburbia, sti-
pendiaria confœderata, principibus
subjecta, Pros

9. Provinciae stipendiariae (procōstrales, pratoriae, praesidiales.)

10. Vicinia regionum, urbium, oppidorumq; & quales vicini.

Tutus accessus & transitus (Sicherer Paß/ ab und zufuhr.)

11. Vię publice, statuae mercuriales.

12. Itineris qualitas.

CAPUT V.

DE TOPOGRAPHICIS.

1. Situs specialis, *Wo es lige/ an edito, declivi, vel humili locō sita sit: In locō palustri, in planicie, valle, monte, radice montis, promontoriō, rupe.*

An urbs muro includat colles.

2. Regionis vel urbis figura.

3. Extensio plagalis, à quā plagā mundi, in quam extendatur; *Wo es sich hinaus strecke.*

4. Magnitudo, longitudo, latitudo geometrica, ambitus, diameter.

5. Divisio partesq; urbis.

6. Fossa cingens urbem, quā lata, profunda.

7. Valli, propugnacula, (*brustwähr*) speculae;

8. Mu-

8. Muri ex quâ Materiâ, quales, quanti, quàm longi, quàm alti, crassi, Mœniorum turres,
9. Portæ, ostia,
10. Vici in oppidis, (plateæ,)
11. Aquæductus publici.
12. Pontes, an lignei, lapidei: an pēfiles, an sublicij, versatiles? *αφειδρωεις.*
13. Molæ, seu quæ aguntur aquâ, seu vento, seu jumentis, seu hominum manibus.
14. Aedificia: in quibus spectatur cōmendaturq; situs, magnitudo, materia, forma, figura, sculptura, pictura, splendor, pulchritudo, elegātia, ornamenta, prospectus, peristylium, vestibulum, limen superum & inferum, menianum, frontispicium, tecti genus, atrium, pavimentum, granarium, sirus, aviarium, vivarium, culina, penarium, cellarium, hypogeum, cœnaculum, triclinium, conclavia, cubicula, thalamus, andron, gynæceum, hypocaustum, vaporarium, apodyterium, valetudinarium, balnea privata, nymphæa, aquæductus privati, & alia
lia

lia res necessariae ad oeconomicos usus, aliaque commoditates.

15. Aedes publicae, curiae, basilicae, palatia, praetoria, ac varia ejus generis, macella, diversoria, apothecae, pharmacopolia, xenodochia, nosocomia; Hospital/ Spittalheuser/ Siedhouser/ orphanodochia, ptochodochia, balnea publica, thermę magnifice exstructae, telonia, argentariae.

16. Theatra, amphitheatra, scaenae, sphaeristeria, palaestrae, gymnasia, labyrinthi, circi, catadromi, hippodromi, porticus, xystus, cryptoporticus, arcus triumphales, trophaea, signa, statuae, metae, columnae, cippi, obelisci, colossi, pyramides, moles, clivi sepulcrales Ethnicorum, paganorum, Gigantum strata sive lectisternia, aliaque res visu mirabiles.

17. Bibliopoliorum, bibliothecarum, museorum, scholarum, lyceorum, academiarum, athenaeorum, archivorum, item synagogarum, collegiorumque aedificia.

M

Æ

18. *Ædes sacræ, templâ, fana, delubra, sacella, ecclesiæ cathedrales, cui divo consecrata; aræ, ornatus templorum, picturæ, imagines in templis, idola, organa templorû, horologia admiranda, turres, cāpanæ, tintinabula, nolæ, baptisteria, suggesta.*

19. *Monasteria, cuius ordinis, collegia, synagogæ.*

20. *Arces regiæ, earumq; celebritas, castra.*

21. *Armamentariû, & quæ ac quot tormēta, bombardæq; æneæ in eo contineantur.*

22. *Nobilium sedes, Juncferen hōse/ Rittersise.*

CAPVT VI. DE GEORGICIS.

1. *Facies & natura 4 horarum anni, Veris, Æstatis, Autumni, Hyemis, in eâ regione ferè usitata.*

2. *Venti loco peculiare.*

3. *Locus apricus (expositus Soli) tutus à ventis insalubribus.*

4. *Aëris qualitas, commoditas, tēperi-*

M 2

peri-

peries, salubritas, an ibi plerumq; se-
nescant homines, aut non longā æta-
tem ducāt, quibus morbis sint obnoxij.

5. Pulcritudo regionis, locus amœ-
nus, ein feiner lustiger Ort.

6. Terra plana, solida, salebrosa,
montosa, sylvosa, aquosa.

7. Fundus, soli qualitas seu natura,
terra uliginosa, paludosa, lutosa, glebo-
sa, argillosa, pinguis, macra, arida, a-
renosa, sabulosa, glareosa, bituminosa
gipsofa, cretacea, tophacea, sulfuginosa,
lapidosa, carbonaria Mohr/ Mo-
ras/ Rodde/ Heide/ Geest/ Marsck/

8. Agri, cultus agrorū, ratio colendi,
satio, quid & quantum seratur, quid
reddant prædia.

9. Soli naturalis bonitas, soli uber-
tas (fertilitas) messis, copia annonæ,
proventus frumentorum, rerum va-
riarum copia, & voluptates, quæ inde
percipiuntur.

10. Gramina, prata, pascua, campi,
foenisecium.

11. Septa.

12. Horti, hortī pēsiles, pulvini her-
bacci

bacei, areolæ, labyrinthi hortenses, topia sive topiaria, xisti, Lustheuser in hortis.

13. Herbarum, herbarum variæ species, vires herbarum ibi notæ, & experientia medicinae ad morbos hominum pecorumque.

Flores, frutices, suffrutices, arbores, arborum varia genera, fructus, fructuum multitudo, magnitudo & qualitas, aromata.

14. Vineæ, vini genera.

15. Sylvæ, quæ fructiferae, quæ ceduae, quæ inceduae, luci, saltus, Feuring/ Holzkolen/ Steinkolen/ Klinger/ Kluen/ Torff/ Mose/ Heide/ Stro.

16. Montes, tumuli, clivi, colles. Porro in montibus considerantur laudaturque celebritas, situs, altitudo, longitudo, extensio plagalis, prospectus, radix montis, stagna in cacumine, ortus fontium, fluviorumve, metalla, gemmae, gramina, herbarum, frutices, genera arborum, sylvæ, ferae, venationes, an montes colantur, an sint idonei agris, hortulis, vinetis. Item specus.

Quæve

Quæve aliæ res ibi inveniantur.

Monumenta vetera, vel si quid habent
novum, prodigiosum & memorabile.

17. Stagna, lacus, fontes, fontium or-
namenta, rivi, amnes, flumina, fluvij.

Porro in fluminibus attenditur scaturi-
go, ubi oriantur, unde augeantur, quo ten-
dant, ubi exeant fluvij ostia, quos amnes
aut rivos recipiant, quæ flumina illaban-
tur; amplitudo, latitudo, flexus, longitu-
do, profunditas, an idoneum sit flumen
navigationi et navigantibus, an alicubi, &
ubi, vadofum.

Quæ oppida, quos pagos ordine pre-
terfluant. Quæ prata & nemora irrigent.

Quæ genera quantamq; piscium co-
pm alant.

Quæ molarum genera, & quot nu-
mero moletrinas agant, quot stagna effi-
ciant.

Quos usus alios præbeant locis, quæ
præterlabuntur.

Demum si quid novum, seu insolitum,
& proprium præ alijs habeant.

18. Aquæ qualitas, dulcis, salsa, amara,
limpida & salubris, quid generet, quid
emittat:

19. Piscinæ.

M 3

Ther-

20. Thermæ, quorum Mineralium par-
ticipes, cujus qualitatis, quarum virium.
Quos morbos curent, lavandi ratio.

21. Salinæ, salis genera, salis fodiendi,
coquendi, præparandi ratio,

22. Mineralia.

Metallifodinæ (*Bergkwerck*) venæ
metallicæ, metallorum genera & proven-
tus, aurifodina, argentifodina, ærariafo-
dina, ferrariafodina, calcifodina, fodina,

23. Margaritæ, gemmæ, succini captu-
ra, corallia,

24. Aves, avium varia genera.

25. Pisces, piscium varia genera.

26. Animalia, animalium genera, peco-
ra, greges, armenta,

27. Serpentes, viperaria, venena, vene-
norumq; remedia ibi cognita.

28. Feræ, leporaria, theriotrophia, vi-
varia.

29. Commoda vitæ alia, quibus maxi-
mè abundat aut destituitur hæc regio.

30. Et si quid solum hoc habet novum,
înusitatum & insigne.

CAPVT VII.

DE NAVTICIS.

In mari à navigantibus attenduntur.

1. Vastitas.

2. Pro-

2. Profunditas, an idoneum sit mare illud velificantibus.
3. Aquæ qualitas, color, an salsa, pelucida, turbida, viridis.
4. Fundus, arenæ color & qualitas.
5. Vada, brevia.
6. Syrtes, Lauffende Sandt/ oder Tribsandt.
7. Dorſa, Reſſ.
8. Saxa latentia, medijsq; in fluctibus aræ, Blinde Klippen.
9. Saxa Scyronia, Cyaneæ, ſeu Symplegades.
10. Rupes, ſcopuli
11. Promontoria,
12. Naufragia.
13. Sinus, ein Wiſck.
24. Portus, ein Have/ ſtatio navium.
15. Porthmus, trajectus, ein Vehr.
16. Fretum, ein enge ſteiff Strom.
17. Euripus, gurgēs, vortex, vorago, umbilicus maris, ein Swalch/ eſſte haſſa walch.
18. Aëſtus maris, fluxus, refluxus, reſeſſus maris, reciprocatio maris, Ebbe vnd Fluht.
19. Aëſtuaria, Sylen/ Sluſen.
20. Naves, cymbæ, & harum diverſæ formæ & appellationes. DE

CAPVT VIII.
DE POLITICIS.

1. Populi frequentia.
2. Lingua, ejusq; idiomatis Pronunciatio, aut cum alijs linguis vicinitas seu cognatio.
3. Nomina quædam propria virorum & mulierum rariora, item appellativa.
4. Victus ratio, pistoria, cibus, ciborum varietas & differentia, Potus, cerevisia, vinum, vini differentia, coquendi artes singulares, vulgò aut alibi incognita, artificia obsonatoria, hoc est, ad cibum pertinentia.
5. Vestitus virorum & mulierum, nobilium, sacerdotum, monachorum, civium, rusticorum. Item vestes ad ornatum pertinentes, sponsarum, item vestes funebres.
6. Ingeniorum fecunditas, civium, incolarumq; ingenia, industria, studia, mores, probitas, humanitas, hospitalitas, diversoria rara vel nulla, aliaq; civium virtutes & vitia, concordia aut discordia.
7. Artificia mechanica, navigationes, negotiatio, mercatura, societates, facultates.
8. Nundinae. *Jarmarckt / pferde marckt oder Rosmarckt / merces importanda vel exportanda.* Mo-

9. Monete, pondera, mensurae, tum a-
 idorum tum liquidorum, ulnae, perticae,
 seu virgae mensoriae, jugerum demetarum-
 ve quantitas.
10. Politia, Respub, civilis, forma Politi-
 cæ gubernationis, (honestæ, iustæ,) **Statu**
recht/ Burgrecht/ Scerecht/ Iudicia
 iure & legibus constituta, jus, leges, jus
 criminale, seu pœnæ capitales, **Halssges**
richte/ Tribus, dignitates & officia ci-
 vilia & forensia, Tribuum dignitates.
11. Quæra publica, census, tributa, ve-
 stigalia, **Zollen/** servitus, libertas, com-
 munitates, privilegia, mutationes publicæ,
 & harum causa.
12. Bellicositas, bellandi ritus, & disci-
 plina militaris, dignitates bellicæ, quæ &
 quibus conferantur, officia militaria.
13. Ritus sponsaliorum, nuptiarum, conju-
 giorum, pædosymposiorum, cõviviorum.
14. Conventus solemnes.
15. Choreæ, ludicra exercitia.
16. Funebres pompæ, sepultura, exse-
 quiarum ratio.

CAPVT IX.
DE SCHOLASTICIS.

Res litteraria & libraria.

M 5

Littera.

1. Litterarum characteres, in eâ regione peculiâres, quales olim litteræ Gothicæ.
2. Bibliopolia, bibliothecæ, officinæ typographicæ, libri rari & secreti, antiqui codices, manuscripti, non impressi.
3. Antiquæ notationes in rupibus atq; saxis incisæ, aliæq; antiquitates.
4. Antiqua numismata Rom. Imper. & similia.
5. Antiquæ vel recentes artificiosissimæ picturæ, item columnarum, cipporum, statuarum, obeliscorum, pyramidû, sepulcrorum, conditoriorû, urnarum, sarcophagorum, ac aliorû monumetorû inscriptiones.
6. Epigrammata nolæ, campanarum, bombardarumq; etc. & inscriptiones
Item: Elegiæ, comœdiæ, tragœdiæ, satyræ, pasquilli, propemptica, hœdœporica, epithalamia, epitaphia, cenotaphia, epicedia, rhapsodiæ, centones, technopegnia, carmina leonina, serpentina, concordantia, antistropha, reciproca, seu retrograda, correlativa, ænigmatica, ænigmata.
7. Rithmi, dicteria, adagia, proverbia, apophthegmata.
8. Cantiones & melodiæ artificiosæ, suaves, veteres, & recentes; in genere diatonico, chromatico, & enharmonico.

Partes

Partes dulcisonæ, 2.3.4.5.6. vocum, &c.

9. Organa, musica privata omnis generis, hydraulica, organistæ, musici, practici & instrumentales.

10. Instrumenta Geometrica, Astronomica, Annuli astronomici, cylindri, horologia solaria, automata, organa mathematica, mechanica, opera mechanica egregia, machinæ.

11. Artifices in artibus mechanicis excellentes.

12. Pictores nobiles, statuarij, sculptores, carpentarij, architecti, aurifabri artificiosi, artificesq; alij.

13. Academia, Rector ejusdem, Professores, Frequentia studiosorum, auditoria, lectoria, stipendia Doctorum.

14. Artes liberales, lectiones publicæ in scholis & academijs, studia, institutionis ratio, scholasticum regimen, disciplina scholastica.

15. Scholæ triviales, gymnasiarchæ, ludimoderatores, scholarum lectores, eorundem stipendia.

16. Viri docti, Theologi, Iureconsulti, Medici, Mathematici, Arithmetici, Geometræ, Astronomi, Astrologi, Musici, Theorici, Componistæ (ut vocant) Poëtæ, Oratores.

Oratores, Historiographi, Ethici, Chiro-
mantici, Necromantici, Alchimistæ

17. Venatores, aucupes (*Wildschützen*) piscatores, (pro indagandis scilicet
historijs & naturis ferarum, volatiliū
& aquatiliū.)

CAPVT X.

DE ECCLESIASTICIS.

(*Ecclesia, Respublica ecclesiastica.*)

1. Festi.
2. Religio, cultus diuinus,
3. Superstitio, idololatriæ,
4. Exercitia sacra, cæremonia, ritus va-
rij & horum initia ac progressus, missæ,
cantiones sacrae.
5. Conciones, doctrina.
6. Auditorum frequentia, devotio, pie-
tas, sanctitas.
7. Ieiunia, eleemosinæ, peregrinatio-
nes religionis ergò (*Walfahrten.*)
Dignitates & officia ecclesiastica.
8. Pontifex, Cardinalis, Patriarcha, Ar-
chiepiscopus, Episcopus, suffraganeus, me-
tropolita, præsul.
9. Abbas, Prior, Præpositus, Decanus,
Monachi, Canonici, Moniales.
10. Doctores celebres, Theologi, eccle-
sia ministri. Prophe?

11. Prophetæ, sancti, hæretici, apostatæ.
12. Salaria & stipendia Ministrorum ecclesie amplæ, præbendæ opimæ, provenus & possessiones ecclesiasticorum.
13. Privilegia Clericorum.
14. Disciplina ecclesiastica.
15. Iudicia sive consistoria ecclesiastica.
16. Leges de causis matrimonialibus, & de contrahendis nuptijs.

CAPVT XI.
DE HISTORICIS.

Generalia.

1. Urbis antiquitas seu origo.
Quando urbs, urbisq; partes, templa, turres, curiæ, arces, primùm condicæpta.
2. Primi conditores, alumni.
3. Nomina, appellationesq; veteres ac recentiores, etymologia seu ratio nominum.
4. Insignia regionis, civitatis, & ratio significatioq; insigniorum.
5. Primi inhabitatores. Incolæ, qui olim eas terras tenuerunt.
6. Antiquissimæ familiæ, originis patriciæ, nobilium, quæ olim fuere, & hodie quoque existant.

Vete.

7. Veterum incolarum, patriciorumque
virtus.

8. Res celeberrimæ à veteribus incolis,
pace belloque gestæ, victoriæ illustres, mo-
nomachia, naumachia, historiæ memora-
biles, artes ibi primum inventæ.

9. Gubernatores illustres, Pontifices,
Imperatores, Reges, Archiduces, Duces,
Palatini, Landtgravij, Marchiones, Comi-
tes, Barones, Satrapæ, Præfecti, Consules,
Senatores, & Domini veteres virtute præ-
stantes, qui olim præfuerunt & hodie
præfunt.

10. Viri alij illustres, præstantes equi-
tes, sapientes, (Weltweise) prophetae,
sancti, hæretici, qui & olim claruerunt,
quosq; illa genuit terra.

11. Resq; aliæ auditu memorabiles.

12. Eteosticha.

CAPVT XII.

DE CHRONOLO- GICIS.

Historiæ speciales, Annales.

1. Monstra, portenta, ostenta.

2. Prodigia istis locis visa.

3. Cometae, eclipses, magnæ ☿☿.

Immen-

4. Immensa frigora, gelidissimæ hyemes.
5. Torridæ æstates.
6. Fulgura, tonitrua, fulmina.
7. Incendia.
8. Tempestates magnæ.
9. Inundationes, diluvia.
10. **Volcanbruche.**
11. Grandines magnæ & noxiæ, nives profundissimæ.
12. Terræ -- motus.
13. Locustæ.
14. Caritas annonæ, & vilitas, fames.
15. Pestilentia, circa quas annotandum, quot exstiterint, ex quibus partibus sint ortæ, quales, quando cœperint, quam diu sævierint, quando finierint.
Quot & quos e medio sustulerint?
Quomodo, & quibus novis certisq; remedijs, aliqui in eâ peste servati fuerint.
16. Bella, prælia, conflictus, obsidiones, expugnationes urbium, devastationesq; calamitatesq; aliæ: quibus ex causis ortæ, & per quos excitatæ.
17. Seditiones, pacificationes, fœdera, & cum quibus contracta.
18. Facinorosi nobiles, latrones, sicarij.

Pira-

19. Pirata (Seeruber)

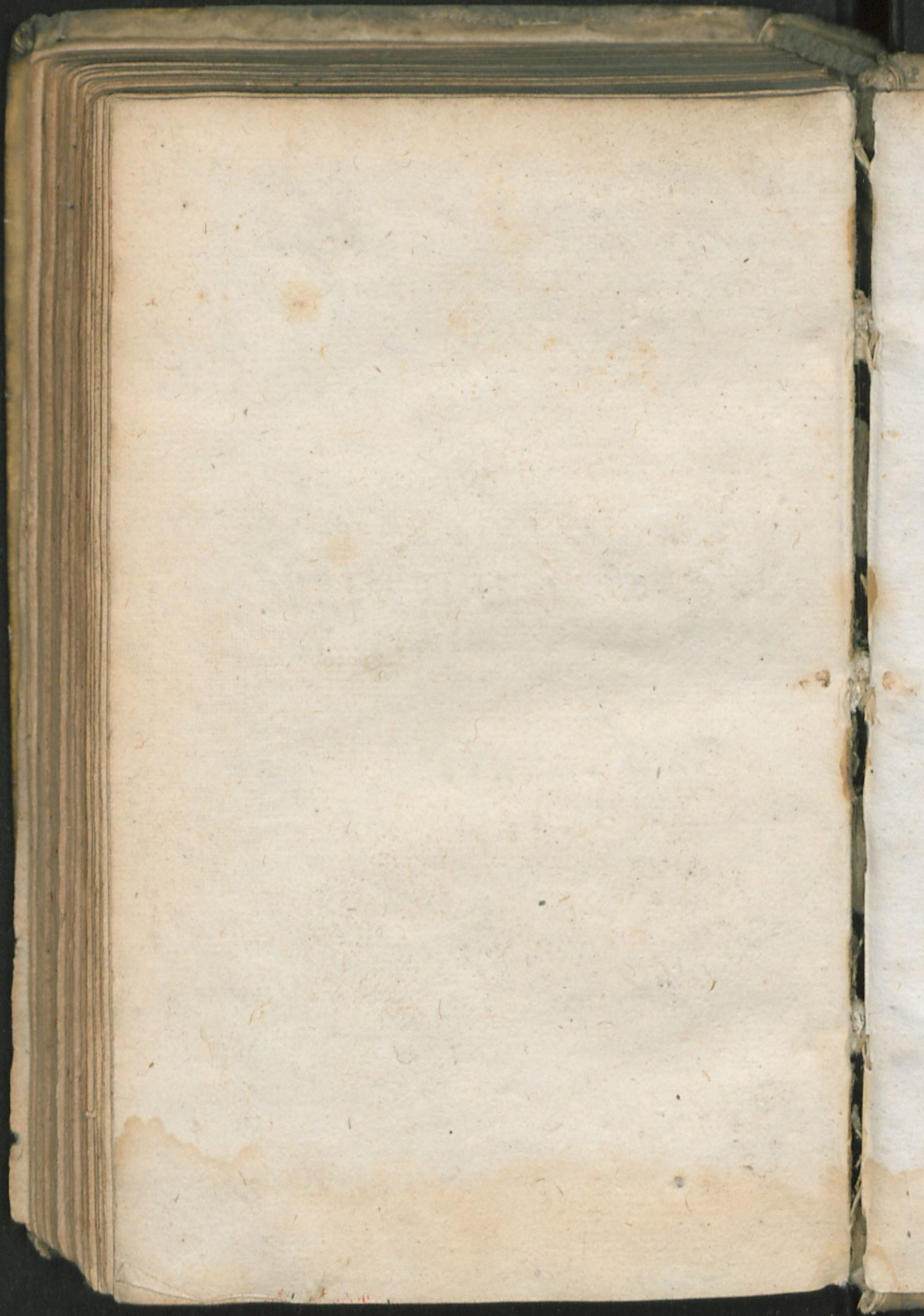
20. Incendiarij (πυρμαντες). Mordobrenner/ & eorum facinora.

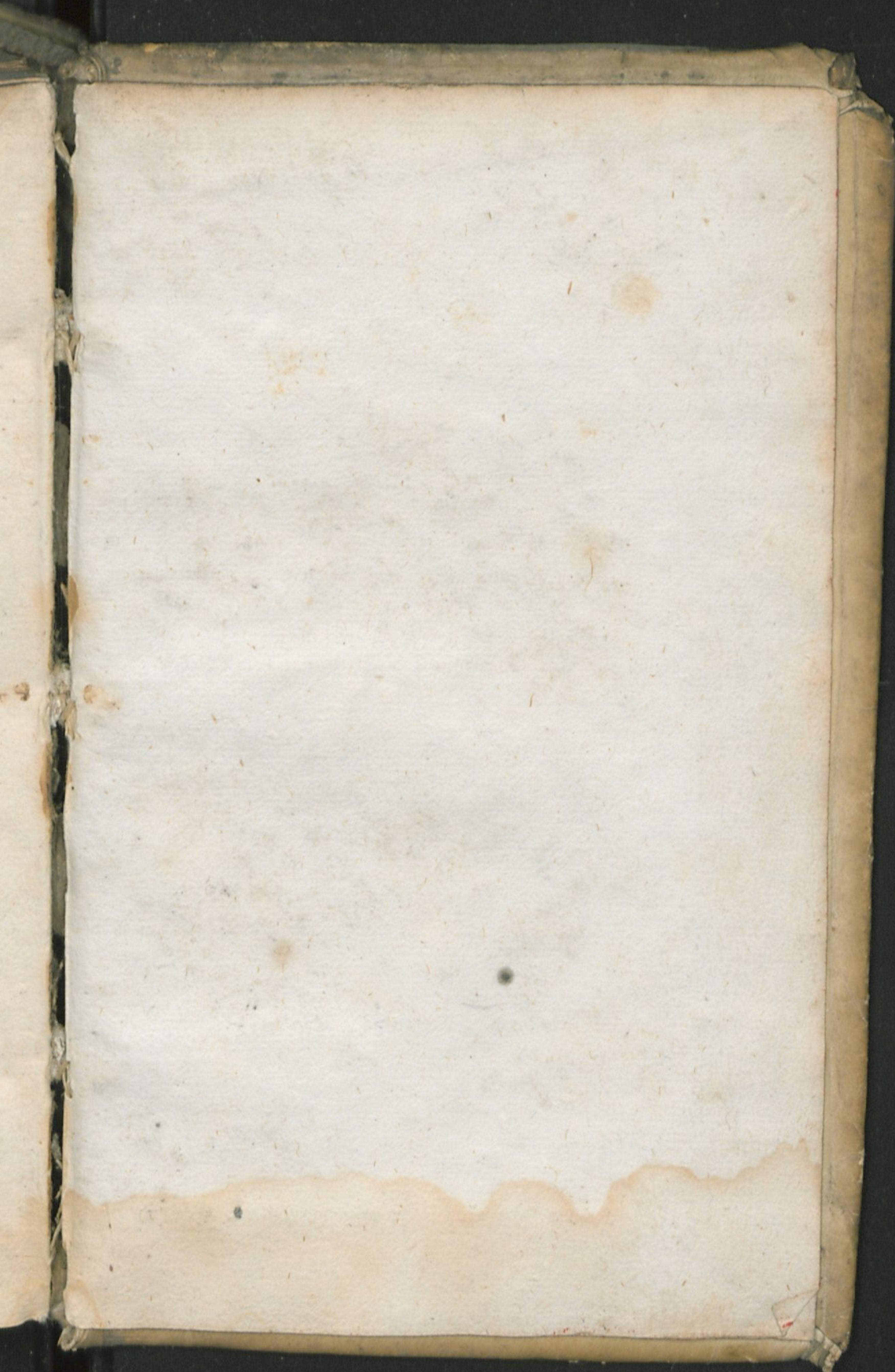
21. Et qui horrendis casibus periēre, an propriâ culpâ pœnas acceriverint, an verò fato in hæc mala inciderint, & id genus alia.

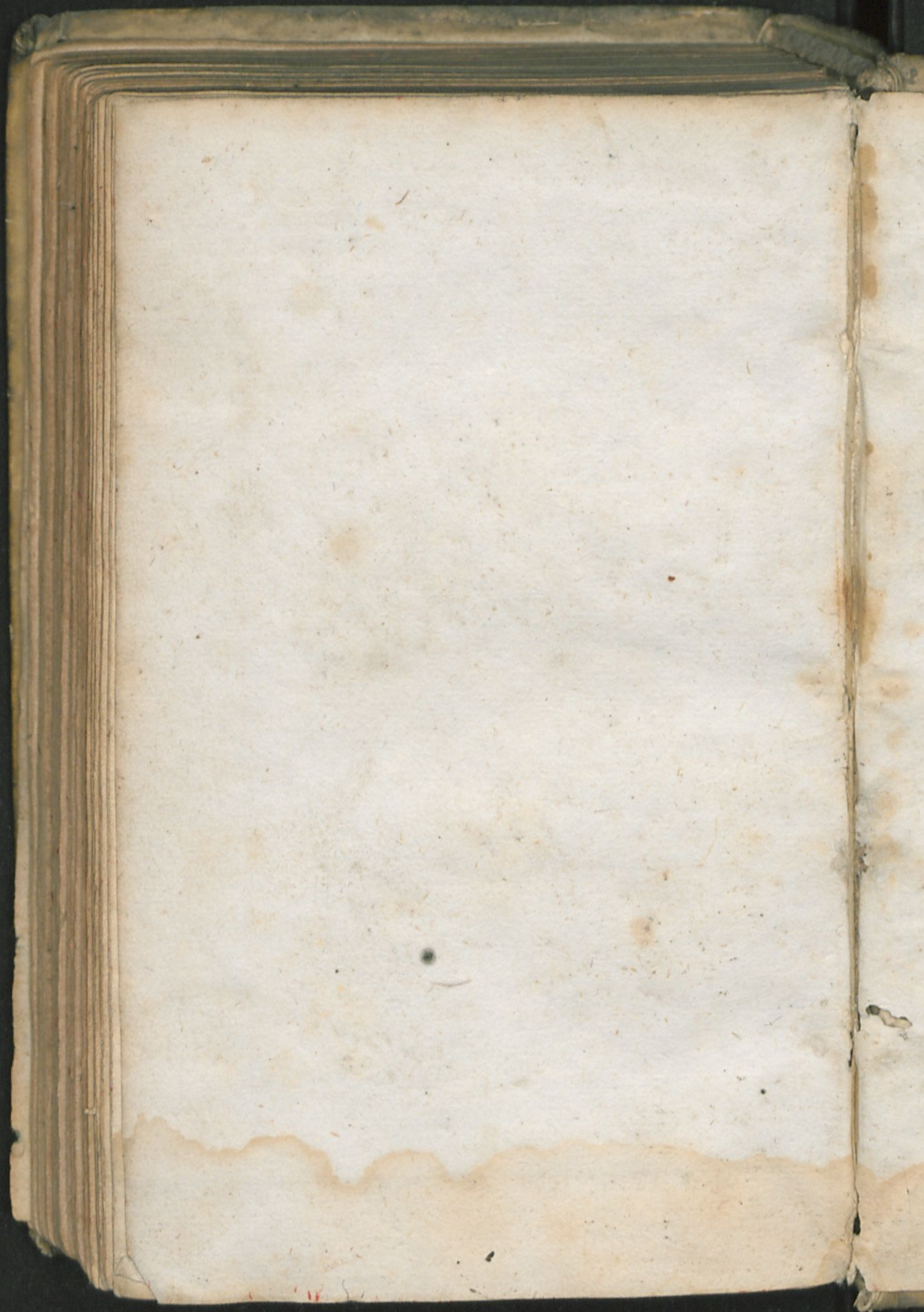

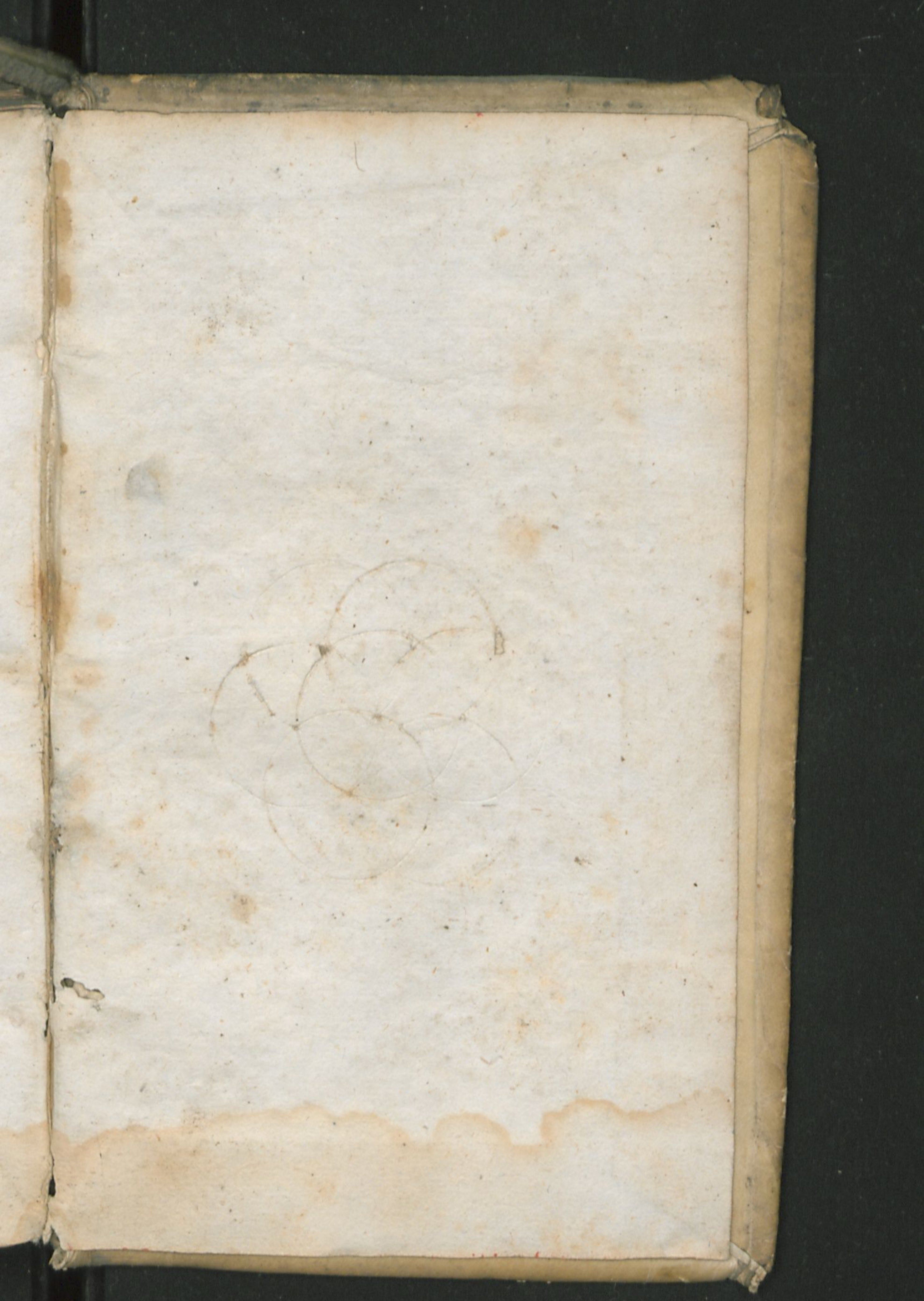
VI

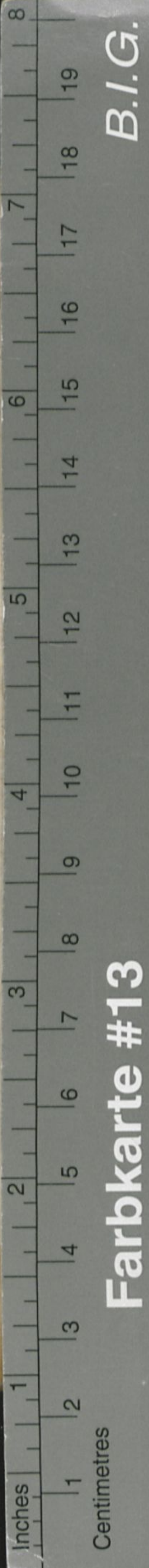

H6. 53 ff.

*2203225

M.C.

20103

Farbkarte #13

B.I.G.

PETRI LINDE-
BERGII

*De precipuorum tam in sacris
quam Ethnicis scriptis Nu-
merorum nobilitate, mysterio,
& eminentiâ, liber unus, nu-
per in Bibliothecâ Bre-
denbergensi ex varijs aucto-
ribus collectus.*

Auspicio & expensis, amplissimi
& illustris viri
ENRICI RANZOVII Equitis
Holfati, qui non pauca ipse
adjecit exempla.

Accessit methodus Apodemica, vel ratio
describendi regiones, urbes, & arces, &
quid singulis locis, in peregrinatio-
nibus studiosi expiscari & ob-
servare debeant.

EIVSDEM
EN: RANZ: iussu & dispositione dili-
genter ab ALBERTO MEIE-
RO conscripta.

ROSTOCHII
Typis Myliandrinis. Anno XCI.

N. 64.

*Liber Johanne
nis Stinsonij
Sum
M. Luca Basalin*